Staats- und Universitätsbibliothek Bremen

HERZOG AUGUST BIBLIOTHEK

DFG

Staats- und Universitätsbibliothek Bremen

Digitale Sammlungen

Seeländisches Recht - msb 0033

[Dänemark], [1498]

urn:nbn:de:gbv:46:1-115736

Visual Library

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

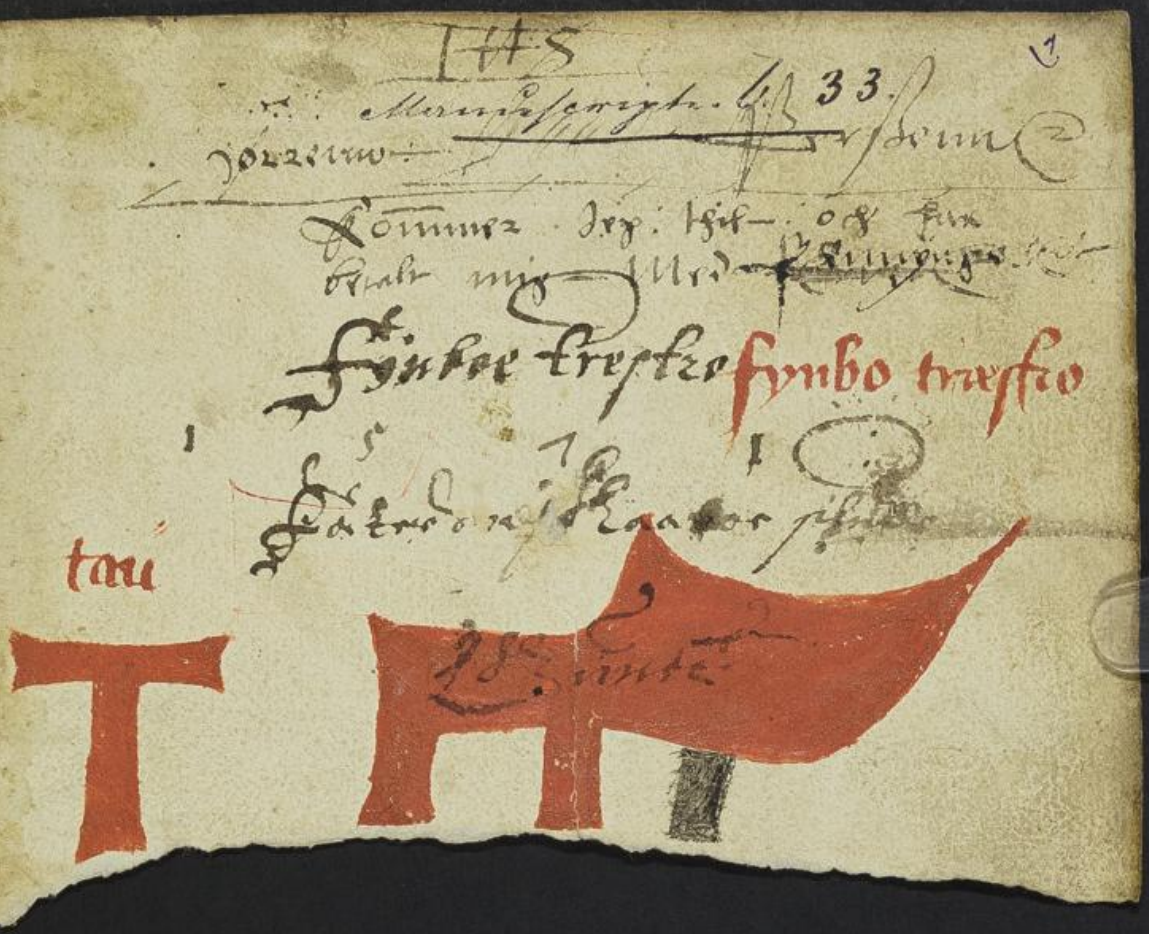

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

Paterden seita

Paterden fatrorum

Ainma fatrorum

Arabi

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

Hir fraæt plogh legh domer ut sæt

Et loge skal land bygge/ En vildhe
hever mæ ozeres at sith eghe och
lade mæ inde iæffnet tha thyzffte
mæ ifra logh with/ En enighen
logh æz eem groth at fylghe sin sænede
hæan mæ iæffnez eem sænende/ the skall
logh, lede hemsfiet. ate æz/ Vare ey logh a
lande tha hafthe hin mæst thed mæst mate
spa/ thi skal logh effter alle men gore/ ate
rette men or spaghe or saglosse skale mæ
thee it or spægt/ Or ekrette mæ or folkre
skula ate effter thy/ thed i logen standhez
sæffnz or thazd ey fullfiome thed entstap so
the hafthe i heoghe at gore/ Vel æz the
or ate at thed thed/ gute ittensælfteogh
or rætsle eenl ey ebyzthe maa ey lockia til
gute or hofftinghe rætsle or landzens
ebetedlogh forsanghe thed at gozdille or
prima thed om the gozdille/ Ueghed skall
vard æzligh or tolligh/ or ett æffter land
zens vana gedemeligh or thyzffteligh och
openbard/ sera at alle men meoghe vithe
or vidstande heaut loghed sighze/ or vard

BIBLIOTHEK BREMENSIS

ay giort eller sittiue for een mans sezligh
wild mid effid alle mens thyrfft thed i landboo
Ange mid skal or domar gen thed logh thi
frondgh gissed or landet tag ebz / mid afftez
thed logh scall landet domes or rette / thed log
thed frondgh gissud / or landet tag ebz thed maa
han ay aff tagt elle sthiffte vtan landzgæ
wilghe / thi az frondgh ambede or hoffidge
thed i land az / at gama doma or gdze rett
or frælse thed thed mz ewald tæringe / sera so
aze widuez or ewerghelosse bozn pilegme
or vtlendh man or fatige man / thed gaaf
tithest ewald eed / or lade ill werke man ay
til vard / thed ay wele rattelighe i hans land
lissee ffor thi at i thz hed pmez elle dræp
wdæthes man / tha az han guts tiænæste mid
or logssend gomsle mid ffor thi at sera som
thed heligh kirkie heem styre mz paede or
byscop / sera scal hedt land styrezz mz frondgh
elle hans undrette / thed mz az oralle styllugh
thz i hans landboo at ward hadmd hozpræ
or lytughe or vndæme or tiænastighe / for
thi az or ha styllugh at gæt thed all frieth
thi skulu or wethe alle varilsens hæfftighe
at mz thz ewald guth solde thed i hand i tesse

werzeld | tha salde had er thud sin helighe stre
-tedghe for alt tzy thed du bethet An werte
the gloume elld werilighe | or werghe ay
hama sony rat ez | tha skule the a dome
dagh thy sewd | Vm fuzfiens fralse elld
landzens fte mitske fed thep skyld i there
thinne | Vthe skule alle the thede bogh see
or tisse logh lase at valdemar fromdgh
Anen valdemar fromdgs son thed sti fuedte
son wez | thid thinne han hafte warete
fromdgh iiii wimk or thretinghe | or efft
at wez hze wez fod wez gangne tusinde
wimk or tes hundte winter or fyztinghe
wimk i martz mony thed nast efftd wez
tha lode han sessede thede bogh or gaff
thede logh thed hez stendez sessnz du dasste
i wurtzinborzgh nz hans synezs rate thed
wez wa | thy ez fromdgh ter or estoff | or wsse
thed tha wez azthebiscop i lude | bystop
niels i roskild | or bystop gudmar i ripe or
bystop iens i fyna | bystop peted i arz | ore
bystop gunnar i wiburzgh | or bystop iones
i randele | or bystop iones i hetheby | or thed
til nz alle basste mynnz rate i hanz zige vd tf

Staats- und Universitäts Bibliothek Bremen

i — Tbo arffue scall
ii — Ym iort mällom hussä or husbonde
iii — Ym frone sighd sigh at vas mz barne
iiii — Ym barn wortheth estrz or dor sitheth
v — Ym noghd sighz at barn vor dot fod or ay estrz
vi — Ym barn ieber lessebez motheth
vii — Ym bonde ell husfrue dor barnlösse
viii — Ym thed mä thed bozn haffid far barlösse frone
ix — Ym barn dor jmmen bondemd sleäte
x — Ym bonde ell husfrue dor or hrake ry barn sadne
xi — Ym bonde or huffrede haffue barn sadmen
xii — Ym son vil quämes aff sälighs fra sathed
xiii — Ym fathed vil nogh giffue sith barn
xiiii — At fathed er hoghs ecz sine bern i alle gemäle
xv — Ym barne barn gen oldefathed
xvi — Ym fathed fathed dor
xvii — Ym alle bern dor or äre bernebern til
xviii — Ym son forez frone i sleät til sin fathed
xix — Ym bonden taghd sin dotts mä i sleät til sin
xx — Ym arff effts motheth mällom fad or bern

Ym maynen sangh sitzt amen gusstrede — xxi

Ym bozn tzet aff aze gisstche — xxii

Ym bozn dod innen satzze slate — xxiii

Ym arff affte satzt satzt or mathzmetzt mellom bozneborzn — xxiiii

Ym gangh arffe — xxv

Ym son dez vtan satzts slat or hand ay affstadde — xxvi

Hanz bondt horzt sine sligeft bozn et tiglinst — xxvii

Ym satzt stadt sligeft son nogh til hand — xxviii

Ym sligeftis son an sold bot ez atelstrombozn — xxix

Ym azff effitt satzts dot mallom bretzar — xxx

et logh maa ay sytzen vange mellom om sortdele — xxxi

Ym sanstrend aze dode — xxxii

Ym maa stusst bort sin trone iozts — xxxiii

Ym noghd sange iozt az til i boo — xxxiiii

Ym maa alle trone eborz gissind iozt i sälig — xxxv

Ym stip bozn stil om hebilfet thech sadur ez — xxxvi

Ym sälig mellom stipsatzt or stipbozn — xxxvii

xxxviii Item stipmoder or stipdotter

xxxix Item borde maa ey sælge sin hæssier iort

xl Item arff mellem borde or hæssier

xli Item the iort ok wort lant for ey the frænd

xlii Item the iort ey wort skuld for borde or hæssier
frænd

xliii Item lagge arffe

xliiii Item the the fle arw arffinge i sælighe mz amen

xlv Item fateg vil i klost fare

xlvi Item mod or frouw meegge ey i klost fir mz lagge
the hoedz lot

xlvii Hvat borde maa giffue effter sig dødhen

xlviii Item arwinge arw aff lande farer

xlix Item arffta gen trond ey heem i mot dag or sælige

l Item nogd dør the gi aa at arffue the aff lande
ar farer

li Item arffudge fralle paa hib arff the ok ar

lii Item søn far aff lande fir fateg

liii Item the skerge hæ til at hane fæstesy hoedz lot

Um heffreen arffe — liiij

Um bondenes arffe — lv

Um han haffid soldsen wert or er aystepen — lvi

Um arffe bit — lvii

Um fleit söringe — lviii

Um thed mad elle trowe sigh fleit sörn or — lix

Um fleit söringe or hans bot — lx

Um fudd rede ay tuge ez fleitsöringe — lxi

Um fleit söringe viste — lxii

Um bösne eyztrüge i sälige — lxiii

Um broted man ay sälige sine sythsome wert — lxiiij

Um sated vil son sculge ez sigh — lxv

Um bösen or theip nuteze — lxvi

Um bösne varghende or gifft orte — lxvii

~~Hem erffne fault~~ — ~~lxviii~~

Um stiffte — lxix

Um bös bit i sälige — lxiiij

Um sligh frite bösen — lxx

Um bös bit i sälige — lxiiij

Incipit liber primus Eriziche

Far man atelstrone / tha hewath
som the arze eghende at / for vtan
there iort tha aughe the alt til
halsse / ther hans ~~hans~~ van tille
hewndte marte / or hene ifie / elld hene
til hewndte marth or hans ufie

Sum iort mellom huffe or husbonde

Al iort hewat som the skilge at dothe
elld liffwende / or hasfen ay bozn sewd /
tha tag bonden sewa mogh som han tilferde
elld hans arbenighe / sewa or trowe elld
henes arbenighe

Thy trowe sighd sig at vard my barne

Al ewort thy sewa at bonden doz or stigd
trowe effter or halld sigh my barne
at vard / tha hassue hewn rat til at vare ey
boo til tinghe eghd / hewn gate or gerne
my henan vargende boo til helpe or ay
til stratghe / An sighd hed ay at hed ar my
Barne thed tinghe oger ard gangne orh
hin iaffu om thed arsstag ez effter manen /
tha skial man tage gothe trowz til or the
skule sie hewat helld hed ez my barne elld
ey / fassuez thed my / tha skial hed sidde sinan till
tinghe eghd ard altz / An far hed barn orh

wort barnet fod tha man hod mig tehene
arffue tej at tej fur sin estendom
Item bazn wort estrig or dor sitheg

Vn dor bazn sitheg tej sit sin estendom IIII
tha ma tej at arffue

Item nog sig at bazn ver det fod or verayestig

Ok tej word at nog mad sighd / tehd V
manthens arffue skulde war at baz
net war det fod / Ok tej sit ay sin estey
dom / tha skal ha gange til tehd trone og
er mig tehiggie madne witne / or tolff mæ
aff hene tryn / or seggie at tej war lissudh
fod or tej sit sin estendom / or hod ma tej
retelighe at arffue / or tehd mig er heem
skuld ber Item bazn ved lessud sin moth

Ordtehd or tej at hende lissed ore VI
trone stang bazn / or tej stanghed si
estendom / or lissud ved moth / tha er sid
næsteg at arffue Ok tran hin tehd trone
er arffue sighe / at bazn lisste ay ver
moth / Ok tej wort ay estrig / tha skall
stated gange til mig tehiggie madne witne
ore mig tolff næffude mey aff sma findeg /
or seggie at tej sete sin estendom ore
lisstee sin moteg ver / or hod ma tej ittelige

at arffue | ham scal neffne tisse naffnde
or sewa thinæ forr thed sagh soghe
Thy bonde eld gruffres der barnloss

VII Der anz thed thed ey barn far fra dræt
tha skal theos dethe arffue gange
at halfft bo | i alle mænne or i tuspeiort
halffue ony the æd ey mæd æn ted i sælug
samen Thy thed may der thed forn
haffuer far barnloss frome

VIII Bruden thed fromen fek hafthe born
for ey han fek hene | or far sina
i sælug mz or sde sewa dag or wæmlig
or ey eworted sælugh lagt | tha aghe the
alle til hoedz lot at gangha | sodn til fild
lot som bonde eld gruffres | or dodd til
halff lot | frome or mz frome born or
eworthe the sewa dag or wæmlinghe i bo
tha gangs the or til hoedz lotæ so vppaa
ær mælt Thy born der i sæthes flæte

X Der bondens born tha zuss thed ang
hoedz lot til alle sæmænne | or ey
tuspe iort | eff the thed fropt eort sted
the frome sæmen | or ey aff hene borne
Vad tez ene at frome born haffue vt arff

or thy man du mothes vegene / och ay
du fateres / for the at jmay fateres fleste
maa ay aff züse aff hans bezne

Jm bonden eld huffen dot or hans ay

Dor or ett bonden bazy sämen
eld huffteren stehd the haffne dat
or iamlinge sämen eware / the züss
thed engen hoetz lotg aff sämlene / for
thed er ay vtarffne til

Jm bonde or huffteren haffne bazy sämd

Nu faa the bazy sämd bonde or frend
the gar soy at fild lot or dater at
halff lot til alle sämlene or al the iort
thed tropt eller sitten the frome sämen

Jm soy vil quenes aff sälig fra fred

Vorthed soy sera gämel jmen fade
fleit or mothes at ha frömer til
alders or til vits / or eil sech frome betere
or eil ten sitt eghy eare / the maa ha
aff fed my sin hoetz lot i alle sämlene
or trope iort Ny aff hans fateres iort
dmen / thed du han ikke aff ett beteres
sleem thess at end ett fathen vil giffue
hand nogh Jm fad eil nogh giffue
sitt bazy

Ein giffuez han nogd sin sen tha sraec
han hedghe syne giffue om meghz
or hedghe dotk sligt halfft ünse han
far / or hanc dotk thzd mā haffuez singhz
tha mac han or fralle sin honz lot thz
vt i trope iezt sin hed az ey mē ay half
lot az sated or vete broted
Et sat az hedghe az sine hozn i alle gemāle
Ein or sebu trome at thā sigd at han
Blate sen or graff ay / tha az sated
hedghez i alle gemāle ay sen az sebu
az hen mz alle male hoghed gen alle
sinā hozn sen gey ete
Syn barne hozn gey oldesated
Vdzted thz sebu at amz thz hozn sen
hozn / or dez thz hozn sen amete
hozn haffid singhz / sez ay thes sat dez
tha az barne hozn nest at hiffue thz
ted thz haffid i hofffte gen oldesated
mz loghed / Nay thes ene at hed haffid
themgs vitne tis / at han late sit hozn
or graff ay / tha maa hed thz att gey
i sin hofft taghe / ebm hed tach or sebu

aff andre sinar born / the ted han haffud
tend latte. Ny stated stated der
Om der stated stated sin bornebern the
arffne bornebern ny mogen so the mot
elld the stated haffte liffnet / elld the
moted ter the stated troted elld stated
syster. Ny der er alle born er are born
effted / the skal her fullen tage ny mogen
som the stated stule tage ny hā haffte
liffnen elld the moted. Ny som for
frome i fleet til sin stated

Orted sera at stated sder i roo / er
haffud han vogen som / er tagd han
frome i fleet til sin stated er sted sera
mz hedend dage er iāmlinge / er eorst
ay ānet frelinge lagt / er ay telinges
linft / the gar han ay fult til horen
lot som somen er alle the born ted the
fan sinā fateres fleet / the gange til
horen lot / som til fulto / som som / er dat
til halffe er alle the iort ted tropte
eorst sted somen fete sin frome / the
gar hed til horen lot som ānz bo sie ay
alle the ted i felinge d'zo

Alle bonden taghd sin dott mā i slat
Aghd bonden sin dott mā i slat bo
til sigh or side the i bo sunnen dag
om iamlinghe at slagt sälugh or blust
at thinghe / the gaughd manen at fild
lot or sina hand frome for the at hann
tag the huffred lot / or ny dott / or there
bozn gaughe at thed sunne lagh / thed fozd
az malt om sunen Ny the skal man ock
antge at alle the trope iorthe thed fozd
aer tropt ny manen trom i sälugh til
thed / the tag dott thed halff lot aff ny
sitted hid aort huffred / the tag hid thed
fild lot aff som aff andre sä / aff there
sted aorthe tropt thed hann aorthe
huffred Ny skal hann the linse a thinghe
at / hann tag sin sone frome til hände
i bo mz sigh / elld hid tag sin dott mā
til hände aem the haffue lagt sälugh
mz hedend az the at hid tag there sä
til sech / the skal hann bater sedme tage
sin sen sä or hand frameb antugh til
sälugh mz sech elld til aryztndgh / lägd
hann thed or i sälugh mz sech / the skal

hay tho luse da theynghe / hewar mogh
the aghe i falugh my hadum tha bitherz
thed dengen arff / for thi at thi er sony
bryti falug / trope the mogh iort tha tage
the fera mogh lot sony the i aghe i falug
dy hwesser hay at hed haffud tagh thed
at wyrtuge / tha hewat sony bar vord
bateze eld wazid / tha fra the jefwend
ay the ebod intagne i wyrtnige my
jefwe ar mdne / thy stal mad ar wittere
at thed thenna hay lieser / tha hewat
sony hed tagh sin sony eld sin magh i
faliggh tha stal hed thed hed tagh i falug
my sith wärd my hand da theynghe
ar giffne thed ia ez for thi thy maa
ay all fid lieest wurtere / tay hay
giffud ia ez da theynge thed hed tagh i
falug my sith / thag hay ar wyrtnigh
tha stal hed ar hin ez wärd thed intagh
ar giffeer ia ez

Iny arff efft moted mello fad ar bizy
ort fera at bonde thed frond haffud
at hay far atug the bizy eld fed
ar der frond stiend / tha alt thy herme
iort ar thed hay haffud bazy myrith

Staats- und Universitätsbibliothek Bremen

thi er alle the iort thed frone haffid fanget
til henes affiste barn ewert fod thi thed til
liffs from or dor frone or liffed barnette
wether thena the tag fatted em fult so een
som tag. En er ey ang ey dotted ena the
taghed hem sligh tw som een dotted
Jm mā fang sted ane huffrere

Jn tagled hed sted anen frone the hor here
xxi ifte aff the frope iort thed forid ewer
fangen en hed fete bonden / or ey henen
born for vten hans hoers lot thed the skule
erff ua som anet fethedne esst hed thed hi
Jm bornted aff ered giffter

xxii Et born ted aff ered giffte aff bonden
boo eld skiffte / the fia or ifte aff the
frope iort / ted bonden fer sted the ere
aff hans selugh for vten seal mogh so bon
dens hoers lot er / the erffue the sena thed
lot aff som anet fethne
Jm born doo i fatters flate

xxiii Thi skal med or entfe at dor ang barn
aff ted forid fenl ma fatters flet the
er ide ewm thes erff / som thi ewerte ey
i fannelene mi alle thed i fälligh erte

Men iort the gaz hanen ene faul / or som
them eber ay ebz the i flet sode mz hanen
Worthe the or alle dotte elld aff struffte
aff the forn faul / sebe at ay sdher mere
an eth affte / or der thz end / the lätte
lot up til hans fäthene / och gaz sthd
att som hanes fäthene gaz

Then arff efte farfated or fal moter mellan

Ghz stal man or vithe bone bozn xxiiij
at bozne bozn / the taghe efte fated
fated or fated moted / or efte moted
fated or moted moted / om fil lot som
there fated liffte / elld they moted an
ter there fated brod liffu / elld fater fyst
liffu / elld moted brod elld moted fyst liffu
tha tage the ther hedn fil arff som nee
mälte er

Then gangh arffe

An der alle bozn or alle bozne bozn xxv
tha ua tha arff fram at gangh them
neghz er til ter aff ter worthe fold man
elld trone / the tagh trone elld mot an
mogh som man alle til hoeez lotan / hedth
there an megh som anz for the at thz
er gangh arffe

Then som der vtan fate
flätth och haffu ay affromende

Ten mā elle krome thed drugen aff frend
de haffid aff segh or dre the vten
fatere flat or dre the tha er nasth at
arffue fated or moted or broted alle
fild lot or syst halff lot hebut the er
halld samsytsien elle dy Ān er druged
there til thed thed nast er at arffere fad
fated or fated moted or fated broted or
fated syst or moted fated or moted mote
or moted brod or moted syst or broted
son or broted dad or syst son or syst dad
tha er the alle dy nar or tagge alle dy
mest gelline regn som trale forthi at
thi er gang arff Ān er drugen til thed
ned dre nassinde aff thed thed arff sculde
tage thed thed een mā er i mallom tha
gar da thed thed tha er e mellom Are
dy the til thed tha er emellom tha gar
thi da thed thed there er emellom Are dy
the til thed there med er e melle tha gar
thi a thed thed fire er e melle alt ore
thed til gange arff e seba lengse som
frendsom til rarfuez tagen dy er fred
sum til tha er tronigh nast at arffue

Huz bonde herez frie sligeft born at tiglinge

Werd seba at bonden haffid sligefirite son or vil ha til arff holde / tha stal han til tingis frize or kinpa hid thed til fri / or haffid hi lort / tha stal ha thed skrote or tho ay me an halffen lot ez hat atelfrome son / Az thz or sligeft dotd / tha mai hid hene giffere fierdingh ez thz thed son tah or halffue mdma ay atel frome dutd tuthe i fri or i lort / Nil ha thed eff or giffue or kinse thed til fult fierdpdme / tha haffue thz the haffue frinth or tah angin arff me / hedfrien efftd hay or ay efftd hand bezn

Im stat skrotd sligeft son nezn til hend

A.N skrotd fatad sligeft son or tah hay arff efftd hdrm / tha arffid hid sitad hay haffid sin fatad arfft alle frie sytesten am fult son en fuld brotad / orch syftd am fult son en fuld systeznn

Im sligeft son an fil bot ez atel bazn

Thz stal ma or vithe at hedart so sligeftes son dld dotd / aze i flat mz fitad dld vtan the tah ang hedez lot i fermina

Nu at ha arffue sera store arffue vtan
slogefte son a sith motepne elld datter
at fatehen gor thz my tryg eritne Sat ha
lagg hamd i faligh my serk thell sera mogg
aff sony tigh vitne er tel Sat hed ebort
jntagd my Sin frond thed elld for or the
ay my tryg eritna thi latte eet atel
trane bozy thz my trygmane eritne or
tyld ete Sor thed ozebes the at thed slogf
fte bozy er fingen aff tagf the for
affd there brot for ay the haffde there
fathed arffte Jm aff effe fadd det melle

Ffomer sera at bonde hagd brothere
gifft vte frie former eey ell tell
elle tere elld dat or sita forme my hed
or dor bonden or sighre ay my hed vt er
fartz at thz ferk ay fild lote aff for thi
the thed jnna sithe giffue tylt ete or vitne
at the haffue fult fangh or thed my or
eres the at sighe or the thed jnna sithe
at hina finghe mere ay til lotte fro
thi stande or the fod my thed fame logh
at the haffue ay mer fangh elld late at
til the thed log at a faligh

Staats- und Universitätsbibliothek Bremen

Ut logh man ay gangha mellom syttende om

Hvn iorth thera man anetz syt iordele
skren andra giffne logh for / for thz XXXI
scal alt effter til skiffte or the sva at hemer
huld sin haffft i boo til iaffne ok anez / or
skil thend om hemt held the arve samsyt
skren elld ay the scal medtaffne til tolffh
thes frendt / the baste or the stule skulghe
thend eem thes aff skelug / hemz megh hemer
togh iort / or sva om the arve i skelugh
hemz megh therl fang ewr om alle trope
iort or ewr alle the mz affsd ard frepne
Iny samfrendhed arve dethe

Ban oth sva ewrthe at bozne frendhed XXXII
at the ard sva gangne at the ard ay
til thes thend kidne retche aa goze elld at the
arve sva ewren landz frompne at thes arve
ay frend til at medge retche aa goze / the
scal medtaffne til the baste me i bydde
ard or the stule gozd retche aa sva so frend
sculde om the eva til
Iny ma skiffd bt sin frome iorte

Ghz scal med or ewrtche at bonde or frome XXXIII
taghd the ard sammen / or fiar the trope
iort / alle tho at hay skiffd bt sin iorte
elld sin frome iort / or laghd thz ane stz

Fran tend dele i mellom / elld the[d] arzeinge
heat fiome jort er oth heat fangh er
the skal ted tages tolff aff beste mæn i
bygden or the skule seghe tes til hæmd
fæthedne / tes til hæne ted the tharze oth
sera mogh til fangh som the vile / or tept
hebæn tho sera / or fiome jort skal fæst
vtfange or bondens ted næst / bryster
ted nogh eth / the bryste i bondens
Jm nogh fange jort er til i boo

xxiiii Ath ted nogh fange jort til / the skal e hat
fæthedne fult vt / for the at the man
ey forth talle fang i boo / for en hand
ebort en mogh aff som hæn fæzthe til
æ or nogh yes / the er the trope jorte
or gar tes til strifte Jm med ellez
huffrede vort giffuen jort i fælugh

xxv Ogh skal med oth vithe at alt tes ted
vort giffue jort heat helld mane
elld tromen the er hed al som trope jort
for vtæn at fated elld moted giffuer
tend elld tæn ted ted the ebize it aff
tagh effter the stat tes tend for fæthedne
Jm stipbæzn skal on hebilfa tes fælle er

Staats- und Universitätsbibliothek Bremen

Wil er stifbern om huilket there fädre XXXI
er frome bern eller bonde bern elle bonde
eller frome bern elle frome eller bonde bern the
saal the er tolff mend vm selghe / the beste
, hest er the til eerthe näffnde hunath
til hans theed horer bathe fäthedne er me
thedne / En bryst mogh i tha saal emothen
er gedne bern fult haffue er bonden maa
that hewän icke sine stifbrune iort mz
alle selghe er ey stiffte / Vtten hd hand
theed frändt vilge til er rat / tha maa ha the
ey stiffte andre teste ey the the frome til
aldt at the haffue therl fädne vm the
vile tez held haffue ey ängz

Om fälug mällom stifsfathed er stifbern

Thz saal med er vitge at eerthed fälug XXXII
laft mellom stifbern er stifsfathed
elle andre the bern sera er intrompne
for vten tenigh vitne / tha er thz got
at med held thz / En skulthed vm tha er
ethen mazmer the til holz lot vil vitge
bonde er huffrege er som til fild lotg
er dal til halff , förmedna sera so for
er mält tha maa the ey bern vitne
gen fild haffere / Om stifmod er stifdat

XVIII

Thy skal mæn or vithe at hvar so moted
or dat ellr stipdat ellr stipmoted sitte
sinnen i sælugh or ær angen mæn i miz thend
or ihes thed ay aff vt arffve nogh dotte mæn
lot i miz | tha tagh the alt læffnt i farnegne
Æn hvar som the stule arffue froner or mor
or arffuer angen mæn miz thend tha tagha
the alt læffnt hvar som thy er ell iort
arthe farnegne | Et bonde ma ay sælie sin huff iort

XIX

Thy skal mæn or vithe at bonde maa ay sælie
sin frone iort burt / vtan hed haffuer
bazn ey hene | or æn mogh iort ey at hætte
som hay sal hene | Æn hand hem ay meze
iort sitte eghe | æn sva megh som hed haffid
hænes sald | tha maa hed sitted ay bort sal
ghe | for thi at hed stand tha hene for thed
iort thed hven sorthe til hand

XX

Hvn arff melldn bonde or hesffter

Thy skal mæn ath vithe at tagey bonde
or frone frone sinney | alle the arffue
thed the haffue for arffd i farnegne the ad
beggi there | hvar som anen mæn skal orh
gialde thend for vtæn iorte | tha ær or the boggi
ther | Skal hed or nogh gialde tha er or the

Gray Scale
0 1 2 3 4
Staats- und Universitätsbibliothek Bremen

bagge / Sedan er or hene vagn hevat helle
hem skal gielde tha vard thz samelunde
Om ted iort bort ewrt lant for the frome samen
Hessid han nogh iort lat bort ted hed atte xlj
for an hed fek hene / ted hed vorted guldi
the gar hed up til hedskatte Om ted iort
ay vert skot for kyffiere or bonde frome samd
Hessid han nogh iort ford kept / ted xlij
han hessid ar tagz skot nogh a for an hed
fiz hene or vord hed sited hedmd skot tha
ar hem bagge / for thi at hed atte hene ay
ford til fulte ay hed ewrt hedmd skot Sedan
ar or om frome vagh hevat som thz er hell
lane iort alld kope iorte Om lagh arff
Ethz skal man vithe / at angey ar lage arff xliij
ther aa at bite amen for vtay hed ar
seda gotte som marth solfte ffar bonde een
arff in ter arffid hed amen vagn een arffe
alld gen tept hame ar seda got so hadthe mer
alld barthere / or hand ay bated an en marth
solfte tha iaffned the bothe som amz bo ste ay
iort hald e hemz som arffd hand sulff / thz
gar up til hemzs therp forne / ted arffid iort
som thz ewrt therp ehz fertedme
Om ted ted fek arffid arffne i folug mz amen
An vertez at bonden arffnez tedda arffne xliiij

ellr tere ellr fle or arffid hed een affne tere
tera iaffnes tere alle ren frone arffid een affne
tered tera iaffner tered ene alle hine andra far
hed en yes sited heen hand tere marfft tera
haffid hed tered forlots ffar hed or anti tere
arffne ellr fle or arffid hen een affne tere
tera iaffnes tere or alle ffar hed en affna
tera ar or hed forlote Nu fad vil i clost ford

Nu sera vorthe at fad vil stere i clost giffne
tera scal hed stuffte eer alle sine born alt
til hoer lata tere tered hed haffid ey forrd er
stuffte Alle tere iort tered hed hiffil tered tere haff
ne ey forrd stuffte a fangh alt thi fa tered
hed haffid mi arfft indfangh tera scal hen
hed sin son lata haffne til fuld lot eer sere
or dar halff or tera maa hed i clost mi
sin lot fad een hed vil frera scal or frone
tered born haffid stuffte bota fa or iort son
nes mait er vn bonden Det mad or frone
mughe ey i clost fad mi baggh tere houzlot

Vn hesfrey maa bonde or ey frone i closter
fare mi alle tere hoer lot vtten teret
at tere tage bota rleta fadmey or tered frone
regel tered tere fad til Nu mad ell frone sieggh
i clost fare tera maa ey hest tered mad ey mi
halff sin hoer lot infare tered falle mien

sudghed at werze thed ey er for til thinge
elld andra straffna at zitte | thed frona fall
med pitgh werd thed ey man my sine nogle
gange or for sine hion rethe | En word
anti therze hiona vfert | thet mughe the my
theys fulle hoerz lot ey thessited i clost fard
~~Huat bonde maa giffue efft sek dedey~~ xlvii

Efft sek dotted maa bonde ey med giffue
ey halff sin hoerz lot or stret at tige
tha huat som han giffuer halld gutz hyff
elld andre mana | tha stande e thz thed tinge
vitne er til | En vten tingh at giffue | tha
huat som thz er hell gutz husom elld
hans sielegifft er thed tingmane vitne
til at ha giff elld tronen or vele the er
ebinge dylie | tha skule the dylie my tylt
ete naffnde man | En tralld nogh and man
at hans halffne lot tha dylie the ifre med
ey my tolff lagfaste men en the at vitne
er til | thz scal ma or vite | at ma maa an
gey e mn arebinge med giffue ey amen
~~Ley arebinge ed aff lande farn~~

Ond thz sekr at nogh ma er aff lande xlviii
farn | or amer med dor sited efft | or
er han arfftag efft or are the fered thed

han scolde arffue hanes sytsten eller ane
man tho mughe ay schrifte inen dagh or
iarmlinghe / Ay schrifte the sod dagh or iarm
linghe / or frond han heem / ay tho at the
harffue hadmd lot afflagt tho man hin
tho att alt vprifte som tho ebud ay met
alle schrifte / Ay arfftaghe frond ay he
mey dagh or iarmlinghe

Vn stant tho dagh or iarmlighe or vile
the schrifte harffue thed heme arze
tho schule the til tuyg far or lise the
schrifte / or tuygmen scule the frendhe
til tage / thed kethe vel tedne / or vel vile
or the therghe let i bard / tho er the sitend
~~tho er the~~ sebu fult som hed vel sielfe
heme vithed or thor heby sebu at iaffue
er iezt om hay tredr yell thed sitten
hed frond heem inen dagh or iarmlinghe
an tho at the ard ikke sytsten / er finden
Ay nogh dor thed hin at at arffue affladde

Ghe scul med or vithe at thed may
thed aff zighe ar sebu sach or lange
ar bethe or stat hanes aghen vruffen e
mothed aengen arffebinghe tralld oppa
hanes arff or ay bete schrifte or dor

tha mogh thed hem sculde arffue thed borthe
ar / tha ay the at hay frond ay afft or spor
ma hay ay sin dothen sorn / tha ard has
arffue ednez at sige att hem thed aff lande
ar / at hem arffde hem thed det ar mz tewghe
mane vitne or tyld eth / Nor or mogh barn
fod thed hem sculde arffue thed borte ar for
ay vppa hem aff eborth fralle / tha er arg
thz ettd thess wghede an log at thz arffde
hem mz ette / on the hems arffudge ard fralle
vppa hams arff or sculde skiffte

~~Ihm arffudge fralle paa hims arff thed borte ar~~

Nu fralle arffudge paa hims arff thed borte
ar / tha maa hem thed arffue gomez
helde vppa dag or kemdnigghe sitted fremfft
eborth / Ay sitted fremfft ar vtdor mogh thed
hay sculde arffue / tha arffud hem icke sitted
hims ar vtbeds / Nord or mogh barn sitted
fod thed hims er vtbet thz thed had atthe
mz ette at arffue / tha arffud thz or ay / Ay
frond seba at sunt eborne ar til at mang
thyrff ay eam mette arffue / at hem anti
vor for det ette sittedme ay logen eboz
griet tha the thed logen hiffue fest ore
vitne / the sculde faste / or stande otay frizte

Staats- und Universitätsbibliothek Bremen

or bote bystop hu the ni marr / or arffede
gange the som sinende er til
hy som far aff lande sin fateder
Vorthe or nogh thed man bort sath at
sin sin fateder elle sin mor elle sytsker
anti til legge eberth elle til sta neste man
landes / or er the seba eopr'l thed ha foor
sita / at man eberth ey hebatt helle hay
tagge sin hoelz lot elle ey or frond alle hey
or der fathers fird / ey hed frond alle hey or
fralld hay effa sin mother elle sine sytsker
at hans hoelz lot er thed ine or hynne
male hey or sig at hay hessid sunget
tha sal med thed naffne tolff til aff hes
frend / elle andre tolff sine mey / ey fred
ere ey til / or the sule sedghe at the hassne
hay hebrikey seba sar sunet ey sin eghed
elle i nogna andre eberd / seba at hed eber
sin thed skrifft / or tha sal hed sunghe
til ny tyle ete or vitne / or vithe thy at
thed star hans hoelz lots / or hed sik hay
aldig / or hay at hed ny rette at hessche
hy the sedhe eghend til at hassne sunge
sin hoelz lots

Liij

Dersom or hynne gen at the gitte ay
sanner sprit / ay at hun haffuer
fangh hans hoedslot / then scule or the tyd
i sydelathe vth om the haffue nogh ma / eller
tho at the haffue altzo vthe ma / then gord tyd
tyll eth or vitne / at hun hod funth ertha or
tre / or hebber penigh tyd hun er skyldugh
at haffue / or tyd stal hun ornes at

Liiij

Om hustee arff

Gh stal man or vitne at at hebbat arffso
frome jn ad hustethen vagh til bondens
or vord han litaen or dyl hun mz alle at hun
from ay jn / then selge sod mz / tyll / thze at
hun from ay jn sadlast for hengen / or for
hebber tyd hun gort thz / then latte serlestes
vt or ad tyll eth or tethigh mane vitne
at arffuen vor ay mere

Lv

Om bondes arff

An the arffue som bonden fiz jn hutt
tyd frome aff ad bort eller eller brutstole
eller steal i hob or i sale at man gif rethe
ad fiort hwart thz er frome / thz tyd hans
arff er / then age the thz ay at fulle hechen
hans frome eller hans arethinge / Ay er thz
at arffuen er er effter / then latte frome sina
sina mogh vt som effter er mz tyll eth ore
tethigh mane vitne Ay dyl hod at thz er

anti ay hyoldz aff / alld tep at tepd from
engen arff in tepa dylie tep mz tepe tylt
Aze tep or fle arffue / aff husbondens
vagn / tepa late hem serlestf vt / so wil az
melt mz tylt ete or vitne / alld dylpa
mz tepee tylt ¶ Hm ha haffid sold sin
iozt or az ay frepe iozt affteyd

Xvi

Oem az or tep om ha haffid sold sin iozt
or tepd az ay sem frepe iozt til / at ha
maa sia felnz for / or haffid hed nog holdz
aff tep hed tog sod sin iozt / tepa a ha tep at
haffue / Ay az tepd ofte holdz aff / tepa saar
ha tepd ofte sold sod Ay skul tepd on / tepa
ed frand arffue ez tepp sinne logh tepd
fored az melt eny arffue dele

Hm arff bete

Xvii

Hn skul tepd eny / heart helld arff
bete / alld bet ay / tepa az tepd heate
helld bondens eniggn alld huffiere dmez at
sia at arff bet sony logh eor ay hinne
at dylie Nil hin or vite sia tepa arffue
alld tepe alld fled at bitz eor / arff sony
sony logh eor / tepa sal ha tepd ofte med
ay tylt ete sod or vitne / at tepe eadlog

Lighe bøtne Om flætføringe

Om en mand er anti skreppelde
eller fod ælde / eller fod øøte tød sigh
til flætfød / hvat gælder mand eller kone
tha skal hand til tingis stød / er liøst tey tød
at hand vil sig flætføre / er tha ad tøre
næst tød æffringe ved / hvor ma tøtte ate
tage til sina mødh som hand er æff stede
at hadmd / er hun ma tha at fød mellem
tød / er mz tød længhd at vard tød
med haffud aff tag / er mz tød skriømb
tød mycke haffud fød Om tød mad eller to
ne tød sigh flætfød er liøsser ey a tide

Om flætføret sigh mødh mand eller kone
sina at hun vardd ey ma tinge lindt
tha ma hand sik ximer at reske til sith eghe
fielske er til sith eghe vald ey hine at
haffne hand til flætføringh

Om flætføringh er hab bøtter

Om limer sigh mødh at tinge til flæsø
tingis / tha skal hand stande tød a tinge
er giort / Ay hvat so hun hitter at bøte
tød som flætføretøre er / hvat gælder hun
slar eller sårer man / tha skule the alt bøte

the hæmd haffue tagh bote fromugh ratt
or biscops fod hym | Dræp hæ mæ thed ted
fleatforingh ær | tha bote the hæmd haffue
tagh en fæl | or tera bote frend | Worted hæ
or anti birth eldærtherz | tha tagh the or
the bot ted hæmd haffue mellom hindemm
Wort hæ or dræppem tha tagh the or een
fæl | or tera tagher frend | Angem bof a hæ
fod fæt at sæcer ufie andremm at fælghe or
æm mz andre i logh at verze

Hm frænd vele æm tagh ter fleatforingh

Æ vele æm næste frænd tagh hæ | tha
fæl hæ a thry theringh ter lunse | orh
frænd til fralle at tingh mæ vithe ter | at
thud ær æm oftarend fromz ted frænd ære
| Æn giffte the ted næste frænd ær | tha maa
hæm fæd mz sin hoth lat til ted hæ eenell
or hæmd vil tagh | Æn ald ted fæme vitt
ted frænd tagh or the tagh hæ | bote bot
at tagh fod hæ | or bot at gore Dera fæl
or ted tagh hun ted ær sæa næst fromen

Hm fleatforingh visth

Ger fæl mæ or vithe om fleatforingh
at tagh hæns næste ter hæmd | tha fliff
fom there eftem diffe ær | fligh fæl hæs verd

Ay tag hay dwey mad / tha slight sony hed
linser an tingh / thz scal hed hadma vppa holde
bothe til mad or til dh / or ay stal amt
tenke tenings or frondhet ambetzmad / Ay thz
word holdz ez hadma thed hadma word iathz
Az or nogh thed vtay zigh / thed hanes maste
az / tha thed thed hed haffd til sin verzy linst
thed aff zighe az / hay gangh thed sanne at
thed hin sculde ewed ez flatforinge anti
at tagh hay til hande / att forzighe hay

Iy borne eoyztinge i sielig

Ghe bozy thed sanney ardi sielig offt
there fated elld moted hebbt the
vtme anti i frop elldi sculle elldi andre
mednne / thz az alle thed / tape the or nogh
tha ez thz sanne / hebbt sony eme the word
giffnz / thz az or alle thed / for vtay the
aze halffnytffney / or thed vord sort giffne
aff thed ette aff tagh tha seba maghe sa
the ard / thed ez thed ate / thed thed gaffe
iozthed / Az thz seba naz at the ate at tagh
offt hadma / broted fild lot / or syst halff /
tha tagh the seba Az thz or seba hadlig
at thz scule gange at gang aff / tha tagh
the iaffnt / ard the or sytzfney tha ez thz

Saiij

or samelad Ay broethre brut i sælighe

Lxiiij

Hin ere sella vorthe at the bæru tedsa
men sithe / at ainer aff the brodr bryde
sella hoghelighe at bornemæ æze thed forpætte
ing / tha maa hed ikke ind forgøre ay sin egh
hoedz lot / tha ered at næste finddes bæme
or skriffte hid aff / or hed bota aff sithe eghet
bota frendighe ikt or bystrops or sella ewite
ted ted hed bryd eented / Alzsto maghe at
ha hand forslaghsit eghe at hed forslar ay sine
sythsteens mz / Ay thi at find ikke fiærne
ay brøthen / tha ard the tho ainer at sine
bæme goots / ay hin at forsla / Ay thalle
hadind find / at hed bot aff sælighe / thaghen
the skriffte att / tha tagh hay sin fulle hoedz
lot som ainz bæru vord or noghe ebz hadind
bruder i sælighe / anti mz affhughe elld and
stord saatz / or vel hed set aff skriffte tha
tagh hed tez endainey / Ay tagh hed i sælighe
mz setz the bot / tha vord tez alle therze
t brød maa ay sælie sin sythsteen iozt

Lxv lpm

Ghe skal mad or vita at hesrifie mz bot
elld mz sælien / elld mz grifft maa brød
sine sythsteens iozt affhende / ind thet ene
att hay hriffid fulvoxen brød / at hed or fildald

or star mit hadwid / or gor thi same aff sith
gotes / Nord or fle brodir fild alder thai mugge
the thi same gore / Ay heastirey mog alle
sthey thed ay / fild alder thai mau heastirey
hene breth elle ony the ard fle brodere
mergh tepie goth aff hende

~~Ion sitte al sey skulge thi sigh~~

Lxxv

If nogh thed mad thed sony haffid thedey
vited / tha ar hadwid itt at hed skal
hadwid sin setz / or salghe hadwid selu atrug
stathed i hand at may thete at hed er
sar ebny set / alle lause thi ma tinge at
hed haffid hadwid aff skrifft or thi ar ay
fallere / Ay bryd sony nogh i salugh mit sad
thai maa hed ay me forbryte til frendgeldt
alle byscopis ay sin eghen hellig lot / for vtey
at satheny ar selu eastwald at hed skrifftid
ay aff tagey / Ay ar hed ey aff skrifft / tha
bot hed selu ofte sony hed bryd / Skrifft
hed ma forste thed hed bryd tha bot hed aff
sin eghen hoelig lot / or bondey ar skuld
ebi / Skrifft hed hadwid ay thai aff / or bryd
hed ainer sine / tha maa hed thi same god
e matthed hau haffid hadwid ay aff skrifft

tha gar hartel hong lot ok tey thed effed
ok / tey sume ok ekn dat bryt sony sony
my bory or there motheed

lxvii

Ok sateed fita bory or sitted therefmod
i stuffy my thed / thel mak mad ay heme
skilge ekteed e mateed hed ok ay mane
first vta'y hed far seba ille my at hemes
gote forehaftes for hemes skyld / tha
heba so teed haffed at gome / hed scal teed
til home / at the haffne teed haffy aff or ay
scatege / or seba at mad scal til tige fare or
kinse at teed fard ille my the borne eghyr
thing mad scale naffne men til or latege tey
may see / ok tey my hemes skyld teed moteed
ok at teed forfay / thel scal mad tey aff heme
tage / or sakge and mane teed tey ok
naste / ffter or hed ille my / tha mak ske teed
tey verghe ebard teed harghedh ok
my borne verghede or hifft sorte

lxviii

Hof borne fad dot or tey mod anti dot
ell mane first / or ok tey sirlffne
seba gma bory / at tey meghe ay sime eghe
varghe vard / tha ok nast teed tey brod
til verghe / fay brod ok til / or ok the

fadbrodra / tha tage ted ted alst ar An
and the halff brotere / tha tage ted ted alst
ar an fatednes vagn / and ay the til / tha
ar fatednes brod nast / An er ay fatnes
brod til / ted varghe man / tha ar mothnes
brod nast / Ther scal mad or vitre att ted
man ey aners verghe vard / ted ay man
sin eghn varghe vard / Ther lagh ste sonman
ay atelfrome bary ighe vare / An ar brod
til / tha er fatesfad nast at ighe / An ay fad
fad til / tha ar moted fated nast / An ay mot
fated til tha ar fatedbrod nast / An ay
fatbrod til / tha ar moted brated nasta
Or e ghebad son the and bota vm mare
fathes find or mothes / tha er e fatednes
vagn ximer eberghende at eat / An ar hin halffne mane ximer / ted motednes find
ar tha hold hay varziende

Lxix

Ther scal mad or vitar att son vppa er mett
esm eghende til bozn sera ar or ghere
nast / at giffte sin findfrome ell fiind mod
vm fated ar dot / ther gedien mi and finde
statte ted man ay arnes verghe vard / ater
gome hand godes ted sin eghn garziendhe er

eller han haffuer sete fordoplet / elle forderfret
elle the forslaget / elle han er spyttet mæd er
haffuer ey mæd ere at hatte / the maa hun ey
borne vanghedde eller / der er nogen tepte finde
ted liter haffuer til / en the at hun er spagh
mæd / er haffuer ey til halder fæ / eller the ted bor
ne haffue / tha maa hun ey therd vgheendhe
eller / vten hun sætter ted eller ting til / at theyr
eorted holder / den hun so borne fæ tagh / huat
helle brod elle anner man / tha skal ted bathe
en vard fæthers fiind er mothers / hun eller hun
tagh ted borne tagh / er alle vt ted hun
tagh / eller the maa eborthe mæd en fothe er
klæthe / tha skal mæd vitter hun eller meghet
ted maa eller ute aff gangh / tha skal the
linset da tepinghe megil eyzt mogh han
haffuer ted tagh / er hun eller megh hun skal ted
aff giffue om aarets / hun eller ey the
eghen tagh / ted han giter naghed sæt aa
giort mæd en fothel er klæthe bornen / tha
skal hun the eghen til eyzt mogh tagh / der end
ted ted en gift mæd aff giort en fothel ere
klæte / tha maghe fiind hun at the eele halle
laggte thonn the til fælugh / elle til eyzt mogh

ted ted borne seal intaghe Dem sticfte

Hi vord seba at nogh borusfrith vt fita ad
borustha seal ted ech earze bate fetdues
fiud or motednes / or bard eghe lot i / Heuer
seben ted fild ald er / hay bard sin eghed lot i
Heuer mod ted mane fest er tha ber hemesh
feste mod lot i / Ay the born seba smaa er / at
the melghe ay / elld the mor ay aid mudnefste
tha bard ted fild lot i / Ay sited the haffne
lot i bat / ech far nogh sytsfien hafft a sin lot
seba at hygdey tepar sedghe / at tes haffde tes
i sin hafft / tha aa ed at holde sin lot met
tyld ech or vitne / or tho til iaffnet eghad
sytsfien / Ay freind seba triethe smaay / at engd
haffid sin lot a frouz / tha ard the nimez ate
vithe / at ay vor lodz / ay hine at ebile eatege
at lodz ebor / freind or seba at ech sytsfien
far fleid lod / for ay eey lot vor i bare aff
iorthe maal / elld eey amer mod far or fleid
latez / Heba mighe lod sony ed haffid i / tha
ber hay ay mere ay en lodz / for hab maa
ay felyffe / thi ay vor forud lodz / Dem sleghft born

Haffid mod sleghft ~~burn~~ or haffid bozn ech
or vighed hay sefe ech hene / tha ganghe
the at atelfione bozne ist / Ay freind seba at

han wighed sich ez ander trone / sitted thee
born ure afflede / elle sligesti wighed sich ez
ander mid din tho at the trone der ted ha hed
sich wight ez / alle heme bonde der ted sligesti
ver / or hed wil sitted latte sich vighe ez ted
sunne trone / the gan ge the born tel sligeste
borne ist / alle the born ted sted ved sodde / din
hed ver wight ez ander trone / elle hed ez. dat mid

Incipit Capitula libri secundi

I Ut hoer
~~II Ut hoer bote~~
III Ut man vortted drapen i sit ech heess
IIII Um man drapes aa tempghe
V Um mid drapes aa bote bord
VI Um ted ted bord tegh
VII Um ted ted sich ed mylof or sitted drapen
VIII Um mid drapen i fuzeste
IX Hesse ard alle oorbodemaal
X Um man drapes aa boten fraste
XI Um bote fastinge
XII Um mā barge aa boter fraste aa tempghe
XIII Um ted ted sit ar sittinde tated a hi ted fasse
XIIII Um mā sitt ild i dus heess mi vilghe

Um moortbrandes — XV

Um mad gors herdörfer i hans gord — XVI

Um mad slas da tinghe — XVII

At fretloss mad man ey ting nythe — XVIII

Um mad bindes dræn — XIX

Um noth tægte — XX

Um vald tægte — XXI

Um mad dræps da torghe — XXII

Um butter brute — Um smæ sæb a torghe — XXIII

Um mad gow vfrith i sin bote — XXIIII

Um the maal mad vil haffue naffnd fore — XXV

Ffeder mad man sin eghen fort forgore — XXVI

Um fyrtiogh mæk maal or frendge ders — XXVII

Um edæge til thinges — XXVIII

Um ild pæthi skinestig elld i ole gorde — XXIX

Um man rotes dræ til dette — XXX

Um thræl dræp frelss mad — XXXI

Um hoeg lim — XXXII

Um hand hugge aff — XXXIII

Um læpe aff hugge — XXXIIII

Um fotar aff hegge — XXXV

Um lyte or saar — Um mad sar dræ pæthette — XXXVI

Um mantes boter — XXXVII

Um mans tænd vorte vtlagne

xxxviii Um hebl saar or rebemudt saar

xxxix Um lyte hed nessind gesse fore

xl Um the tiuue hed fulle man bat hord til

xli Um saar

xlii Um man tuge i hat or i haar

xliii Um freenfhebgh or beens

xliiii Um stanghe hebgh

xlv Um handh raay

xlvi Um rans vitne

xlvii Um tett tehingh

xlviii Um ieble helig or faste

xlix Um el march mal or the maal a landtig gefre

l Um landes tehingh or streffine

li Um thess mid hellighe hed tagt vord a landes tehingh

i Gaged bonden aneu mid mi sii frome or freund feba / at hed drep anti mainey elld barh / tha scal bote bulster or blee til tehingh fore til vitne om the ard klodughe / or hed til tebingh mane vitne at thi man a'y dylgh at hed rog hed fedmey / tha an hed ierke at bote ford / hesse fedmingh rit / or a'y bystope / or for alle fadder hed rogh ess Um man vord drape i sith ess heess

ii Paz rogh mid til anerh manh heess / or drap

Staats- und Universitätsbibliothek Bremen

mā i steyoff heeff / elld hans poy elld hans
frouwe elld hans dat / elld nogh ted ted er
i folugh mz hadwd i ted garten tha er tez
oerbode maal / or alle tez i fer or fylgge er
mz hadwd / or i garten frouwe mz hadwd tha
bota for gar gang tere mark / or for fylge
tere marke / der or nogh ted od or agh rathe
offne ted draepne / tha bote tere mark fore
gargangh / or iiij marck fed agh or od / dere
ted nogh i fer or fylgge / ted ay frouwe i
garthey tha bota iij marck / or alt tez ted
hin gort tel ted draep hafft vtay iort tez
ward i frowdes vard or vald / or had fly selff //

Hy mad draeps a tehinghe (Steoff iiij

Offtap nogh mad aney a tehinge / tha er tez
or oerbodemaal / tha aa frowdes alte
hans ted offne iort er / or hed i fer or i
fylge er mz hadwd / or anti hin perer elld flor
elld drag ted draepey vort / tha bota hans
naste fyrtingh marck or frowdes el marck

Hy man draeps aa bota boter iiiij

Offtap nogh mad aney mad aa bot bota
tha er tez or oerbodemaal / or tha aa
frowdes alt tez had aa olben iortey / or hay
fly sted steoff / Wort or sera at had forlated
tez ted eerted hadwd er giort / or linse hadtez
aa tehinge selff / at had haffid hadwd forladet

or gor han ted sted nogh offne // tha ar ter
eem filt som bot vare Om ted ted bot tegh
ter skal or ted vitte ted bot hand taget
/ at han skal sete sted med gotne / fore
ted med ny for aduer / tho at hin ted bot
haffid / at ha gor nogh ter hadmd / tha skal
had thotheedn ny offna hadmd haffne / for
ny han haffid ter a tringe roth som log ar
/ ny tram seba vorte at hin vort seba tille
tranger ted bot haffid tagh / or aff hins
skyld ted bota / or sigh at hins fiud ted dra
pen ebort tha / at ter vor giort a the sag
ted han haffid bot / tha skal til naffnes sekt
man / the baste bend i hret ard / or hin ted
serfith vor skyedde aff theree / had the ted offi
are ter sekrghe / at had nodi hadmd tel / ate
had vor drapen fod nda gnugh / or ny for
hima tha gange om ter maal som eom aduz
ozbodemaal / Ny sedge the ter at the gite ny
aduz fidnet / ny had drap hadmd for ter maal
ted sord vor aff gomgh / tha vard had skloss
som sord ar matte Om ted ted sete vor
mz loghen or sited drapes

Haffuer or nogh med vort sete mz loghed
or vort had fod the sdne sag drapen
tha gange had seba til sklot som ha

haffter ted fod bot tagz / Hful med or onhwat
ter ver halld for ter sag elld for andra tera
gange ter fadme logh eny so förd ar malth
hwy med drapet i furfte

XIIII

Ersfie stal hener effen mariz hegss ved
or hesiffen med sony ted vorf i drape
tha gange ter alt at ted fadme logh so ed
vad heme i hame effen gart elld i hat hegss
drape hadmd til fälet / sera at had maa ey
eny bot fadme / tha a fadmd at itte oer
hadmd sony ved ter ted förd ar malt / Ay
ter hadmd fylge / or hadmd ferd elld skal / ted
ted drapey vorf / or hesilfey nogh gor vpa
had tera bete ter hame find el mart ore
sera fadmd or bysop or furfte

XIIII

Thisse ard alle orbedemaal

XIII

Thisse fire maal i furfte at drape or
aa bot bete / elld aff gangh maal ore
aa tering at drape / or heme at mariz
effen at drape / anti i la garte elld i fria
garte / elld i lade garte elld i molne / ter er
alt orbedemaal / or ted mugge arffudge
ay bot tage aff hing masse ted drapet had /
med ter fengi fadmds vilie til / or fadmd
maa ted ay tere fre giffue att / med had
haffd fadmd vilge tel / Ay ter tera sale mugi
fadmd vel aff tiyn tage / thot hin er bort

fleytet mit thet ene pal thet ftlies az

Hy man drapes aa boter faste

Of ay noger may dmey aa fäste boter all
a grint giffuey / thet thet a thinge az anti
first elld grinter / tha scal had thet bote fulle
mad bots fod hans hudger thet drap / or thet
til fyrtinge mare az eldghe for gten / elld
for bote fäste / or el mart tromdghs thet maa
angey logh genginge for tep at thet er tighe
vitne til / Ay vort bota fästudghs all gt giffud
vtay thinge / or dyl hin thet giorta / at ay vor
grint giffuc elld bots fäst / Az thet vitne tel thet
dotege frind tha vghe thet tes mz nassind som
andra fyrting mare maal / Az ay vitne til
tep selvergs tes mz tere tilter

Hy bota fästudghs

Thes scal mad or vita at thet scal az bota
fäste tage for dotegey mad / thet arffue
näste az / or fild elld az / Ay nermer az
arelfrone som ay fligfftes som / Az ay som til
tha er fated til / tha er had näst / Az ay fal
til tha er thet brot näst thet alst az / Are
tege flezd brotepe elld end mt ay nez / tha
thet thet alst az / ~~or ayer / tiger~~ / or ay tlester
may / or ay thet thet az flat fortred / tha
t or ayflertred

skal han ær bøter første tage / or ſit giffue tha
aghe alle frid tend ſit at holle / Giffid noger
dney tend ſit / tend ay er alst i tend / elld ay ær
næst / tha man had for set ene giffue / or ay
for andre frid / Ay barn or arlæriter munghe
hæstiner ſit giffue / or ey bøter førstudh tage
vtan hin stor ærit tend næst vad at tage bot
elld førstudh / om arlæriter vad ey til / or første
han tha / bøter bærnd or hund bot elld grut
Hun mad bærgh a bot første a thinge nnn

XII

Bærgh mad dney a grut giffue elld
bøter først a tinge / tha bøter had anti
far bot / elld bartdaghe / or tend til el mare
bondey / or el mare frendh / for thi at tend
nin at mad først bot / at ær had tend at frid
or tend tend studh ærtend / had maa thin ey
nin mænd bøter / ay nin el mare / Ay vort
vtan thingh anti bot først / elld ſit giffuey
or er tend vitne til / tha ær thin ſeba met
næffnd som andre el mare maal / Ay ær tend
ay vitne til / tha verghe thin nin thre tylter
elld bøter el mare. Hun tend tend ſit ær
giffuey trated a hin tend gaff nnnnn

XIII

Ay or ſeba vorne at hin tend ſit ær
giffue / trated a hin tend gaff / or noted
han ſeba til / at had skal ey tage / or han

gor tha nogh vpp aa had i thed grut thed ha
haffud giffuet or hin ämer fier at ha giorte
thed ichte til / thed thed grut vor giffue / tha näffnes
thed sexte me at hin thed setted er ha stryede
aff tere thed ha vil thare the thed ater are
ther sederghe at the gita ey sanne sprutes
ey had vor ther nod til sitted had gaff gtheen
tha eard saghde aff the el mare / bode sod
bonde or fridus dän sederghe the ther / at han
vor ey til nöder / tha böta som opp er malt
hy mad satt ild i ämers hess my vilghe

Dzt seba at nogh mad far til or satt
ild i bondens hess my vilghe / ild i la
garte ell i lade garte ild i forhess tha böta
fod fyrtinghe mare / Dyl ha or er vitne til
at had giorte ther / tha dylghe my näffnd dän er
thed ey vitne tel / tha dylghe my there tylt ete
lad or fled my or satte ild i son han giorte
tha böta ther sanne bot / dylghe ther or tha gaf
at thed sanne logh / thed sonn er malte dän fridus
han nogh thed vor i far ell sylghe my / gar had vit
tha böta there mare som op er malt / ther sal
mad or vithe / at gar had vited / tha böta forst
stated ater or ganghe offuer bot / dyl ha tha
tylt sälghe tylt ete / budens mälne er och

thet sama dig thet ond heer ar

Hvy mordig brand

Vil mordig brand skal med or vita / at cv
heer som thet vordr mig tagen / thi far aa
hand liff / or han aa thet at bidma fore
ella i hiol at brytha / brystr hand or logh
tha a thet sama dig or yeth hed at ganghe
or tho hafua han dagh or natha iebn til
fiælstre / for thi at ängin thar ella til logh
frome

Hvy med gotan hearsta i hans garda cvi

Far med til bondens gard at gora thet rogh
vald i / tha maa thi ay mig myne hearsta
vorthe ay mig sän mäy / or heer thet thy solfe
vapn / tag hed thet mogh i / ell hed hugh tere
mogh i / ell tryd mig ewald mig sän mäy tha
hin thet hoeberth med ar vti / hed bota el mog
tah hin / mig / and / fylghe eftir til tere sän
Ay gord hma mogh vita / ati at thi hugghe
ella tänc / ell stiema / tha bota far fod tere
hudghd / or far fod fylghet / for thi at gafe
thet ay med ay ey med i bondens garda mig
efyrmedh / tha bota hed far fod gurt ganghe
tere mordh / or far fod hudghd hed giorta

Hvy med slag a thingi ella sarea cvi

Slar mogh med ämey a thingi ella sär
ella tutt / tha a hed thet fore at bota el

marth bonden or sella frondes / Hes falle
mid paa thinge vard ted for thingh are
thit fridpne / or the a thinge vorthe sella frone
elld sella nard a thinge / at the mughe se
aff thinge til / Vorted ted brutz / tha mugh
the ay binthe logh i fey / for ter at mey
mughe ay logh fey thingh vitne binthe
At fritedes may maa ay thingh mythe

Ogh scal mad or vithe / at fritedes mad
maa ay thing firit cryde / vtey has
firit vord ted same dagh tagh / tha scal
had met frite sad brut / or wymed ted
same dagh or ted nat i frite at vard
ted til / at had leder sigh stogh sed til hulp
Vord ha sited tagh tha far ha sony amey
fritedes mad Ay mad bind amey

Bind nogh mag amey / thot had ar ay
bind ay engamey ted ted bind tha
bota ha mamey fyztingh marth or fro
mdgh el mare / or heber ted i far or
i filghe ard bota the thery there mand
Ay dyl hin ted had bant / or haffud hin
vitne til / tha tagh hay maffud i fey ay
ar ay vitne til / tha dylg mey there tylt
ete Ay meth tagh

Ort frona nothingh tagh elld mad

tha bothe hay el mazth hene or sewa fro
mugh / or thogh sewa at hene næste var
ghende tage the el mazth / or stange hene
i hand / Ain dyl hin the giort haffuer
or ær terisse madne vitne til / at the
holde hene ope / ellø the sogge at hon
vor til nødh / tha tagge hay the næffnd
fod / Ay er ay vitne til / tha sulgge had
the tyld / there fod / the the i fær or i fylge
mz vad / at hethe hadnd til the outstrap
the bothe hed the there mazth ellø giffe
tyld etc

Ay vold tæghet

XXI

Ord noghed may tagh mz vold oth
fort bort / ay the at hay vord ay
bundey / tha ær tej thot hedarly fyrtung
mazth maal / vtay nogh mad hitt the
a vay ellø i by / the hay had fod bynigh
may / Or hin vil tagh haffue fod hay
tha stal had holde ha up / ffordghed at til
hebat by minoy the byghd / at had maa
fa tagh for sigh / or næffner had by
fod hadnd / tha stal had til byss sad / oth
frieste om had maa fu tagh fod sigh /
far nogh i tagh fod hadnd / tha stal had
the vitne aff byey haffue / the ær vad

at hin gife i tagh ford hadmd | or ha scal
tha latu hadmd sare | or tha a'z hed sagh
los omtha el marth | A'y far had a'y tag
ford had i thed by tha scal ha ford hadmd til
amey by Biuthe mid hadmd thed tagh
tha scal hed haffne thed vitme til selva fo
ford | or latu hem al fard | or mele sthed
eogh eaz ha'l | A'y gif had a'y sangh tag
ford segh | tha scal hed folgge hadmd til there
the by | ffar had thed tag ford sete | tha hane
had thed vitme til | selva sony ford or hem
va'd los | A'y far had thed a'y tagh ford sete
tha maa had ford hadmd hem til sete smed
garete | or la'gge ford hadm ang vitme
fratted or biuthe had sia'lffey at la'ggge
lagge hafft ate sete | Nil had a'y sa'lff a
segh la'ggge | tha maa had la'ge a hadmd
fia'ter | or gome hadmd til thinge | or scal
ha hadmd til thinge ford | or tesa mey aff
hed by the there thed had bedh tagh ford had
or hin hadd selff til bete ford | Nil hin til
angey by beteg | tha scal hin tho vitme
haffne aff there by thed had hand hadmd
til fort or thi vitme at thed vited vare
at hem bot had selffey at la'ggge lagge

hafft aa sekr or tha a ha tho ofre at bota
fore heesten fyrtingh mare elld ängpti
sera som teringh mo tyfres sithed ithe verd
Sera sail haand los bata or at make Ny
vil hin i frängsel vor sighe at ay ebor
ittelige mz haand sadte / or ha vor ay mz
logen tagen / or ay mz logen holden / the
er hin fod at sedge thz mz there tylt at / togh
haand ey til ädz ay til skiale / or had foor
sera mz haand som logh vor / or ay fro the
maffed fod / for the had haand mz sine vitne
malt / at loghligh vor mz haand fat / Ny
gid had ay logh sald tha bota had fyrting
mare männey / or fyrtingh mare frendgh
Hin mä dräpes aa therzghe

XXII

Off ap mä dräpey a torghe / the a hadat
bota fyrtingh mare frend til mäg
bot / or sera frendgh / or fod the fid maal /
at aa torghe vort mä dräpey / elld a bota
fästrudgh / at a ft giffuey / elld mä sädz aa
theringhe elld bärgh elld bränner bondens husf
vp / tha maa frendgh inz ithe skyffle thed / och
taghe hin itt fild Hin mä sädz a torghe all bygh

XXIII

Ätzer nogh mä dräpey a torghe / elld bygh
the a hay at bota bondey saaz / ellez
bardighe som til frend / or thed til fyrtingh mäch

or sedra frondgh | Ay dyl had tegd giort haed
or aer tegd vitne til | tha dylie tegr my nassud
| Ay aer tegd ay vitne til | tha dylie tegr my tegre
tyled | Are tege or fled mey my had or slaa
tege vppa had ald hughge | Botæ hed tegre
fyrtingh mazte sony hin adne giortge / at
dylie my tegd sedma logh sony had dyl

Hy bimæne brute

xxiiii

Flaz nogh med smæ frostge i site skib
at hay er heem fromey my smæ froste
or sogh hadud tegd nogh mey my fæy med
tha a hay sedra tegd hebirette at botæ
sony had tegr hemæ giortha i hans garte
| Sedra or tege i fær or i fylge aed my |
botæ sedra sony for hans eghen garte / for
tege at tegr fralle mey bidiste brut dæg

Hy med gore vfritegh i sin bode

xxiiii

Hæfed med botegr vppa for site skib / orch
smæ frostge tegd i fæt | or for mey
my til hans met fæy mey | or gore tegd
aer hay nogh vitegh | tha botæ had tegr tegd for
or tegd til tegre mazte | for tegi at hay giortte
tegr i hans bode aer had orch tegre mazte
for botæ skingh | Are tege or fled | tha gord
tegr sedme | Ay drap had anti bondey i hans
bode ald i hans skip | tha botæ fulle med bot

or tho offuer fyrtinghe mart frend or sebaut
freondes Thy the maal tho mar vil hawe naffud
Hy scal mad or vite / at alle the ford
mal tho mad vil naffud ford haffue / so
mite ar hawrefte ild fyrtinghe mart / the
a hed forid at latge male sith vitne / ay hed
tagh ay logh fastnedes / thed state tho vitne
aa at male / Vitne a at male a thinge
affrist hin ford logh ay vitne hand melt
tha ar hay skuld ay naffud / Ay fasp hay
logh affe vitne / tha scal hin tho sog naffue
hand sethe may or the wittesheende ors
a hay ay at naffue hand landbo vtten
ony hin vil vited trighe thed logen scal selghe
/ thed tho sogen hay maa or angen thed til
naffua thed hans fiud ad may thredie mane
or sited hay hand hand naffud sethe may
tha stunde thed aff thinghe the tere thed hay
vil ors the theretten til vord naffude the frome
att hin til hip tinghe / sebu at ay ar thinghe
mellen hawt sony sieo gord aff the theretten
tho ar fult / Bedghe the or fleed / tha ar
the bated / or tha stule the sedghe / at the bateie
thed sebu god helpe or hullen ward at the
haffue sunt or atleet / or gitge ay amet
sunt ay hed or sagloe / ill tho at the gitge
ay ding sunt / ay hed or styllughe / Bedghe

XXII

the hadwd paghloss vard paghloe / Heughe the
had til bote / tha bota

Huar mad maa sin eghed iort for gord

Thy scal man or vithe at sin eghed iort
maa mad mg engen thingh forghore
vtay hay fare otay righe / or far mg vtar
righ hare / or harth in pa sthe eghe righe
tha haed han forghort heughed pendge
ted hay an i sthe eghe righe bote iort
or and frosthe eng frondgh for thi at
thy tralle mg aebude skuld fort e modge
in fyrtinghe mare mal at tegghite / righe

Thy scal mad or vithe so mait are at
alle stathe som bonder aghe fyrtinge
mare / tha a frondgh or el mare / ore
tept hedeen seda / at frondgh hulp bonde
forst til at hay stand sin itt / for thi at thy
vord eng hadwd fort / or sithed scal frondgh
sine el mare haffue / Thy varyh til thinge

Thy a man or mg ithe / at fra thy man
vitere hemen fra sin aghed ithe eranghe
or til thinge / tha a hay at haffue frith
or seda att aff thingh or hem til sin eghe
itt varigh frit at haffue / Hee som drap
hay alld barth alld sarr tha a had at bote
gnughed or ted til el mare alld dylie mg

tere tylt ete Hvy ild sette i sekine stug ellr

Vrd ter at een man i alegarte XXX
fare til dnere i hade ellr i garm vt
hamd or sette ild anti vte a marcki i
hans sekine stuge ellr i hans alegarte ter
a hen at bota bonden ie mart for ter
stal mad or vithe at ein nogh mad gaffe
sua geess vloffligh sette or eorthe ter vp
dompta ellr gart ellr gaghe Ay ter at mad
matte mz logh vp gruggh tend ter ma mad
tept hedan brand i for Vtan ter bot ter
seba fult for som ter vard adrimpde vp mz alle
Hvy mad zated dner til dth

Ii marth a mad at bota for vn man XXX
zated dnen til halghe or ii marth
ger ter mz andre ard i drap or ter rytere
at or ay vppan ellr gebat som han gor
vppan had til hans doth Dch heuelkren som
valtroff gor vppa dotet Hvy drap fles man
Klap nogh mans terae fraels ma ter a XXXI
han vt at lata trälen i hins frand
vald or ter til vppa see mart Ay lop träle
bort for an han antebort hamd ter a scal
han salghe tult ete at ter vor haften
hans rate ellr hans but at han lop burt or
bota ii mart for Kramer or seba at hinn
nesthe vine sighe at bonden bot ellr radde
hamd ter ter a scal ter stande for mz tere tylt

Buted ha sek ebort at ha hedfrey bot hay
thy or ay madde hand thy tha bota hed so vppa
er mark Hit hay ay vort / tha bota fulle
may bot Ny hoebeth lime

XXVIII

Thy and hoeth lime vppa mad thed ma a
ford at bota fulle ma bot / thy er mad
mase or mans teenge or mad skap ford hedt
thed a ma at bota fulle mad bot Vny mogh
thed vord aff hugg elld aff skarret Ny gor
thy en mad at hay anti teen elld alle thre
at ene azethe / tha bot hay ford ay me ay
mad bot Ny thy at hay hasfed fle aff hugh
Ny ard the fleed at / the hugge hed there
sar aff lim elld skarr tha bota hed thed
ny mogh som hay gor at hadm ay the at
thy er alt at ene azethe / or amer skarr
aff mase / or amer teenghe / or thzethe skapz
tha scal hed the bota fulle mad bot Or ard
the fled men at / or hugge fled lyter aff at
ene azethe / tha bota hed the som tilfond
Ny er or seba eem maseny at hedny ebort
ay al aff huggen / tha bota seba mogle mad
aff gothe mane asyn som mey tyrfre at thed
er med lyter a The ard se lime thed
hed thed hoth halff mans bot til / thzar
teen ogh or teba hand or teba fot Vore the
hoge ettfudgh tha bota's halff mans bot ford
Vorta bothe tha bota fulle mane bot fore

Ein frond sera eem ogge / at man slar tes
sera / at synen tapes / or ogh sited esst enen
thet hedan tha a mad at bota fierteringh
mans bot ford / Blar han or sera at ogen
sithe bata twa / or han maa thet icke se
ny thend tha bota ford bota halfne mane bot

~~Im handen gruff aff~~

XXXIII

Vorth enen hand aff gruffen tha bothe
halffne mane bot ford Vorthe batghe
tha bota fulk mane bot ford Ein vorth hand
sera gruffen at icke maaff mytte / Ein thi
at hed sithe alle vited / tha a had at bota
fierteringh aff mad bot Ein vorth hand ett
gruffen til lytes / tha bot han esst at lyta
er til Ein vorth fingere alle aff gugne
tha bota han halffne mane bot Ein vorth
tammelfingh aff gruffen / tha botes fierdingh
aff ma bot ford Ein hedillen fingh mad gruff
ett aff / tha bota tebo mare silffes / or thet
hedan sera at ene aratghe or aff ene mane
tha a cy mad ay ene halffne mad bot ford
ene hand at frome fon effa er maelt ym
lyta or vn fingra Bera er or vn hine and

~~Im fidder aff gruff~~

XXXIV

Vorth fode aff gruffen tha er thi halffne
mad bot Vorth han or sera gruffen at mad
faar icke aff myt / or han hend thet hedan
vited / tha a han at bota halffne myna ford

Staats- und Universitätsbibliothek Bremen

Vorth er nogh lytæ seba at han maa affen
hadmd mytæ / tha vortæ gotge men lytæt
tep a thingæ vortæ til næffnde elld tep giffne
sælffne ia vitezd effd tep at lytæt a at verd
ay vortep tæræ aff hugne mz ete sæt tha
æ tep fiæztepingh aff madne bot / Vorth tes
meltepey ene affhuggen tha æ tep attinde
lote aff madne bot / Ay hebellrey ey dney
taa aff vorth huggen / tha botæ tepe mæt
ford / frænd er seba at had hugh tepd alle
aff at ete hugh tep fæn tæ elld tep sæ
ore had sæstesth er vortep tep alle affen
hugne tha botæ sor mæt solffen for Seba
æ er ny dney fod ny hay vorth læster
sony ym dney er mælt / Ihy drey
A ll ny drey Vorth dny aff huggh eld
aff skæzdp er hollo had stp hæzende
tha botæ fiæztepingh aff mad bot tepd fore
A ll mysth mad hæzende mz / tha æ tep
halffne madne bot / Seba æ er ny
dnet Vorth mad slagh ey dnz stp dnet ord
seba at had maa æy hord / mz tpi at ay æ
sæt til / elld slæt mad dney seba i hoeth at
had maa icke hotæ / tha botæ had hadmd
halffne madne bot ford dny vorth sompt hugh
aff ort tha botæ seba mogh mynne ford sor
mynæ æ lytæ ad / Ihy læpæ affenge

Ibm sæda at nogh mad hugh aff anen XXXIIII
lape elld sæda i fremd at opet staz / Ar
sæda saz a lape at ay maa sadmen gunge A
effd tej / tha eayzthe gothe mæd tej thedtil
mæffnes a thinghe effd at thed ez lyter til
ey næstæ / or tha beter hin sæda thed gurt
haffid ez / Ihm mad sæzer anen i anthædhe

An sæzer may hin anen i anthætghe XXXVI
sæda at ay hyl haz or / ez / ay az effd
tha beter sæzet or sæ old til lyter beter
Ay verd sæda dypt az at mad lagh lystrej
or anz offmen ield azin / or dogh hay sæda
vnen lyst / at hmit ednath vthe ay vetegd
tha a had at beter thed saz bost sod / or thed
til tolff old bete / Ihm lyter or saz XXXVI

Gthj stal mad or vithe / at alle the lyter thed
hogter az ay saz / tha a hay thed ifie
at beter sod for ay dagh or iwnlinghe / Ay ey
alle lyth beter / tha a tej ifie forud at betp ey
tej haffd standet dagh or iwnlinghe / Ay affhin
maa mad ifie fry male at beter thed hin vil
haffne thed lima last ez / Ihm mas trend vord

An vord mand trend vtflagne / vtflagne
aff fortand thed tudge falld i / tha beter
hay hugh or en halff marz slisse / Vorthe
therze elld fid elld fleze tha beter so tilfend
for heagh halff marz slisse / Ay vord fendtrend
aff flagne tha a had effd at beter hugh / or for

heder tund tera ad solsse Wm mans bote

XXXVII Ord mad drapen tera a hen at botte
ted ford sinatan mazte silsse Wm ma
ligg i dot saar or hij vil forbeta hedmud
ligg hay i dot saar or fiemd hij tel ted
giort haffd or forbeted hay Ay ter at
ed forlad hen tej tera a hed tera sulle bote
at beta for ter hed man ay late ter beted
ted hed sal ay sielff tagh Mar ter terer
saler sulle tagh for mandrap
Vt ter sempte mazte ma sal tagh tera
sal hay tagh sin mazt silsse ted tere
teringh ar gangen aff iarlinghe fra tej ted
bot vortte siste Or sin ted amen terethe
ar gangen Or sin ted iarlinghe dag effte
tej ted bot vortte siste Gebilhelde
saler sulle bote or tagh

XXXVIII Vt ted ted bote sal tera sal hed forst en
sal bote aff sine eghet Or en amen sal
tera bote sinemed fiendeth or terede mot
mes fiendeth Ay hma ted nast ad tagh tere
teringh aff ted forste sal Or terethingh sinted
mes friend or terede motedmes friend or ty
sera aff aner or sera aff terete for ter at
tera fiedne ter halff viteth ted tri gdene sulle
gord hedmud ted bot haffner
Det man sal bote tere mazte for satz
XXXIX Vt sater mad amen tera bote tere mate

eenn ay az lyter tel Dem hulsar or teermudt sar XXXVIII

Ist sa'zez mad anen hulsar / tega bota' see
marte / tes fralle men hulsar / ted ati
az i' ogra' gulff eller i' natetze gulff eller gens
hand eller genden fod / eller hebaz som tes az
ted tega ard mebna or holt om fengh tega
az tes see mazt bot / Sazez mad anen hul
sar eller teermudt sar / eller enmud sar
fleed sadmen / tega maa tes ay mad vortege at
ene azatege / or aff en mad or madne vlynten
Ay sampta'y mazte bot tes az sampte mede
sessu Dem tes sar been tagge aff

Ist tes sar ted mad tages been aff tega
hebad madse been som bates eborteg
at may sitted ted ay hold my tes bretege aff
manus teermelsing at bretege / tega a hay
at bota' ted see ord fod / eller dylse my pieter
manus ete / Heat been mad ma frame ted vited
marges haffs ligh eller vited hima / tega az tes
hulff mazte bot / eller dyse my tezetege manus
ete / Heat been i mebenge sturlez / ted bote
tega ord fod / Heat been ted may maa se tega
bote halffteredie drip fod eller dylge my en
mans ete Dem lyter tedmaffind sissed fod XXXIX

Es sal mad oes vitege at eenn aff hufes
dyl mad ante lyter eller sar / tega a hay for
ete ted ifte mes at salge ay ene maffindes
or sted fod tege and sar lagsaste menn ete

elld lytæ / tha se han logh mij loghæste mæd
Æn æ tej aff hughe elld lytæ elld saæ tejd hed
ræl giffue mæffnd effne / tejd sagh sogh / tha
a han at sælghe mæffnd tejd fore at ete
arætje Æn tje læmæ tejd fulle mæd bo/ter

xl

Tej stal mæd or vitæ vm Hozæ til
tje læmæ tejd mæd tagh fulle mæd bot
fod / tej stal tejffadmeldd dylge / so han
haffæ mæd dræp, Æ'd tje or teba tje læme
tejd fulle mæd bot a fod at bota / all teba fod
aff eey mæd / tha sæl hed or seba log fore all
hebat so mæd gor at ene mæne tejd fulle
mæd bot a fod at bota / tha dogh tej mij logh
mandj

xli

Æ Nfrednæz tej seba at tje æ'd mædghe
mæy at sæ'd eey mæd / or fæz hed ati
mænghe saæ all lytæ / or eey tejd haffnæz
ante lidæt til elld ufre or wil eey tejd alle
eny hænghe / tha mæ hed hæ and ufre
mere halghe æy seba mogh som hed gitess
bot fod / hebat som tej æz hell lytæ elld æny
saæ / Nozæ or seba at mogh bot ater tje sæm
pten saæ / or vil han sitejd eeryffne hæ ad
saæ / at hij fæz tejd æy bot fore / tha maa
han ufre fleze fa rozt / æy hed haffd bot
fore / seba at hij fæz æy anti fil logh fore

elld bot dy tere saar neo marte ard/ dy
naffud scal til gange/ tha stal ted naffne
ted sagh giffuez/ or tha stal hed ingen
naffna aff sine frend ted ard sine tere
tere ma ekz hadud/ or angd landbo ster
hin vil haffne hadud ted perfitz eborted
/tha stal hed naffna til tein ma or hi stal
aff stricatghe tere/ or vele pted sies eghe
hadud/ or vele tez sedghe at tere haffne
ffurzt or lecte/ or ebiter ay dez sunere
ay hed ez sagleos/ dy sedghe tere at tere gote
ay ffurzt dez/ ay hay ez skyld tha bote hed
Iffud may sear fangh aff mdre or sarhed
til teringb mz grent sutz/ ted sprect or
sprier scal veted laggf/ or se teringmd at tez
ez lage saar/ tha a hin at tage ted naffud
i gen ted vited hadud haffd giort/ dy sar
hed ay mz mytg sutz til teringb/ or ez a
a sazen/ tha tagh hay or naffud i gen/ dy
ez tez hulstez/ or ez az offne/ or se tere gote
men a teringe vorta til naffude/ at tez hand
hulstez ebazt/ tha bota hay sod see march
/ny hed gid ay dulg mz naffud/ dy saffd
ted ony hmat tez ez hello hulstez elld ay
/tha dylge hin mz tyld ete at tez vez ey
hulstez/ or bota sere tere marz/ dy haffd
hay sled sutz fangh or ard tebrudte/ tha sre

the gothe mē ted til vorte naffude at ter
haffud alt at ene varet | tha bote hin ted fod
fie mare eem han gift ter ey dul my naffud
An iaffuer tepd vm | tha dyl hin adue my tylt
ete | elld or bote tere mare | An haid ha fles
saar finger at ter ene arete | tha dylte hin
my teriste tylt ete hulsar elld tebemadt sar
or my en tylt aniz sar | Are the tera sadmey
elld fles i ted sadme arete at sare hadmd
| tha maa hed hera'ey giffue sagh ted hadvil
eem tes saar | tha scal hed ted flasth naffud
haffue | Ad or nogna fles saar til ay mary
tha salte han ted lost sore or ay naffude
An vorter sera at ey med sakid amey vm
saar | or ar ted ey az affna | or ey sera
synt a theinge at med sif at ter er lagge
saar | tha salte ted tylte ete fod | sfalld ha
sera at ha fit ay logge sald | tha bote
tere marte | Ym med tagh i hat elld i har
Ad med amey i har elld i frape or dore
elld tut my vrete elld i ear or flar
hamd my hand or my naffue or veted
hamd iort hugh | or goh hed ter alt at ene
arete | tha bote hed or tere mare ted fod
An friend sera at hed slogh hadmd ~~sera~~ sted
my staff elld my strengh at ter sadme arete
ted ha hafthe alt hint eer hamd giorte
tha bote han stengh hugh ene | or hint aniz

ligge alt metere / Ay wrenter ha hand / tha
bota had thet hebbay ranethe sar / or sar hegge
hebbat sony the vor helld my hande elld
my wande elld my horse tozthe

Thy steend hegge or beend

Hast man anti my steey elld my beey
tha bota had ofte mon for ay thze mis
ay thed wort lyta a Thy stange hegge

Nthag hay elld steey elld beey elld
staff elld stange or slaz my holdende
hande hebbat sony had slaz ethe hegge elld
fee / tha bota ha ofte mod ay see marz
for vry ay wort lyta a Ay az the or ati
betzel elld hratsfryms the az thed mod thed
mod man vryille bezge eymod my / so my
staff / tha bota thed see marz fed sony for
stange hegge / Ay dyl had bardagey or az
thed az offma elld lyta / tha dylge had the
my waffud sony saaz / Ay az thed hebfrey
az or ay lyta offme / tha dylie had the my
tebene tyld ethe / Ay wort the seba at mod
bo dney til lytf or wzt lytz hohe ay stag
hegge / tha bota hay lytz or ay hegge / Ay
wort hegge hohra ay lyta offma / tha bota
may or lytz seba sony i antsethe / seba had
wat mdne til / at mod haffmez bot sodlyte
thed had bazthe hin dney fyztinge mezze
Thy handes haay

xlv

Hvn gør mad handran tes aren thots
tes er ay mer' an fem penigh mad
er vitne til tha stal mad dylie tes met
naffnd / or stal hin tes forid lata male
vitne a thinghe / ay hem fast logh fore
Ay lad hem forid fæste sik logh / ay hem
lad vitne male / tha er naffnder bte
or salie for tylt eth ellid bøta tere marth
the sadme logh er vm mad vænez tonden
i hans eghen gart a hand aslyn / tha fur
hem sligh sadme logh naffnd ford / thet tes
er ay mere an fem penigh som tes vare
hand ran / Ay gør hem ett rann vited hem
tha maa tes ay ny mana til naffnd fore
Ay fod halff mark mad / tha stal tes orth
vitne til male som vppa er omalt vm ha
vil naffnd haffne fore forid ay hin fæster
logh / tes stal mad or vita at for anti the
tes hem a stalloff tes tagh / ett tes lot i
tha a hem ay at tage naffnd fore / orth
tes star a tend tes vitne bere
Ofm ikand vitne

xlvi

Bmez tes terate i / tha scule the tes
sighe / at tes vitom at vitne bere
at hem mantge hadmd til sina megel lot / or
hem atte tes ifue i tes mantge / tes tes rand
beort / hem a tha at naffna tes mante ti

men er alt som vppa er malt eller saar som
skal er h varr / Ord anz tes taan / ted ay er
til halff mart / elld hin hand ey vitne til ted
iand vor / Ald tep at tes er forligh for som
at had a ay at trage marffud i fey / tea fal
hun hadud tyld ete / elld bestu teze mart
h / ny vert teringe

xlvii

Th skal mad er vithe / at teringh skal tezy
haffne / Statey / kimey er forstet Sta
tey er ted ratted er frondgh hand giffnz
er tes haffne alle giffnz ja ecz / ted i
hez er / tes man er iefte aney sty skulte
vtey nez alle hef mane vilie / er frondgh ja
kimey tes er tesp lagdage ted ted tes
haffne hafft aff arilde / er ted dagh skal
tez vard fra mit morghen er ay man hay
kengh vard ay til mitafftey / er ay man
mane teringe vard ay nez tolff me / Ord
mogh dom dompd for mit morghd / tea er
hun som hay vard ay dompter / Ord er
teringh sat ~~tes ted lagt~~ tez ted lage tering
eerd ted mad sattez dom mit morghd elld
sited mezd / er fromer sea at tes skylgh
atter som stadom eerd ay langt teringe
er frome and mey effd sited tes are ecz
skulde er gord anz teringe / tea greett som
tes male tezd / tea skal tez ey me state
haffne / ay tez eed ay malt a teringe

xlvm Thy Jule heligh or faste

Hvi iule heligh or faste heligh or pasche
heligh pyngesdiges heligh or hoste
heligh or letenige heligh thz a mæ alth
mytæ ten alle maal vtæn ven thyffnete
at mæd thorff æy sofund sæl æn thyffnete
fri maa mæd sighe ten vel tuen heligh
som vtæn æn trond sæ at mæg taghd
thyff or vil fore tuen heligh til thinge tha
thz ford at mæd stal æy tage saghosey mæd
or forfæme mz thyffes sagh or trond æy
andre men til thinge æy had betghd tha
maa æy thinghe mz mynæ vard æy mz
tesim mæd æn vil had dome mænen
tha lata hæn the mæ dome thz bonde
mæ ard i hæt or logfaste mæ or thet
hedæn the thz æy are hans syslinghe
or æy hans landbo hi thz thyffne hald
til fort or maa hæn æll haffne thigh
i heligh sæ som faste æz vm plogendh
Vm æner mæd vil æner mænæ hæfthe
aff hadnæd taghe eld ebangruff earthd
hadnæd gord eld men stil vm gæthe thz
maa mæd vm heligh gord eld eem han
ebil vlaghe hæyke dome aff fræme or
eem mæn ebil frospørte aff thzd thz mest
æze at frospe thz maa mæ æ i heligh

gore / or ay ma thed ænen skiotrudgh vorte
skiot / en man skiot sin naste nissue / or ay
maa thed linsudgh the vorthe / forthi at the
scal alnudrigs thingh vard thed the fenne
scal linse Om fyrtingh mart maal

XLIX

Om fyrtingh mart maal or assengs
hand edd sede / or alle the halffue ma /
bot frond fore / or alt the a mand fiet gaz
the a mad alt a landes thingh at sofie / or anfts
duet maal / Hestiey tray edd saar / tha aa
mad mz itte a landzthingh at dele sor ay the
haffid ebez fildelt a ghe thingh / tha maa
hay stedd mz thi til landes thingh fare / edd
the at mad stul om logh a ghe thingh at dele
tha a hed stick a landz thingh at haffue
Hed mad ted effe maler effe mandrap
om hay vil ay steffna / the scal hi sorst
lusa drapet a ete thingh yed ted ted hay
vil or naffne hand / or anz scal hed ate
male / or seba terredie / or seba fiezthe / tha
aghe mz itte thingmed at laggie ey fimpt
for hadud / frond seba at anz ted thingh
skriited offed / the ted ned az malt / tha scal
hed atd a my a fralle bota a lusridgh aff
my / or alt seba sony the ebd ay sorz malt
Ay hollo hay alle thingd seba offte sony
malt az / tha a fampte thingh scal hay
anti fiefte bot edd logh / Ay haffid hid pot

ellid forfald tha a hand meste miffie at fæste
for hand bot ellid loge | Ay gor thy hethe
there | tha ma hay a fempta thinghe hans
frithe tage | Ay for fyrtinghe mart maal
tha a hay at lade steffne hand til landes
thinghe my thew mey | teba nætt for ay
landes thinghe ebort | or thed dage hay
steffnez | tha stal hay lata hand forte
steffne ay folfatz | or thed stal ha halle
ebit at mosta teba hans fime | or sithed
hay er steffnd | tha a hay at male a lad
thinghe | or giffne hed hebirethe sagh ellid
the fyrtinge marche sagh thed mæffnd hor
til vm hay ebil mæffnd haffne | or frind
hin igen | tha lata hay male sit vitne
forth ay hin fæst loge | Ay frind hed ay igen
tha maa hay or lata male sit vitne orch
thet hebarn teba at thing mey hord thy at
hay haffd thed vitne til at hay lot thed
loffliga male | Ay frind ay hin thed thed mad
stal | or frind hans forfald | tha er thy fult
for thy thinghe | Ay mæthed ay forfald | tha a
hay my vitre | at bota sex ore | thed thed sat
haffd | Ebea som hay haffd steffnd hand or
at malt a thy forste thinghe | teba stal ha or
steffne or a halle a hirit aux | or teba a
thy therethe | Ay vord thy a forste thinghe at
hin thed sebed stulde | at vare astaddre orch

han grepe forid or dulde teringet / ay eny
tepge til sebad or buttge iazy i gen elld aue
aff hans hende or dyl ot teringh / or buit
or iazy i gen / Skiuth tez teringe elld a tere
tere teringh eny rog gaz eut tes teringh
or buit iazy i gen terzetgie / tha scal ha
lata steffne fierthe teringe / seba so ha gorte
tge terzy / or tha a had terd at tröme ore
foste bok elld loge elld had scal firtlos vard
Ay az tez sera at heffien tez forste ebort
skut or ay tez terzetgie / tha munge tedg
me laggie tez fierthe fod or tha scal
hin anti fritlös eborthe elld til ifte stande
for tei at ay maa tep ift vard / at hin scall
leng dögen eborte ay til fierte teringe tedd
Thy land teringh or steffne

Sok

Nu tray tez or seba eborte / at hin tedd
sok haffd sadz steffne anti ety teing
elld teb or lat ver skurte at had maler
ay a ety teringe elld teb / or lat att steffne
hadnd terzetgie teringe efft / tha ez at hand
teing alt mit / Ay lad had terzetgie verer
skurtge / tha maa ha icke male eez hedn
thad hay at aff my or tröme tep bota til
teringe / tha az hin ulner at fiard tedd forid
eber fiart ver / forthi at hin maa hadnd
seba vame or dräghe at ha ma ey tröme
fiare eez / tez tedd hin haffd forid fiarte

com hay vil drage hedmed Ay vil hem hed
aff mandag soged halld late steffne en
kinske tha maa had or yew late skrittge ati
etg ellø tha | or hans tenigh are hedmed tot
hebaren nyt som makt er com fyrtinge
marc mael Ay ay eworth thy att | vm the
frome botge sanney til tenige | hem hed fraerde
or hem dney hed fraert ewer | ay ter at thy
stend yew fere tenigh | tha stal hem e forste
eghe sek fod dget for ay had sented hem
dney nogh ifey Ay frend seba at had vord
singh att hay maa ay til fierthe tenigh
frome | thed hed frally ewer | tha a had my
ette at sende hans maste missue fod sek
ellø dney hed fild fest haffd til or fild
att maa eworthe aff hans hande | or late
faste att fod segg | tha a thy tot hebaen at
stande til iamlinghe dagh com hem ewert
ay fred foer hed singh ligg | or stal hem
hed fest haffd | with tewiggie fullogh fore
gore ellø bot | hed or hed sogd com hay
eworth singh tha sende hay sin maste missue
til ellø dney hed hed had vil my vitne till
sende | tha ma hay or at male or sogge
hans sogh com hem aer singh | or stande tept
hebaen thil hay eworth for hem hed singh aer
com hay ligg ay lanh aer iamlingh aer gingh

tha se han anti att aff hadmd / ald late
hadmd sagelos were / Ay frond seba att tegd
ar vtay rigt tegd hin haffed til teringe tralk
tha scal hay haffne dag or iamildge stebm
for ay hay fralld paa hand / or far ha sted
bt tegd hay tborst staffnd / tha maa tez had
ay hielpe att ha er vtay rigt / tha scall
al fil sagen yed hadmd gunghe seba som
hay eborte heme / Ay fromer seba at tegd
tegd sog sighd at hed vor ay bt fan for ha
vor staffnd / or hin tegd hang eberghende
ar maler i gey at hay vor sord bt stadh
tha a had at faste hadmd tyld ete or dyc
hadmd att hay vor for aff lande fadh or
tha a tez at stande til dagh or iamildge
Ay vil hay a hadmd fard hin tegd forte
frard / tha ar had nermer att male tha
hadmd the forste terry teringh / vm had ar
hem fromey i rigtz / tha scal had forst
male Ay lad hay tegd yed ffirithe alle try
teringh tha ar hin att ummer vm had vill
frare and try teringh tegd tegd sord fralde
vm hay frard yed hadmd sitegh had from i
rigtz / tha scal hay att aff my frare ater
som tez vor ay sord malt / tez ene haffd
hay tegd my edmete / at hay sat sord nme
.it frard yed hadmd vm hay vil / Ay seba som
hay er vtay rigt or hay a dagh or sahinge

dagh sedha a hay til sex vgh dagh vm
hay vtay landh a'z or ency righ | Ay hed
maker at or sigh at hay vor heme tedha
frallede hamn tha scal tez gange mz the
same logh som hay vor vtay righ | Ay frown
hay til thingh or scal hay logh faste gen
or a'z vitne til at hed hadd lady merke
sith vitne a teinghe forw / tha thyrff hay
ay anz vitne til | Ay haffd ay vitne makte
tha scal hed forw lata vitne make / a'y ha fesd
logh i fay | Or sitend hay haffd logh faste
or a'z the bota mwa hif byed | tha a hin
ted sagh'd sod lat naffne hadnd setten
man at tez hzet the bo bode i samen
or hin ffind aff tez hane find a'z eld
hane maghe til thzethe mans tez ene
at hed giffd ia vitted | Ay bo the ay bothe ind
hzetz tha aff tez hzet hay i boor ted setz
a'z / aff tez hzet scal hed naffnd naffne Ay have
the ay boo mwa hzetz bade / or hadd hin ted
setz a'z boo swmen sed hzet tha scal hay
naffne hadnd aff tez hzet hay vil hadnd
til seba stande or aff tez hzet scal hed ha'n
naffnd naffne | ted hin naffne hadnd sin heme
hebb | A'z or tez att ted ted setz a'z haed'anetz
boo tha scal ha or naffne ted stat sith heme
hus ted hay vil aff tez same hzet ha naffnd
i vm hay hadd ay heme hus | tha scal hay
hadnd eborstnet sa'tte att hay standd hadnd

til dette / or ted skal mæn næffnd næffna / Æn si//
ted næffnden ær næffnd / tha skula the lunse
ath hemæ a hir thinghi / Æn ær næffnd i thi
hæret / ted hir thinghi ær a torsdaghi / tha
vorth thi æn thinghi ted ær næste / Hæræfter
hæret som æn ær a torsdaghi thinghi / tha væ
thi a forsta thinghi / tha skal mæn lunse or næfne
ath gen the sænne vppa landz thinghi end til
næffnde or ted ligg the mæth æn vppa
frondes ett / at the ted næffnde æftherthe / at
the frome ath paa thi næste thinghi / Or hwat
som skeer hvæt hælld fælle hænd / elld
skæd / tha star thi so vppa er mælt / Æn fælle
the hænd tha faste hæd bot / or hir mæ lægg
tha thæ thæn frian for fyrtinge mænnæl at bote
Tnen skeer ved / Æn aff thi sænne thinghi the hæ
fæst hænd bot offne tha næffne the hæd
fire mæ til at æftherthe bot mit and frend
or vænner or ted til frond or bota skal / tha
vænd the fire at vm æftherthen som the
vele sebare gut i gen at ted vorth jæffnt
i mellem or sekra som the gita hæd vilge
tellet ted bot skal se / vm hæd ær vpld ted
bota skal / Æn fæ hæd bot tha skule the thi lunse
a thinghe at hæn ær vorth / Æn brynt hæmæ
ett hæ bote æn tha skule the ett færæ til hire

thinghe or linse tey tharf / at hamd skal aa
hander or bota ikke / tha skile the att naf
na hamd ane tend strateen sogh aff giftinge
or tey skile sylgge hamd til landes thinghe or
linse tey at hamd skal a hand or bota ay
ellid tho at hay vilde ay faste bot aff hir
thinghe / tend tend at loghed er fallen / tha a forste
thinghe vtay tey sa beteet hym tend sughed sogh
hanc fie at tagh / Beda ar tey vny alle the
mal vppa mant fie gar / or bot and til faste
or the haffue til bota eyztrudge earet a
thinghe and til maffinde vny hir vil ay bota
tend bota skal efft theyn eyztrudge / tha forste
landz thinghe efft ar / or eritne tend mz had
vppa hir thinghe eare til maffinde / att ha
eilde ay bota / tha gar tey pa hanc finte
vtay hir vil tey mz goets vilge lade stade
tend sote haffid / Nu til hir thinghe ma mad
steffnar eua sunte forzid or theor heered
for ay sol sete or haffue theda sinne
vited / or mz teda sinne stal had latar steffne
or tha maa had sted pata hir thing fard
offid hamd / Ar tey vny sadmd / Ay tey sar
tend thinghe vitne ar til / at had had for a tig
varet mz or lige saar / tend batte tron
eez skiate or skiar tha skal had mz ette tey

sechtig vor ett förste naffnd förd elld bot. Ay
haffed hay ay förd a tering varete my tee
grene saar | tha stal az vitne a handed
Az or artet seba lonligte at ha mater
ay a teringe haffne | tha a teringme att
male or naffna my hand ted ter stude sl
or az az tha til | tha a had att tage tedmaffed
Ay moted hin a förste teringe ted sekre
stal | tha az ter interest at hay bint ted ati
loge elld bote förd | Vil hay or skinter ter tha
man hay tepr hebrein binta lazy i gey or
my ti först hay ay ted dage loge | tha
stal hin ted söged lata steffne ann teringe
| tha stal had anti sielff mother | elld forfald
Moted had ay tha stal ha att terete ter
latge hand steffne | Moted att forfald a tere
tere teringe | tha stal had ter fiarter fortei
steffne at ha dude ter förste | or a fierter
teringe tha stal had hin anti vitt göd | elle tho
at ma stal hans manghelghe tage Ay fand
seba at hin ted tage skulle seba at ha var
ay a teringe at förste teringe | tha matte
a mey förd hand lazy binte or skinte or
ter förste teringe | Ay moted ted forfald at
förste | tha mate haustey a terete tige
sighe | at had gar vited tel or terete bint
lazy förd | tha stal ha or steffne ter fiarte

Dy vorth seba at hand motheth ofte sprut so
tha ate ha icke mo dy tethy thingh at steffne
or fiarthe aghe tethynne at lagghia for Dy
haffud nogh thingh forud vortethsprut anti asse
hand sielff a forste thingh elld tho aff hand
ewin elld forste thingh elld tethethe or ha
haffud sadh staffnar hynt fiarthe tha mughe
thingnne dy skinta hadnd til thy sempter
Dy seba sony vppa elld merlt vm landh thingh
vm hed eware vtadh zigh at hadsfulde haffne
til dagh or iarulinghe seba sony hed ewar vta
landh or madh zigh dagh til see vgh tha hin
ted hand vil vorthe verghende ma hadnd
ewghe sed hif thingh sony hay ewrthe hadn
ford landh thingh at hed vor forud hin sadn
dy hand vor thingh steffnd Vorth or anteg
ha singhed seba at hay i sanghe ligh ted
seba stal elld hin ted soghe tha gar or sba
ted vm sony vm landh thingh ar merlt Dy
skinthe hand anti ate elld tho thingh ted
steffnde effd thy forste seba at hed fralld had
dy tha ar hand thor hawin hand thingh
nyt staffn hed alt amet thingh or skinthe
had alt ate elld tha thingh tha ar thor hadh
hand tho thingh my Dy skinted thy thingh
tha stal ha thet hand vp tagh aff my or
ewil hay fiard ted ha fiarthe forud vth tha ar
hay nmer at fiard sine fiard ted forud vor
forfitt Vn vorted ted mand manghalig tagh

or vil han frome til thy naste tyngh thedeff
or fræste hand bot for thy ha sta hand or
tere mart for tere tartloste ha giortere hand
at ha sebat ay or hand gift manghere pau
hand or fromgh tere mart for thy mathere
hand gift a hand or fræst ha thy tea a ha
thy at bota fyrtnude dagh eff bondemd anti
for sacr bot elld bardaghe orchseba att fire
hang mathere or tere mart fromgh ambeth
man or scule hip man naffna fire me til
ted stule yed eard at ha att lunse eworthedell
hin gange at fnie ette som markt ar or tea
scal ha haffue site manherligh tapt so vartth
ar vm han haffid ay bot Ay vort thy seba
at ha fæst ay bot a naste tyngh fird elld
tho at ha haffid bot fast or bot ay pa fyrtude
dagh tea stal ted ted set haffid lunse a thydre
at han vilde ay bota Ay vil han ay fæste a
fæste tyngh bot som markt ar elld tho at
han bot ay or vor ted lunsd yed hadmd at
a tyngh tea hin ted hane mad halg sta
ma vel barghe ald hadmd sard mz the ted had
vil or thot hebun seba att tere drape hadmd ay
or vetere hadmd ay affhugher ay seba at ha
skal tayfte mad vortere a langfrema Vil han
or halled hanes fæ tagher tea ma had velma
mad hadmd til halffue mere ay had atte ha my
at bota Ay fromer seba at hæstren hin gitgh
fangh sin affne elld han haffuer ay seba fræl

at hay ma name til thes hay ar holde
the a frij tho the stude hay haffud pt man
helg mast my angry mad i lof at vard or
angensinne fard maa hay a thinge haffne
hebat sey vitted hady giort vort for ay had
haffud hij att giort for thi at thingh a ay
tepid at helpe thed fod thingh dom vele ay att
gord thij skal mador aithe at thes madhelg
thed tagh ar thi ma had thij ay lang haffne
tapz ay mey thij sanne hzet thed hab man
helg vert tagh

Jm thenes madhelg thed
taget vorthed aa landes thingh

Nvil had thed pt haffud hanes madhelg
a landes thingh tagge tha fard hay
my hij vitne til landes thingh or latge
hadmd talle til landes thingh vny had vil
thed mota hadmd or a forste thingh thed
had frond tha tagge hay hanes manhelg
thes ene at hay fromer skalff or forsther
thed bote fod vny had haffud ay ford forste
or haffne dagh til sony hadmd skulde aff
hij thingh lagh ore seva naffnes aff hij
thingh vitted a vard or bota had hadmd att
sony att ar tha mode had pt madhelghe
ay bord hay ay tha tha tage hay hanes
madhelg a forste landes thingh thed vormy
thij vitne aff hij thingh ar til naffnad

Ay gaffid hay forid a hip tingh hadud bot
forster brusth | tha stal hay e mysse sit mahelg
a landtringe | thet one at thed az my hamd
thd tepard vil gangge i eworthet ford | ga thd
tegs gaffid trost | at ha ma boter | or brysthd
hadud tha a thed lagdage | hadud vord lagt
ford | at tey ver thd ay bet | tha gange tey
a bargge thd manhelge boter hij i eworthet
gile ford | or hij thd brudy gaffid | hij stal
ma or vitege at thed thd sit manhelg had
tapz | at hij thd hang mahelg hassi tagh
hay man hadud aybarghe or ay sare a
tringe or ay seda nare tringe at ma ma
aff tringe se til | or ay i fiske or ay i furche
gart or a thorge or ay heme at hah eg
ell sony hand heme hessi az or hberge
or ay vny had az i letringe sart | thessi
statge a hay fie at haffue | hij stal ma
or vitege at sony vord giort tey hadud tege
stad hand mahelg ez tagh for vtay hd
gaffid giort tey thd hand manhelig had
tagh ell the thd my hadud vord i fact or
i fylge | thagey hand manhelg az at sangh
tha stal hay aff thd haffue fulle boter
ell edge thd tey haffue vited hadud giort
Ony ma staffner tringe for manhelg
seda stal ma or for any malt staffne
or thy az att vny hip tyngh | at hebilley

hip thingh han steffner or mot hebfren
forfald elld anz log mal / tha a hed at bota bon
den teba oip elld therethe manth eth at ha vor
ay lofflighe fiallz An frond seba at hed haffid
hadmd sot a thry thingh ter ha haffid staffid
or ha vort stutted a fiarthe thingh elld thif
men lafthe hadmd fiarthe thingh fod frond
han ay tha hed oslinghen tha gaunge dom yed
hadmd or frondgh sin dtt / Or frond ha tha
a thingh ter meste thingh efft az or biuted
ted logh fod / at ay vor lage dom vppa hedn
gangh / or logh fod hoebz sughe bonde / tha
se bonden logh festredg aff hadmd bothe fod
dom or seba fod hoebz sughed / tha maffna til
aff thinghe / Gothe me ted vited at vard / or ter
hedd at han gotz dtt fod sug / at hin sel logh
bathe fod dom or fod hoebz saghed tha the
ted til eborthe maffnde a hip thingh / hinse
hed saglosin a hip thingh / An far ay bonden
anti bot elld logh / elld the at hed feste ay
logh / A sempte thingh tha tage frondge anbeth
may ny ted dom domped vor / bonden sorst
sin dtt / or sek sited / An frond ter seba at hed
ted hand fa er aff domped At anti ha hed
ay fa til / elld the at hed boor vnd ted mid
ted anbethmd vil ay gotz e moodg eller
anbethmd gotz seba ille / at hed tag vagstel
fod or staud forthi dag or sendighe at

Bonden far ay sin itt / or bonden hafft tej forte
lusd a thinghe / at hellfen han giorthe hadn
angen itt or ay ambetzmad / Ar tej dag or iam
lingje selu strudz / or vil ha tja stessing hamm til
thinghe / hin tjd hans fri hafft sotej / A forste tjdj
ren thingj wetej tej at forid vor lossligj domt
or hin lusd tej at ha hafft angen itt frangetej
/ tja dome tej and hans madhalj aff hand / ford
han neste thingj or first bote ite ford madhalj
bonden tjd hans madhalj ver tajj tjre mej
or frendj tjre mart ford madhalj bonde
alt sin ite ford alt tej hd hafft vitjd hand
giort / tja tajje han tjr thjzmane vtne til
tjd mæffude vad til yed at vard sela bot som
mart ar ey hd mea fri / tja lusa tjr hd
fagloffen tjd til vad mæffude a tej neste tjdj
Ny vort sela at hd frend ay a tej neste thing
offid tej hans madhalj vort tajj / or first
bot / elld at tej vor lusd at hd matte ay
bot fri / tja tajje bonden sti sialff til ittje
tjd sotej hafft / Ar ay fri til tja gar tej aa
frop / tjd ay ar fro til / Vil hd or hans madhalj
thajje par landj thingj tja forte hd sela

Liber tertius frin

i Al gathe vort husset

ii Ay may skil vm iort trey boole

iii Ay mā skil vm agghd ellr vm toffte

iiii Mā ma ay vpā'l mātz mālhelg tage forgeld

v Mag ma ay sit fa' fed i ānerts mānt mark vtā

x Fīme orlaffe x Vm hudbrughe

vi Vm bryn thd alle fīme aghe

vii Vm mā help sine fīme huss opatrēse or thz

viii falld a ānez therze

Vm staffed sin or handloskey vathe

ix Vm mey hugge thirā' sūmey or falld a add thd

x Vm mad dēfner i giort vathy

xi Vm mad agh a mā elld frome ell bory

xii Vm may zithd elld trāner a mad ell frome ell bory

xiii Vm mānt hand vort galley

xiiii Vm mey hitzer sin hand at ānez

xv Vm mad staffiner ānerts iort

xvi Vm mad sett sina hass a ānerts iorte

xvii Vm ghārthe mellom bym

xviii Thd fīme ar ānez thy loghthd hagne vil bycy

ay hin thd dthe vil

xix Mag ma ey thythra' i vang vtā alle fīme mlic

xx Vm thd gart ay maa helpe

xxii Vm by far far borghet ay ānez

xxi a Vm may fir far byzgh thy ānen

b Ism had dyl inam the tochs fred eim the dwempde [illegible]
Ism fri kromez i wange xxiiij
a Ism vater the lachte vorth fore inam xxiiij
Ism may zitter aneze hafte xxiiij
Ism mad hugh i anezes schogh xxv
Ism mad schufft iort ecz anez xxvi
Ism mad vil salghe sin iorth xxvii
Ism madmaler ecz anez tel statz vn iortkrop xxviii
a Ism iorthe schifftere a Ism lage hefft a iorth xxix
Ettere mad stul sin mysline hinte [illegible]
Ism mysline or the the lachte hefft far a heme [illegible]
Ism dedme the ethe ligh [illegible]
Ism ethe torp [illegible]
Mag man ay salghe sin frome iort [illegible]
Ism bozme fri the jnd vor tragh tel heme [illegible]
Ettere bozy mughe the iort salghe [illegible]
Ism may stul vn vayghe [illegible]
Ism malar and mad sine vapen or dirpec mad nyghe [illegible]
Ism mad lar and sine vapen or sezes nogh mad the mz [illegible]
Ism vater saar ell hus ell kast ell sfute [illegible]
Ism eiane luser fresse [illegible]
Ism tezak fremde land or wighs sek ecz frome [illegible]
Ism may hettez sin tezak [illegible]
d Ism mad tap sit or far lite dat or vil nogh stat rathsge [illegible]
d Ell bonde man ay sende sin trak i lete dy fri sche [illegible]

xlv Vm nogh man fiir efft sit horß at setge

xlvi Vm mā hitt at āners sit horß alld not

xlvii Vm may a at tagsatte sitt

xlviii Vm thed thd hastem gar aff hande

xlix Vm thd ez vtay landz thd i tag sitt fod

l Vm färe horß vor sea got sin halff marth

li Vm mandē thd bot vorthd fästa sul

lii Vm hin thd drap scht hinis drepne frendgd

liii Vm heulfen bot a at tagē

liiii Vm frendsen a mothdne

lv Vm hat dgd fore thd bot sul tagha

lvi Vm hin dar thd may drap

lvii Vm fätheres tuld

lviii Vm arff

lix Vm noghd fralld a dnez vm gurldh || alle

lx Vm hure mogh hussē maa fingrd vtay bandē

lxi Vm may vorthd galen

lxii Vm bur flughe bort or fylg hin thd aa

lxiii Vm frume tag ey lepmay

lxiiii Vm may sul dnez horß alld mothe

lxv Vm sunpet thate

lxvi Vm manth fä drepes i vanghe

lxvii Vm may flar thra

lxviii Vm may lanez ünez hast alld o ea

Item man sall sin fruste at gyme til ämere
Item bondens eyet vord bezta mz
Item madp or frondgl ytt or fritfrop
Item fleze ved i fylgs mz at drepe man
Item fyrtinghe maze maal
Item saaz
Item bonde ved ämen fraz or latgd staffne eth
thingh or ämet or thzethe
Huze ambetzman man sisse thze maze a fozste
Item thyffnet
Item ambetzman vord sidff staley
Item affare fa
Item man hitt a sin maze gorz eld rgt
Item ambetzma tagh vp fa or sigd ay til
Item vtlæninghs dez
Item vragh ytt gaff vragh til landz
Item vragh i fiezthe
Item mad sghez hart eth eld thazth
Item skit frond jud vragende thd folk az ma
Item zomez fisk indvragende
Item frondgl lagghe stedde
Item ambetz man betp frondgl ytt
Item ambetz ma fralld ma til tigh or sigt thd
az foldhez

tringh

Ny bonden star fore nyllogh

Ny bonden fromer ay til forste thingh a stedd

Ny bonde lindes a hander fyrtingh mare sagh

Ny may der at aberd

Ny gatte vertegd husette

Hvil may i by sammen my gatte or
fralle at nogna aff there fime
haffid husette vt a gade or tale
eller hamd a fime staffna at ha
lata vp my had haffid vranch sat tha sette
hay itt or bota ikke fore day vert ha til
thingis frallz or gar thy vp my itte ihaptegd
at hay haffid vranch sat tha skal ha vp
latte or bota frondgh there day gita the ay
my ip vertez my satte day gitte the ay my
rep vertez my satte tha skal naffnectolff may
or the skule sedghe skiel mellom gade or tofft
Hero sony vranch haffid sate bota frondgh
there marth Ny mat skil my iert tme bolis

Ostil nogh may eller aber my rep tha a had
my itte tmey bols at laffne gedffie tma
hem vil a fralle hebat tes hallid er a tofftge
alld a march vta Ay skil tend vtay bols tha ted
ted ip vil haffne hay skal alle fime eller fralle
til thingis or skal tend dage for lagg or ted
may til naffne yet at vere frodd tes or skal
at tend sames alle eny vtay tha mughe the

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

tepze toffta sera llilla gore / or sera mogle
som tepe vile / Ay az tez sera at anez vil haffue
tepe fyrendepe ted fozn haffid vardt ay hay
vil myt sfriffta a gyd / tepa a'd tepe nimez ted
fyrendes eule holde or gita tepe ay eborter
fata vny hebelez fyrendes ebor tepa scal tilf
naffua' tolff oldrigepe aff hip teprigh are
tepe stule sedhepe mellom toffta or mallom
fata or sera att mallem ollande or mellom
toffta / or sera att mellom eghyta tofft or ollade
or sited sfule tepe repe / Az anez tofft tepe
for bretted at hedy az varzid fallem eldrand
eld ted vor anti bufa eld dal eld bieghe / tepa
az tez att ath ted haffue med ted varzid
haffuez / tepa az vel sfrifft ted alle haffue
ay gote / Ay med ful vny ad eld toffte.

iij

Ett mog ted sife fulled fangt til anez
mones tofft / or hay sig at hed haffid
fangh aff andre hebat som tez az hakeld
ad eld tofft / tepa scal med naffue ted tolffte
mam tel / Oey tepe stule sedzthe tez at tepe
gita ay sane fangh ay hay haffed ted lag
hafft hafft offue or tez vor aff tez bool lag
lighe fangh ted tepe vele giffue naffid offue
or bryft tez bool inen eld ted fiertenige
tez vor aff fangh / gangh aldes teres sited
lag hafft a / Sedhe tepe or tez at tepe gita
ay tez sprzt at tez vor loghis fangh / tepa

Ware hyn fod tegd iortegd atte mig tylld eteorch
vitna at tey vor hans or ay mig logh aff gangh
Ay fromd tey selva at tegd ar nogh vtay zigh aff
bynd ar tegd a iortegd mig / tegd tey atsta til dagh
or iormuinghe / vmy hay fromd ay forid hecen / ay
hay vor forid aff lande fay / ay hed vor til tigh
fralz / Ar hay vtay landz or primay zigh tha a
tey at stande sey vgh til tey vord lagt or sytegd
man tey hedmd ay dughe at hay er vtay landz
or vtay zigh / tha scal hay thet hed ay tegd
tegd hans iuffue ar nast elld hans nastge
eghe vitegd vard at se hans lot / Ay fromd
tegd dele i at hyn tegd sogh / at hed sighd at hd
vor sitegd aff landz fazh tegd hay vor staffud
tha hyn tegd hans ar nast iuffue elld ughe
scal vitey tey my tyldete at hay vor forid aff
lande fay / ay hay vor til tenghe fralz / Ay
vord tey selva at hay vord staffud ote tenghe
tha ate hay hatey at bitey ænet tenghe or
terretehie fte ay hay fod tort aff lande / Ay
lad hay gangh yed tezy tenghe at hed staffud
ay sitey / staffud ar ete / tha man hed selva fad
aff lande elld aff zighe / fony hay ved ay staffud
mig alle / Ay for vtay tey giffue alle ia vitegd
tha scal selva zepe hut bad fony tey vor forid
at sool falz / or selva fony hedd hoeg thoffte

falld i bycy / sera skal lemene vtæ ligge aa
marcke mz thi / at tofftey haffde ad i hed
vanghe til sin / sera skal falley sin hoeth tofftes
vez sielff / tha a:z had nidme at vitæ / at alle
lemene ligge sin tofftes ligd / Ay vord sera
at alle lemme ligge and froste / ay tofftes / tha
thed thed lemene haffid a:z nezmere at vitæ
tofftey til sin / thes eme at had a:z sera mz
logey aff hand / May maa ay vorld mange
manghelghe trogge fore gilds

Hz skal mid er vitæ / at vord nog they
may thed hans fæ a:z aff dømpd for gilds
Or hay a:z sera vorld / at had maa ay gilde
elld fez and sligge / or vil thed fod tagg hans
maynghelige / or frond hay til thingis or bind
at hay vil gold aft thz hay haffid affme til
fod sligge sagh skal hay ay tagg hans mednlg
tagey hay gez alt thz hay hand affme til
tha maa ay mid betaghs Sera sin fod a:z melt
sera skal ollande vtæ a marke ligge skal falle
sin tofft a:z heme sol falley / the lyeta vtæ
a marke a:d anti mz hogh elld mz bæfe
elld mz dulgele the alle erlbes at thed lyeta
hed haffid fangh tha maa thz vel stande / Ay
a:z aney i thed bæthezinghe vil haffue fod hans
lyta / tha skal thed alle fulle thed lyeta haffue
fangh / thed a:z e mest thed iæffmz vil haffede

an lyeoten | tej sonl mag or vithe or sk tedtil
vorte naffude | aff hij tenigh vm tend buithes
rep | at tej ted med haffne fangh i byen | at tej
sonle ay sewa tejes skriffte gotz | at ted ted me
dra haffad i byen | at hay mag ay sit nytge
tja az vel skrifft ted heed mag sts nytte | Ay
vm skrogh skriffta tja man tej ay sewa gangh
affte sol sallij sonj tofft | for tej med tag offte
ted vste skrogh or lagh offne ted basta or got
sewa til räffnj | ted lot ted heed fangh i skrogh ed
az | tja ma hay sin häfft ted a kome | or tej
til räffnj eij andre

Ay judewangh

X

Oft nogh med sij ag vel judewangh | tja
sonl hay mj ette aff sij hwej tofft läggj
til tejzat ay mogh sonj hay vang jnd sete
til ollände | Ay vil hay nogh byggj gotz vthe
a marki a sij eghen ag ellj a skogh landej |
tja at hay haffad vtlagt sin tofft til trätj
| tja sonl hay tjo tej ske | at ha haffad a sij
eyen vägh vtafad | Ay hanes fra man had jnge
lude genom vag vräghe | tejs ene at had
vil ej hom tagj or sewa vtlete | Ay vrag
hay antej at had vrogjed at sin eghne | tja
a hay at bota sod heedt stor hollj tewa gze
etil tej ard tolff | tja ez tjze mazej | tja

ma hay ay mæ forgord at ene vræghth hæbæd
mange som the æd May ma ay sitt fæ fæd
a ænerb mant vtæy hænne orloff or ay lome
ænæy at huggæ i vstrifftæ strogh

Thæ scal mæd or vtæ at ænge mæd ma sitt
fæ hæstæy oer ælld fro ælld hæst aa
ænerb manb mæth fæd for vtæy hæ hæd
alle hænne vilge til i by æte loffue the alle
vtæy ey tha a hæ thet hæbæy tæba æd bot
thæ ene thæ lomde ay Haffæ hæy flæ fæes
hoæy tha bytæ for hæt the tæba æd e tæl the
portæ tæ mæte Ore fæba maa mæd ay lome
ænæy i vstrifft strogh at huggæ or ay vatæ
hæat the æ hælld sæd ælld fæt vatæ tha
maa ænæy mæd loffue ænæy i at fæd at mæte
vtæy alle loffue hæmæd thæb ene at the æ hæ
ey æræghth Ay fæ nogh mæd zithæ ælld
æhæ vm land ælld the at hæbæ fit fæ ati
til ey bygd ælld til andræ tha ma mæd vel liggæ
a fæly or bethæ hæat som hælld the æ æ
nat ælld vm dæghth ay the hæ bæ fit fæ
genæy vanghth tha ma hæy ay bethæ i wæ
or gæt hæne fæ nogh stæthæ the hæ bæ
genæy vanghth tha a hæ stæthæ alt at hælde
or æfte bytæ fæd Haffæ nogh mæd bæy tha
a hæy mæ æte fæ bæy at gymæ Drustæ
mæy the i tha a hæ the bæymen lot gæ

at bestæ hus næste iuffue ted sod tere mart
Oder ted æn sæ i hæst elld frod / ted seba got
ær sun teba old solffe / tea hin ted brynen
lot gud a at gilde ted sod teba old solffe
ted ær see old lot / Ay vord ter or seba gote
at ter vord tebighe mart vart / tea lot ha
tego ifue med ay see old lot / Ay ær ter ay
teeba old solffe vart / tea gilde hin ted bry
nen a mz seborey ete ter fe af ted i taper
Ay ær ter hatere tea bestæ hed / or giffue offue
tere mænd ete / Ay bryn ted alle time aa

21 Hvl frond ter seba at alle time giffue bryn
fæmen / or falld ter i anti ted fe / tea
faar hin ifue med aff ted alle fæmen / ay
hay fæ aff ey mæn / my tere vele fæmen vard
Ay skulle ter at tea fæ hay aff hes tere
ted at skulle my falle bot / som hay atte bryn
enfæmen / Oder ter or ey lot aff byen seba
manghe sende vorte hadmd / Ay ær ted æne
ted enfæmen haffu giffnz bryn / or fled med
gange til hans at tage vatn or vil hay
ter sighe at hay vil ted ay teole at tere
teaff ted vatn / vtæy tere vorte hadm seba
vel so hay / tea haffu hay ter vel loghtil or
vele tere vorte hadmd / tea sende ter a kist
tage vitgd / at tere vele vorte hadmd / tea

stele ter vm fult helde vppa fod hedmed / som
ted ted offue lot / ffalld nog ter ted i ati
may elld bazy / ted bryney ak at vorther / ett
amezs ted fe / tha boters tez ifte / stall a ande
Ny may help sine hme hess vp at ifse ortez

Amer tez seba at nog may beted sege
helpe heys vp at tere not elld gamelt
or stelld ter stad a nog ted tel dotte / tha
bot hay ofte ted fod ted hafet a / ny frend
tez seba at the haffue vp dis heerset antitel
halffs elld tel alte / or ter grof stey ted my hes
bendey aif / or amer frend tel at gry sted hme
aid eez sterde / or stelld tez vppa hedmed tel dotte
tha a bendey at bote there mazth ted fore
for tei at tez vor hans ett at stytte ted vnd
or god at tez vard heder may sterte lesst
seba bot hay or for ans fe effd ter bot
som ted hozt tel som for may

Ny staffed sig or handloss vatte

Staffed sig or any hebat som hedt hug
az stal med vorther sed handloss vatte
frend ted ante falle med a elld tez frend tel
sterte atez hozs ett not / tha bote foz
med there mazt / ny ha stand ted dot affe
or for hozs or not vm tez az seba gat
som seba ofd folffs / sex od bot / az tez vazth
tha gielde hay tez ald my sebady ete / tez

VII

VIII

er it lagh staffid / tegh hwer mæ ær sprategh
lose fromer tegh seba / at dræt tegh fir fangegh
dot aff tegh zuff i hans hart ær wundet / ellø
mæ vm seba fromd / tegha boter æn fult fod tegh
zuff / som fod storey staffid / for tegh wæffnæ mæ
staffuedy til / at fir for tegh offteste strategh aff
fromd seba at mogh man ælø anti gors ellø
ans fir ypa staffid / or far tegh tegh dot aff / tegha
sfral tegh both see ælø fod / vm tegh ær seba grotesteta
dr pilffe batge hin tegh ælø or seba hin tegh staffuedy
a vm tegh vile sidney wæd / Æn skulegh tegh
attega boter hew æn mogh / Æn tegh or fled /
tegha hand mangh som tegh ær / tegha boter tegh
sche mæ fod / Æn skulegh tegh at tegha a hewer
tegh æn mogh at boter fod / Æn vil hin sighe
tegh hin dræ / at tegha fiorthe mogh tegh
strategh / at tegh ælter hafft a gazte / tegha hand
hin æn mogh / at at sighe vad ræte tegh
staffid / tegha fulde sche æn mith fir fod or tegh
bot hewfuey andre fod / Æn mæn falle tir
sidney or tegh fulle a dræ tegre

Sud tegh seba at mæ stande or hugge
tir sidney / or fulle tegh pad mogh mæ
tegh æn hugh mz tegh / tegha aghe ælø tegh
at boter fod tegh hugge sidney / tegre mire
vm tegh vile sidney wæd / Æn skulegh tegh at
tegha bot hew tegh æn mogh / ~~Æn sudner~~

~~hy sera~~ Hy frord hey seba at hee ay huffe
at amez hed gar bort at sin sypel / or hima
stande effed or huffe or falld hera vppa hed /
hya bota hee hamd atf mz here mart / Hy
stande hee alle sanney or huffe / or faller
hera appa amez hed / hya bota hee ifra fred /
for hi at hya ata alle iaffnt at ebarthe
eeart hey falle / ffalld hey vppa mans fe
hya bota mad or hed fod sey mart az vppa
huffe mad tra hebat halld ete alld fle
alld mad satt ild i so some gord / or falld
hey sited a mad / hya a ged at bota here
mart fod / hed hed hff alld hed hed ald
i satte / Hy hi far dst hed aff ffalld hey
or a fa / hya bota sey vppa az malthey

Hy may drufnez i guert vaty

Offuchanez mad hya a hy hed vatnet
a / hwat sey hey az halled et alld
flere / hya stal hed bothp here mart fod
az hey or dny fe hya bothp or hed fod so
vppa az malt / Eba az hey or vy dighe
or vy hff or vy hebrzfteyne hemdlaff vata
sey hey az / hya stal mad seba bota sey
vppa az malt / Hy mad or dyl / hya stal
mad fer mad or trune alld barn dylie mz
tylt ete at hey fete hed ay dst aff / fod
anz fa vm hey az seba gote sey tebi oze

solffe tha dylie mz siathe mans ete | Ay er
tez verzid ay teda ord solffe tha dylie the
mz siata mans ete | Er tez or ein gote
sony teda ortes solffe alld betezra tha dylie
mz tezethe mā | Ay er tez verzid ay teda orte
solffe tha dylie mz sin ene ete
Ely mā ag a mā alld frume alld bazy

XVI

Hgez mā a anez hewat helld hay gur
alld star alld sod sor hadmd | or fiz hed
dst aff | tha bord hay fulle mad bot sor | Ay sigh
hay lyeter alld sort hugh aff hadmd | tha bete
hay sony hed haffde tez sidiff giort | Ay vele
eda gh vppa mā alld frume alld bazy or sigh
dst aff | tha byte hed tezze mazt sod | hand
ha or mogh tre i at lad ted fray slughe
til or sla aney mad til dytte bagh | tha byte
hay or tezze mazth sod | tez at hay stal tez
yartha ted sod hadmd er at hay halde tonne
til or ay tez a bagh hadmd er | Ely may
zited alld wanez a mad alld frume alld bazy

XVII

Hd mad alld wanez vppa mā alld frume
alld bazy | or fi the ted dst aff | tha
bord hay fulle mombord sod Ay far hy lort
hugh alld lyeter | tha bete hay tez sellsd
hay haffde tez sidiff giort | Ay slitz haste
sited hay frond ony or slitz nogh mā tha
byte hay ted sid sony sod and handlod vathe
Ay zited hay haft ted ted yay er at sla

a bagh / or hay ey tez / or hay giortge theth
ryssin vilghe / alld tea at ha tingh hadund ma
lend / at hay scal sla / tea ebbat som hellder
or fiz mā tez det aff / tea scal had bota ay
fult som hay haffde sielff dreyet / Ay dyl
hin at tez ay voz mz hand eritg / or ay mz vilghe
tea dylie mz tezze tylt / or bota that ebbazin
tezze mazth foz hestay / Ay sit had aff haffe
hugh / or voz ay det aff / Ting hay at thet
voz mz hand vilghe / tea bota anti tezze mōe
alld dylie mz tylt eth / Ay frond tez sea at
hin tez ag at hadund bryst tyme / alld hin
tez zitez at hadund bryst tyngh lat / or vigh
lay alld hast tamd mz hadund or mā fiz tez
det aff / tea bote tez ay me foz ay tezze
maze / for thi at tez az hin ay nard vathe
tez offme sates / som hin tez sod sat / Ay sigh
hin at hay giorta tez mz vilghe / alld had
lot vighney fangelge mz sin vilghe alld hast
tea scal ha tez dylie mz tezze tylt / at thet
voz sin hays vilghe / or hadund vort tome lass
gray hame vilghe / or sea tyngh latezze / Ay
frond sea at hast slaz mad dette / alld ace
alld nost stang mā til dette / tea a ha at
bota tezze maze sod / alld dylie mz tylt eth
Ay slaz hast dney til halse / alld nost stangh
dnet til dette / or az tez anti ayn got som
tea aze solffe alld bater tea bota hay

tegd fod sege ar hedd got som tegn vorth tega
boterghan tego efter med / ay dyl hay tega
dylghenz tyldd eth for mantz dot / or fod fæs
dot vm tegn ar sedda got som tedda ard solsse
my fiettge mand eth / ay ar tegn ay sedda got so
tedda ard solsse / or ar tegn sedda got som tedd orth
solsse eller brethzar / tega dyle my tere mand
eth ~~Ay mand hedd vorth galey~~

Anno-1574

1574

Ard sedda atmantz hadd vorth galey / or
bited hay anti folk elld fæ tega stal
hay sedda boter som oppa ar mæt / ay vard
hay vor ay / tegd hedden a or fylgd hadt
or vil hadud drepe / or vard slume grime
at tegdo at mæsta elld fleed / or betezz
hadud drepe / or varez tegd at / at hay
ar galey tega a hay efter at boter fod hat
strette hay for sted / ay satt nogd mæ hay
ym ~~tegd~~ mune / at hay bet nogd mæ til hæ
lie sited tegd selie hay tegd offme tyldd eth
at hay fildæ hadud som logh vor / or vorta
at / or ar ay skulligh at boter fod / ay vorth
hay sefth vm fæ / tega sal hay sedda megel
mune logh fod som tegd hotez mindre
bot til ~~Ay mæ hitzez sin hedd at alnez~~

Ethzer mæ sin hedd at alnez / or bid hæ
i hiel / tega boter tegd fulle mæ botez
fore / or tego ard hand fild skamhale aff.

Men wil hen dylie tes / tha dylie hen tes met
tere tylt / Men hitter hen at fa or far hin
far aff ellr lyetter / tha bete hed tes so hen
haffte tes fiallff fiort / Men dyl hat tes / tha
dylie hen tes ors tyld ete

Men mon staffter anerts jerte

Men sera verte at noged mad stryettez
ort staffad a anerts toffte som the boor
rimen / tha hin ted hane fort er staffit
hen fralle fime vited or late ted a fre
Heffad hen ved staffrete / the hefft hed hette
fetted / or vil hen ritte bete / or up tage ted
tha bete telff ort fed at hen heffad eerames
staffit or retter rett a fiiel / Men strithes ha
i tha fiiel tesyene staffne hedmd til thing
at hen heffad ted vitne til / at hed bedd att
aff hinne hemne or matte ay fa / or staffad
hen til things / or tag hed a thing vited
at hen vil late up / or fod at fire / or bete
bonden tre mart fed / or vartte me til naffnde
at fod hedmd att / or heffad ha tha vtstaffit tha
bete tere mart bonden or tere frondge / Men
er ted nog ted sera boer vten vited / at hed
boer vten a hofne tofft / ellr hed fiynd vt gert
a anerz mans aff / ellr tho a toffte ande / at
hen fiind ted gert vppa / tha hin ted agrey
a fralle fime vited / or the fadt til nin hedt
Vt hen up tage hin ted affne heffnez sette

tha bota hay sie od | Ay vil hay ay godd itte
fore gime / or fralld hay hamd til tenge | tha
aghe tenge mey att male mey til att sie hud
hay haffid erzancet satt vppa hans aghe or
tha bota tolff od fore | Ay staffiz mid wellez
ted tenme hay frind vt a mizze | or vistad
vild sin gaats sti | hedat son hay hir offme
tha haffid hay forgiort tes vm hay hir
vitez att hay vor vild | Ay tezat hed i or mid
aff hind hans gart sti | or gar tes til frindk
att hay hard erzancet sate | tha bote ha sod
sie od | Ay plezez neg may ainez mans hafft
hamd oentende | tha haffme hin site eff
ede forgiort | Ay skul bye ar and vm mar
fresuick | tha hin ted vppat ainez fralles
skal ted til tenge fralle | Ae neg mad i ted and
by ted sete fralld att haffme fangs fangh aff
hin ainez by | tha stal mid maffme ted til
tezattey mey | Ere vele tes seghe att tes
gita ay sainez spt | Ay hed haffid ted sin eff
hafft hafft offme / or vard hin att sted mit
lofy att tes ez hans | Ay seghe tes att tes
gita ay ainet spt | ay tes vor tenge ted toff
tey a or vt gazte my vitte aff hind | Ay
fralld hedfrey mady i ainezs mazt | tece
dele haffme sainey | tha stal mid maffme till

trætteg mey vedilighe aff hræt tej i hæn
freg by gæffue lat / or tej sculæ sedighe mæ
tej skal som tej vile at tej gitæ ay æmte
sprut / Ny tejd ær ett mæthæskiæl / Ay sitejd
mæthæskid ær sedvæne / tja maa gebæfue skalle
vppaa æmets gæfft / for tej at tejd by ær tja
ey lagh tejd mæthey ær til sedvæn / tej skal
end or vitæ at æmpiy bryte maa andpræne
jorett at saa / tjes ene at bande gaad a tejnge
vædte / or lynst gæd til sin vægghe / at tejæ
fult tejre gay gott aff gaans jort / Ny gewlfid
end tejd saæ effe tjes bryteie loff tejd ay æ
saa lynst til / tja gæffue tja gæffue gæd sitej
forsaæts / Handto maa ay æmey læna for tej
gay skal anti skiff nytta ell sata ligge forte
at hin matte fræme sin gæffe vppaa tej tagh
gæffte / or bondey matte fua dæ sod sin jort
sy ma sæltskie gæffa æmets jortej

XLI

Ett nogh end gæff a tejd jort tejd i æmey
maans gæfft æ / ay tej at gæm æ gæ
ey / or gay gæd gæne ay nej logh vtdett
ell tejo gay staffe gaans gæfft / for tej gæ vil
saa fa jort aff gaand for stey logdælughe
ell tejo at gay plyer gaans jort aff gaand
or saa nej vlogey / ay tejor gæd a gæne ay
or gott tejt gæ ey sitejd nej logey til iorte

tha bota' hun tept heraith bondey tere mare
at hun trenta' hans hafft aff hand/ay ay
bot hun fromdge tere mare fore/for thi ha maa
ay pa sith eghe forbrythe tere mare ekz fromdg
/ay forter hun sine eghne hus til/ or sitt aa
bondens eghen ort/the i bondens hesst hafft
varete/ild the i the hafft ted hun hafner
ittelighe arffd ild i the hafft/ted ed hud
ittelige aff feopt/ild aff stufft/or for hun
tha til jorten a/or betet hun tere mare for
thi at hun haffd sett inz trane vppa has jort
or lad hun gange tere trina tebo me hebari
sine i tere frimpte/or frimpte hans hesst
vp/or tag hed ay hesset vp i tere frimpte
tha bot hun att the/tere/andre mare/slog
hun or bondens jort til tez at hed vil seraa
trane/ild the at hun staffrez hans iort tedtil
/or fraez hun ran yed hadm a thinge anti
for hesst ild fod staffringh ild fod plogind
tha bota hun hadm tere mare fod or fromdg
tere mare ~~[illegible] gartha mellomby~~
the sal med or vithe/at alle the gartha mell
xviii Obym sal ved/ild i by mare/or haffuer
ted ay sera laghe vart sut giort a/at alle
gates at/or hesstd the tere vind/that eraay

i hæffte vørt or vil nød tha a fralle at tha
star æy loghligh / tha skal han e æmz atz fildele
vp gørtha / for æy han fraft hint æmz netheræ
Æy for tha mød at han vil sin gart fraste med
or tha mz gørtha til æffnet frome at hemz
gart ligg nithere / vm hma hæffue æy tha tog
a thinge at gørta or mz loghen til dømd tha
bøter han thød tha han fiørtha vithd / there mø
or fromdøg there mørt / for thi at tha æz da
hand styke at lægg gørthe nithd

Then hme æz æmez tha log thd hefue vil

Tha skal mø or vithe at hin thd hefthe
vil byen / han æz æmd til alle loghe
æy hin sthe vil / tha æz sthe vm mø boo
i by sømen / or sømø vele thd hæste i vangh
thytere / a thd eff / or sømø vele at æn hin
hæst frond i vangh / tha æl the æmed at late
æn hin hæst i / Æy hma and at late i / Æy losse
the mø mød for thi sin hæst at hæffue i vag
vth a sith eff / tha skal e pstens hæst vørd i
mz thd forste thød thd fled by hæffud i sighen
æy en for thi / at vm han tyff til æstendøms
at / tha æz tha mæst tørff at / at mø gørd
tha hæft thd guts vilge æz fiend mz æn
thd thd loff far til aff hme som mælt æz aff
fst all thød thd hme tagghe til vangs gome
or sæth han a sith eff / or vørt han loff or tag

nogh mater hand i hans frey or mund hand
jud / tha giælde hä strate gield att som hä thar
feldhe at hay giorta ay mä strathe / or beter
ay mä fod Mad ma ay thythre i mingh vhv gime

Hvk forr nogh tend i vangh tendæy rake
for gime loff til / or tyther a sithe i ghet
or vord hay loff or frond i nogh mantz aghe
tha giælde hed att strathen / or beter fod tedda or
at hay forde hand i vangh / elld sælue tend trene
omens ethe fod / at hay from ay mg has vilge
i vangh a tend thima / ffa or fle haste loff
i vangh aff alle gime / tha the aff alle filoff
tend best mä ethe fod / or thet hemäy beter ffa
they at tend the giorthe / vile or alle hemz
haffue sin hæft i or vorta alle gathe vm
Alle the mg alle gimess loff frime i / tend bethe
mey ethe fod or thet hemäy giælde strate
att / ay frend the sedda sony offthe vord at gime
vorthe sene at gærthe / or vile tend tendhe
til hima tend ay gærthe vele at the frole gæ
the / tha hima tend the ghne vele fralle tend
til things tend tend liffed vm / at the vile ay
gærthe / or tingmey hæffe tend tend dagfod
tend the vele at the haffue gæzd / or fa the
tha gæzd / at gime tage ay ebarte aff them

til sera megel vithe som thingmed lagh fod
or the vithe skulle ginne tagh thed gart
haffue / or thed tharffue the ey bondey
botar ith fod / thed the tagh aff or ey frowgh
ith Ny thy gart ey maa hielpe

Xv.

Off nogh gart or gard at ha maey
hielpe eewrth or ey til varie / or
haffue thed thingmed lugt dugh til / at hed
ffuldi bætra vm hed vor ey bætzret / tha
mugh the thed sera tagh vithe fod / so hay
vare ey gard mz alle / Ey frommez noghz
fa hey mans vilge i vangh elld genem
lite / elld genem brutene gartes / or hand
hay hyrthe at sine fa my alle ginne tha
bot ma icke fod facth / Nu ene fieldi
fratte field at / Ey er nogh thed ginne
thed ey vil hyrthe mz ginne hiffue or
hans fa far vorthe loft / or frond thet
sera i vangh / ey thi at thz frond hey gat
vilge mz thi at emez ma erzagh thz
ey i / tha fielde hay at strathey thed fiet
a / or bota tera ok thed fod at hans fa
far eewrthe loft / Ey vorth nogh mate gart
brutey / or frond thed fa i genem / sitey
hay vor thed at vat aff ginne / or hath
gart vor thed brutend / orch bot hed ey

tagen han vor at vat / or selva brat so han
gitt ted til fart / tha hebbat skate som the sa
sted tha gield han ter at / Ay star ter selva
dag or nat efft ter hed vor at vate han
bod ter ay or far mā sted skate genom
ted garte aff fe / tha gilde at skated ted
ted skateren fe / or bote a tesa ad / Ay dyll
han skated for ay ter hed dag or nate stedh
at ter from ay genom hans garte / tha dylie
han mz sin ene ete / Ay dyl han sted ter hed
haffed dag or nat standz / tha dylie ter mz
tere mens ete / Ay ~~bu~~ for for bz ay amen

Ter scal mā or vite at vm nog man
faur for bz ay amen / tha scal ha ay
ste fe i vangh wrāghe / ay tho at hafed
ter a site egh / ter ma ay logh vorte at ha
not efft fedrid / for ter at han fe fed bz
huat som ter er hallet a en ag alld flere
or tha ma hin hans fe mudme / ay tho at
ter star vpa hans egen ag / som ter vare
all fedrig i vangh / Ay er ted nog man ted
mz sin haft rited at til hiemd or standed
hoos hamd or lat hamd atha aff site egh
tha skal man ay ted fod tage ha alld tho

at han af sine hion mat at or hans hers
stende a hans egen af the stad the athe
din ar ted nad ted fodl i by at han later
for thi sith trozy ute stande at han vil god
andre ted vande mz alld them fa tundme tha
stule gume hadud til thingis stalle / or tenig
men stule legge en dag for hadud sthat
dagh han stal burgh haffue / or fur han
ted dag burgh / tha haffue siälff gaffn affh
din fur han ay burgh / tha heghne han segh
forst utay mann / or gume the nyta there
affrete / Iin by far for bgh ay ane or vrage
here fa i vangh i affrete

Nu vord at and by far fordbgh ay anez
tha a ha mz dte / at gume sit fa aff afft
til hin anez far bgh / din vrage the fa i / or fundne
the mad til ted rangen haffue vbgh / tha hebert
godz ted thar fromez in star hafte / tha gilde
skraten atez hin ted fraat a / or bete forbuert
tesa and a til the vorthe tolff / din sithen tolff
vorte / tha bete ted fod there mert / tha mad
thy ay vorte sited hechre / tho at al hiorte
frend i / ay skraten gilde the alle ted fraate
haffud giort / din dyl hun for ith godz / at tez
from ay i angen hans vangh / or angen stata
ted the haffue fradfft sumen / mz hans vilie

tha scal han sulke therethie mans ete ted fod
And the or sleen tha gud sedha fod hedart sacar
godes e til tolff edozte / tha sulke fod tylt ete
ell bote there mart And hafue the ted for fa
bregh there fe i vangh / or vile the ay lata tes
tha mugh the ted siez me and at / mes hiezt met
vm mag dighe tes aff ette forme / fon hina
and hafue ford hafft ay thisse frige bes
/ in fe fremez i vangh

Fremez ted mans fe i vangh or frond
hin ebz / ted frozm a fond ay hin ted ghed
az ate faat / tha a ha mes ette in at tage ay
frond hin sitten ebz ted a faat / sited hin haffad
edeted frodes / or vetes hand formam / forte
ay hay frond i gatge lite / tha a hay at ate
gielde skraten or bota fe old for formedes
Ay frond hay fmedy gatge lite mes or vetes
hayre hand sited formam / tha bete tolff old
forte Ay frond tes men hand ech gatts lete
or tech hay tes sited fray hand / tes men
hay haffad mudes / tha bota hay fod there mes
/ in ha dyl man ted toge fra hin tes mudmede

Dyl hay tes man i vangh vor tagh / tha dylie
tes mes gatge mans ete / Dyl ha tes aa
gatgen vor tagh / tha dylie mes tylt ete / Dyel

hay or tez at hay togh ay aff hans eghen
gazte / Sylie or my tyld ete / Ay frand hir til
ted hans for yr rundmy / or vil ha vtlose tha
bete skatte gild or redde a my sij ete / or
tage sik vt / Ay sighd hir ted in hand mony
frat / at tez giorte med skatte ay til tesa
dd / tha la'gge hay hand erat til sesaa
megh so hay sig at tez giorte hand skatte
Ay sighd hir ted frat a / at hay vil hedy
my vatene / tha skalle bagge tes grime vited
afft tez tes vite skatey / or afft tesettes
sette eez fod / or lose seba at hay ma sege
offme / Ar skatey med / ay tebigge dd skate /
tha late hay tez vt ted hay vil or sele
tezetene manto ete til at aft ar vte / e til
tez ar seba got som sex dd / Ay ar tez bete ay
see dd / tha late hay vt my skatte mans ete
e til tez ar tolff dd skatte / Ay ar tez bete
ay tolff dd / tha late tez vt my tyld ete / e
til tez vord teze mate / Ay vord tez hofte
ay teze mate / tha late vt my tyld ete or
vitne my seba hoft som tez vord / tha or tez
vord seba megh skatte som tebigge mat
solff / tha frand ted ay hofte loge fod / ay
ay tylt ete or vitne at al ted skate ar
vte ted hay giorte hadmey

Hey vath tedlagt vozd forw mem

cccvii

Gor tes mog mag/ at hay gold hiss vath
lend ay sygere fromer at had haffid tes
gume vitme til/ at had bedh tes or bota tes
fod tedloge ebor/ or hd vilde tes ay vblatge
or staffmer hadmd til teingge/ or tes vitme mg
hadmd a teingge/ at hay bet hadmd itt/ or bedh
site ebate vte/ or hay vilde hadmd tes ay vblate
tga dylie hin ted ebates haffid mg tyld ete
elld bota tesre mang fod/ Dell teingge ordmall
sony hetga loge ar/ elld see ord bot/ or tept tes
ar tolff ord/ or bedh hay ted it fod elld loge
fod elld a gates staffme/ elld a fise staffme/ or
vil hay hamd ay it gold/ or haffid had gume vitme
til/ elld feirfte mid at hy vilde hadmd ay it gold
tga bet hay e halffme mid fod/ ay hay skulde
bota ate/ Dyl hay or tga sorlie sebel megel
mid loge fod/ sony ted frond til/ vm tes ar sebel
smat/ hebat so tes er hadd sfroge hedg elld
ang/ ay vm tes ard gume elld feirfte mid/ tga
stal/ hay tes a teingge fiard/ vm hay fray ay he
me ite fa/ Hy may zited dmezs hafte

cccviii

Rited mid dmezs haft meymarke tga
bota tesa ord fod/ Rited mid hadm vtdmarke
bota and tesa ord/ Rited hay hadmd vtay hedg

tha bote sey dy for bonden or frondh tere mith
|fritheh or tegal a hand tha bote husbonde bonde
ter same / ante mey marke dy vier a marke
dy aff hret |tha bote hay bonden alt ter same
sony frieke med sinalde gold |or for fundh ithe
gange hans huth i ambeth mans volde dy
bonden lose hand mey halff mazre |Ay fur frolich
mā lanch mey hast or hand hay tha heder trina
hay seker hand dy sutler |tha bote bonde
tesa dy e til tere mazeh vorte |Ay ar hay
lanch brethe mey hastin ay tere mat / or hand
ay lutch vad at |at hay haffd hans histe
tha sege hay sesa ved hand / ay tho at hey
fromer at mey hand |so hed haffde stollet
hand mey alle |Ay dyl hay tha dylic ter
mey naffnd |mey hin sedar hand a grunder
ter |Ay hated hay ted vitne til / ted hastin
i rete |tha bote sesa so fod er mat / or ned
saghoff aff teyffnete |Ay mā hugh i ambsteg
hogh mā i ambeth skogh or fromer hay
hey mey tha |tha a hd vtalate lasseteh
bonden |or bote tesa dy for hedert hā hugh |
tha bata e ter vt |or bote fod tesa dy / dy
selic terzetghe mans ethe fore |Ay frond mā
or hett hand i hans agin skogh at hay
hugh |tha ma hā hans wat tege til skiele

ter

frond hay or wit som hin lasser effne / eller
for ay hin fromer aff hans eghed frogh / at
til lande vagh / tha ma hay hans wat tage
Ay fromer hay sithen ey hand / thed ha frond
a vagh elld aff hans frogh / or tag hed thed
mogh aff hand / tha gor hay fult tray vithe
hand / Ay fiz and til anere frogh / or gor vit
stor i / or teser thed vithe fraft / tha lata vt thy
hay hand aff tagh / or gialde fratted at / or bote
a tere mart / Ay hugh hay sek tynd i anere
frogh / ati bielfer elld sparen elld stolpe / tha
for thy lass him ah aff frogh / tha lata vt
tynet or bote see dze elld dyke my prathe
mans eth / Ay hugh hay seba mogh tynnez
tere / at hay gif ay mz en ogh bnzt aghet
or lat vnder tewa elld med / tha late vt or
bote tolff dze / Ay ma skrifft iort ey anez

Skrifft ma iort ey anez or maler ha fod
a thringhe / hewar mogh hay giffner hay
gen / thor thy er halffne bateze / ay hins az
tha er thz vart at thy fraz thy thring vitme
az til / Ay skrifft the heme vited / or haffd
anez mere fangh i hafft / or maler hin ge
for ay tere vind hafft frond a / tha az hed

warme at vita / ted til / affnet vil male ay
hin ander / Ay fangh hin trygge vind haff ty
affne / tha ar hin eritepp vithe ted haffty
haffnd affne / at hay haffnd ithe ander ayst
eghen / or teyrff ay iaffne vited hin ander
Ay iort a my otte iort at vartghe / or thor
heavth sera / at vin nogh mā trener iort aff
hin ander / alt vil my noghd vlogh aff hay
hanz iort tage / tha stal hin ay ted fore st
iort vtlathe / Ay vord heden my ithe log aff
hand fangen sera at anti / at tez haffnd
sera smaa bozne eghen vart / at tez stal at
gange my loghd / Ar nogh the lidd alt frelig
at tez a my at logh alt at gange / or thingh
sig at tez ar ay my at logh alt afftd fangh
tha stal hin iort vtgange ted gen vor giffne
or ted tryste i ted ted iort ate ted ted vlogh
vort fangen / Ay mat vil salie sin iort

tcvii

Vil nogh mā salie sin iort / or vil hin
frope ted nast ar hanz affne / tha
ma hay vil sfrete a forste thingh / Ay vil
hanz ay frope ted nast iffne / tha stal
hay brutte ate thingh / tez ted at lage thig
ar / or ted sin iortey ligh mān / or naffne
the iorte / at hay vil salie / or hebar mogl

Hebben a'z / or sighe at hay binthe the iort sine frind
at frope / fon the vile / binthers the til thed neste
and / tha ach the verdige at frope / tha ma ha vel
selghe tughen / Ay and ay the naste nissue til / tha
binthe amet thingh / or therethe the sammelde
fond tha nogh aff hans naste frind thed frope vele
tha ma hed the iort thend hogh ay satte / ay so
thed haffud vart frop dyzest i thed by amez ay
megel iort / ald amez by i thed bygd ligg ay got
fon hij / or ma hed ay hans frend dyre selier
ay seba so hebben haffud frid ewart sald Ay and
ay the til / tha ma hay selie a therethe thing
thend thed trype vil seba dyzt fon ha gid salde
Ay a'z thy or seba / at thed ez late iort i thed
by / ay thed voz forth i / tha scal hed hedne late
selie / tha a'z hed thed hans sysling a'z ennet
ay amez Ay vil hij thed frope'z / at hed vil hedy
antwortha silffmet / thy thed hay giffud fod a thighe
tha seba mech so hay giffudt my thing vitna
seba gangh hedend iortet i hande / or scal ha
ad fielfaat / seba fon hay tog thy in my thegh
vitne / seba scal or hay vthate my thing vitne
or late thed ay amey lag fij gangha / tag
or hay fa vta'y thinge / for sij iort / or gaz
hij thed faat toghs a thinge or sinser at hed

haffud sera megh frunsh / mz hin tegh graff / tha az
tez fult / Ay retegh hid hamd eld fir vtrey teing
or vord ay luist / or frohud sera at iorten stral
ad frohne / tha giald hay tez for ad gin / tegh ha
sigh at hay tosh / or tegh ath tylt ete / or vitne
at hid fest ay mer

Ay mad malez til stutz
ez amez vm iorthe frop

Malez ey mad ez amez til stutz vm iorthe
frop at salie hamd iort a teinghe / ore
vil hay ay holde ez hidmd / tha bote tera ofd
affaspe hay ez hamd or vil ay holde ez hay
tha bote see ofd / Ay sprot hay hamd tha stral
hay holde / Ay frohud tez sera at hay gift ay
holdz / tha stral hin bote teze mazr frod / or tegh
a tylt ete at hay gift ay holdz / Ay vm fulte
az tez vm ey may malez til stutz / ez amez
vtrey teings / vm iorthe frop att fest att frost
vid sera megh at hid ma tha dalie dale ez ielosh
mz tetethie mants ete / or fastudes mz siate
mans ete / or sprotudes mz tylt ete

Vm lage hafft a iorte

Ha holdez hay iorted i teze vmd ay
tha at hem vorthe sprot vtrey teings
tha az hay ez fulle iorthe varn ay vel
som hem vod a teinghe sprot batge hamd
i gen tegh salde / or hesaziey mamz

Om iort skuffte

Skuffte nog man iort eller andet or skond tegt
sva at ted ted iorten skuffte at hammen
gangt sv iorten at han gik hende a'y holder / tga
stande ter i hans vald ted fult haffid gøy hin
hvat han vil halde alt lata' esse elle sva megt
som hadnd bryst i / or bote tegt hvarien tere
mare offne / for ter skal helle a tegt lat gange
ted vejmelt haffid sald / a'y hin andet gangt
hadnd ted nogt aff / tga skal han sælie tylter
ete offne / vm hn vil haffne / at hd gik a'y
hemblet hadnd mz logen / A'y hand mad trept iort
or haffid trygge vint hæfft offne / tga mae
hin a'y offne skalle / at hd vor hadnd a'y lag
buten

Om mad skal sin malne bintge

Elle tge sammelude mæn bintge / iort eller
skrogt / tge man vele sælie / sva skal mad
or malne laghintge sine fird ford a'y han
sæl malne / A'y skond sva at nogt mad vil gold
malne aff my / tga skal han ter se at hæ skal
bata' a sitt eg sætte / or a sitt eg dæma / or
skal han ter vita' at hd skal haffne alle ted
vilie ted vatn star offne / or hd skal segge vag
sa yt til sin malne / hæ skal or offne a sit eg
all tgerd mane ted han far tere vilie til A'n
far han ted loff til / or a'r ter a'y a hæb eger

vater / ted hem star aa / tha scal tha vind molne
ward / tha scal han uptrige stibort vm kirkmesse
me gangh ovr frorsse or sathe ay ad mitha for
ay alt ar ho emir or frorn / ted stat tha maa
state gold / or scal han ted at se / at hem fest
ay uppa landa vay / elld ar skogh eaghh ted ted
hume ard / elld tho furtke fiirtke vayghe / tha
maa han ay tha god gen ted vilie

Om ay molne or ted ted lage hafft far a hone

Kiner tha sella at ted ted molne haffid
fiirt / at ha hand hane tere aintez
eildzsta a thinghe / tha hold han hane
gen hemez man vtay tha ard the horn ay ard
fild aldre / elld the mor ay ard mane gifftha
tha ma ay a molley lage hafft frome gen
ted / for ay hine ard tel aldere frosne / orch
lage eghende / or mykey hand med stengh ay
tepke mey tha / med ted the molne haffnez
ed fio / ell fiirt vater vildzsfrat tere vind
ffar han tear lagh hafft a / tha ma me
hand ay tha sited vp dele / tha ar hed eg
loge / at han hold ted ad stat fon hed vad
hand eghen / ted stat han haffid tagh eildz /
sfrat iirt or theyrff or sella vage or sella
alt tha hed haffid for lagh hafft hafftaa
holder han for hebariey med / ay sitten hed

haffuez lagge hafft offna fromy / sig nad man
at hay haffu sig vaty hogt ved tez had hisse
lage hafft a / anti jampluggge dld tera / or hin
dyl at hay haffu ay hogte tera scal frondgbam
beth med thar naffne tolff mary til / the erfra
agge i delen or alt tez hay haffuez hogt ved
tez hay haffu lagge hafft hafft a tez scal had
vtlata or gialde ad skathen / vm had haffuez
med giorth / Hin dadma the ethe lighe

Hanuez tez sera at aluez dam ligh ethe
anti molne dam dld and fisse vatn / adti
for tei at ted fa mangge med lot i / or arede
magge med / dld tez frond dld sera at tez lagh
ethe / or vil hin at byggia sin molne dam ay
tei at tez vozt effd tei vind / tera ma had vel bygge
or mugge med hadmd ay mynna / ay sigge hma
at ted vaz aldg lagge molne stade / az ted has
bo / tera stod naffne til tolff mey aff tez hzet
or tegad tez sedgge tyet / at ted az lage molne
stett / or hay voz ay met logg vpdeldez tera ted
voz damstade / tera myta hin sig ted ethende
az at / Nozd dele vm molne state / at hma i bo
sigge / at tez voz vind molna / or ay sind molne
tera skule or the tolff mey til vozthe naffudge
tez at skulia / or hemat sony the had hallez
sedge at tez voz aled vind molne / ett sonuez molne

efft hes the redghe / efft hes stal hes standhe
haffuez han or hafft hafft offma hes vatn
hed fisse vad i thre vind / at auez mad fir hed
or lat sielff fisse i / tha a had the hafft at
mytae / or eez lagh at vard som aney sij iorthe
faugh

Om ofte torff

XXXIII

Sud sedha at nogh hes torp hed ofte lifd
Att magta the ora hed mangher me af
lat i / att hed molne stath / hed lange haffud
ofte lifh / tha hedalfz the hed til hingt fraud
en the dela / or stal hed at / vm and eate
a'y vm hafften / tha stal mad maffma a fis
tolff mann / or the skule redghe or a'the hvat
the gita minesta sprit ~~let gita a'y minezte~~
~~faugh~~ / or tha skule the sberzghe at the hane
let or sprit be gita a'y minesta faugh / a'y
hed tha lied / att hans forald vad hed sedha
mykie affhende at / or the sprzta hes aldh
at han haffud hes dreliff aff hand / or sedha
skule the redghe vm and / or vm therethe
alt mz en eth / vm sedha mangher som i
aghe / or hedat som the redghe hedertil
handhe / tha vad hid hed fed eez lagh vm
nogh fralld a

Om ma a'y selia sij tenna iorthe

XXXIIII

Ghz er forid mafft / at ned ma a'y selie
sij tenne iort / for vtan hid haffuez

Harma barn mynte | or haffuid iorte ellete ate
hatte vm megell som han gell | or tea skal
han ay sitten sin iort affhende | for tei hud
star trumen for the iorte the harma war
or vil han iorted salur | or haffuid hem and
fiirende tes linpar at han mad ay iortegen
ytteligh salur a teringe | tea ma hun ay
lagh hafft offma harma fa | e mated hi
linpar tes hwart aftete arr elld heut tere
tere | tea ma hud or ay fa lagh hafft offma
An gar sea tere vmb yed at angend frazit
tea haffuid hm ted iorted haffed hafftes
sitted lagh hafft trom a hene | or tea az
han ers lagh An trond sea at trumen dor
elld bonden | or ati hene azwige fralld a
bonden | elld hem fralld a bondens azwige
at harma jort ellor affhende | or hma and
dylia at ay ellor affhende tea nassna me
ted til tolff man aff tes hzet | tes iorted
ffrulde rad aff hand | or selugh the tea
at affhand az | tea gulde hma alt fult
a gen anti bonden elld hans arffuige | effu
sea megs som the selugh til at hem vor
affhende | az ted trope iortt | tea gar tes
forst a trope iorte | vm tes az ellarzid fralls
An ay trope jorte til | tea gangle tes a hie

fatehna / ay teyt hebu ogne bozy arebe
bonden / tea scal hebu tot hebaen fulle so
iortt aff tend haffue / teyd ene at hebu
wil tend ~~tend~~ tez mz gote vilie lata / ay
trend seba at fradney doz fez ay bonde
oc bondey haffid bozy eez frome / oc hed
haed hanne iort aff hand / oc faz hed
aney frune sited oc bozy eez hanne
tea haffue tee bozy ted ted mytehe voz
aff hand ifte at mele eez hadud foz ay
hadud frend nogz / teyd ene at ha vilmz
sma gotee vilie vtlata / for tez at hay
az mz alle logge gen hans bozy hat
som tee vile ay hadud mele / ay afft
hed detein / tea ofte tee frand ted til
vortee mffude ted bast frune oc bast
vile mellom tend at rette oc seba megel
mynne ffe som hay mynde afft tere
motez tea ofte tee ted ay fulnet foz
ay hint anet tez ted hay mynder
ay / tea ofte tee tez forlote forst vt
at haffue / az ted oc fle fralle til / ted
bonden haffid seba aff hand / tea tagge
seba fulnet som malt az / oc seba hma
andre tage / ay haffue tee ay tee fiind
ted ay frune frome vtte offne / elld tee

are seba vtæn landz / at the fridme æy eez
frome / tha tage the bæste men iff bygden
alld aff hzet or the gød thend sutæ / ore
sebæzge at the fridme æy sømd fir æy thee
haffue thz giort ~~Om bøzme fø thd jnd~~
~~yortha taget til gøme~~

XXXV

Thz æz som fotz æz mælt at thd mæ
sme frænd bøzje fø haffid at gøme
hæn scal thz alle tige til sølne ild til
~~oyztmigh~~ / æn æz thz seba litæt at mæ
vil thend æy tage or æy fotæ thd sød ore
æy thæthe / tha æz thz thæthe / at the tisse
thend til mate / the stænd the æd sma bøzu
or gøme thend hinte til thezd lagfræme
æy the mote theif / or gangæ the sithen
staff frazle

XXXVI

Om seba vert heong
aez / at the gitæ thend æy æd sød / æll æd
seba smaa / at the fridme æy at almose gæf
tha scal mæ thend til teingø fø / or mz
teingmæna rate thend aff thezd helpe / æn
sebo som thd sørsortha æll vtæn mz teingh
vatte / tha scal hæn att giælde alt / or lof
affue at æy vez mere ~~Gewz bøzu~~
~~mighe the jert sælie~~

XXXVII

Haffue sma bøzu jert / or haffue the
hufue til fæs / æll or fridmez or seba

hemmed aar ett tee gitte tend ay holdz / vtte
tee sa'lie hæmer / tea scule tee frænd sare
til tenigs mz tend bota sattes or mottednæt
or singa' tez a tenige / att tee haffue ay ald
hielpe / or tea mz tenigmæne rathe / ock
seba mz tee frænd / tea stal med hællez
salie iorta'n / ay tee sebæ'lte / for tee huat
dugez iortten / vm tee do sæ'ffue frau
or tea ald tee frænd næst at frope / or
tear hemæ'n sony tenigmæn gold stat a ay
frope ay frænd / tea frope tee tend rete / tea
a'r tend ay hæmelt / sony tee frepte affe
gamble mæn / ay ille ald tee frænd iortten
væ'rtee / tend tee frændborn vele ay hielpe
i sliige tenzffte

Vm mæn skul vm væg
stul mæn eddy mz eæge / tea tee XXXVII
til tenigs fiz / or tea'r mæl att æræg
or fialle tend til lotet haffue / tea stal tee
næffue til teff mæn / or tee scule sæge
tee æræg som a mz vtte at ligge / hand
mod mæn sucht hæmd a'ld mz gart ald
mz dyge ald mz hagge / tea stal ha vp
brytte tend tez haffd giort / or bota tromb
tere mart

Ay vm and vægi skog æg
ald mellom toffte / tez vil iegh fiesta till
fed frome vetend

Hvem man lar aner sine vapen or dræpes man

Xxxviii

Oc skal man or vite / at lar man thi
nogh man sitt skinte burte eller skart
aner man / eller brete ofer eller aner vapen
or dræp. han tegd man mi / tha han ther
vapni sætte boter tere mart / tegd tegd hins
næste nive aer tegd dot er / Ay tagh nogh
hans ~~hans~~ vapen vtan hans vite / or dræp
nogh mad mi / tha bot han tegd fod tive
marke / thi er halff aner merk boter fa
for thi a mad a sin vapen at varthe or
skal thi gøma / at thi er hevarien man
vathe lost. Hvi man lar aner man sine vapen
or særes man tegd mi

Xxxix

Vl lar man aner sitt skart eller
aner vapen som fold er malt / orh
sarer han man mi / tha bot han tolffe
aer fod / Ay tagh han sin hans vine or
sarer mad mi / tha bot han tegd see dre
fod Ay sitt han sitt skinte eller ænz or
falld thi viter / at gømer man eller hans
fier tegd dot aff / tha boter han tere mit
fod / Ay fur hin sur aff seda at tegh
man se at tegd tramer skif or skuer
viter / tha boter han see aer hin tegd vapni
ate / Batte or and vapni vp / or skulder

the at / the bote ener the a'm mesget
Ay vele the sumen vate / the bote ofte
med ay ane bot / hwatt the az hweller
for dot elle for sadz Ny vathe sadz
elle hugh elle fraft elle skuth

xl

Hwatt som med gez my sune eghne
hand hwat hwelle hay fraster
elle skuted elle hugh elle sadz / the
bote hay the thet hebben at the az ate
vathe ay fult som hay hafte my vilie
giert hebbat so the az hwelle dot elle
dude / for vtten the ene / at hed bote az
hed ay trowdge ett ford / or ay bistopes
or the seal hay or hans naste nine
hed dot az vard naste may my hedlos
seal salie / or seal sebghe for dothin med
my there tyld / or for saz my ey tylt / the
seal hay hed sazet sek ward naste may
hin hed ebeti i loghed / at the ebez my vathe
or ay my vilie Ny hiona linsed fraste

xli

Effiner bonden sith hiona fraste / the
a the my ette at furefie at linsk / or
a the fraft at vied or al ful vatt at
stande / som the vad fraft sede Wiffader
hay or a sin effiste tenne husbonden
elle huffreden / the mughe ay the hed

lode aghe i / sighe at han mat ay giffe
mn lot / hafuer han sera meet til / ate
the ma gange for hans hoers lot / tha
scule the att hafue fult fore / for thi at
han maa ay meed giffe ay sin halfebe
hoers lot i sot / Ay frond ted dela i hoat
hallt giers vor alld ay / tha a:r ted ulmer
at vitæ hemd til / at hamd vor loghe
fræse hiffuz my tera man or tylt ete
ay hin at holde hamd til anotighe hon
hy traf frond i land / or vigh sit ers fruma

xlii

Ermer nogh may i landz fan / or ma
vand at hay a:r fræls / or tagh fruma
or ebigt ers / alld hay tagh fruma or sigh
fe famen / or vort hay fynd sited / tha
hin ted hay a a:r skyldugh at hafue
hamd / tha tughe hay sin eghen / ore
fruman sitera effd my fræts / ay tho at
heen vissa / at hay vor tezal / or eard
hay vtan bondens garts lite / hane the
grogh fe famen drägz / tha hiffud ay
bondey rätt til at tagi sin hena / Ar had
or anotigh fruman / or farhera / or vort
sera hit / tha a:r the fame vm heen tigh
ma ay tho at the ar vigthe famen fræse
may or anotigh fruma / alld anotighe
may or fræls fruma / or vissa ay hin ted

fræls vor / at hit anz vor angtugt tedtge
fomæ sadmey / or fiomæ ickie sadmey till
hiomæ lage sitey the vissæ tez / tha muge
the ebæl skilies at or hiones anæz stz
Ly may hitt sin tezæl

xliii

Thz stæl may / at tez æz loge / at hæz
or vitæ som mæ hitt sin thzæl i fromugs
garæ ellæ i bystops ellæ a tingæ ellæ i
lethinge vm hay æz a lopæ / tha maa
hay ebæl trage hadæ or bindæ / ay
bondey stæl tho vaz ebæd at tage hay
seba / for thi at ebm nog vil hadæ vitæ
til fræls mz tyltdete or tedigge mænæ
vitnæ / tha æz hay mæzmez at vitæ til
fræls / ay hin til anetugh dom / or tha
a hay at bote for / vm hay bind stæl
sin man / fyrtugh mæz tedtedæ bondæ
ebæz or fyrtinge mæzt fromugh / so sit
At bondæ ma ay sende sin thzæl i letig

xliiii

II Vl tedæ seba at nog letinge vort
buten / tha ma angey may sin tæl
vt for sit sende / thes ene at hay fæz styre
mantø loff til / at hay ma hadæ til mat
seben haffue / tha muge the thot hæbæ
ay a lagge skip væd / thz som fyrtinge
haffnæ æd or ay firæ tema i forstæ ofræ
reem / or thema ma ay affstæ / or the stulæ

skip mat gøre / or vaty hantte / or øpa
alle tima for vtan imen seglinger / Ay hio
som all send sin theræl vt a haffna / tha hend
han forgiort theræl en / or han gang till
tromdge garth / or bota thet hellarien tere
marz fora at han fiæld haffnen / Ay
from han a lera i lethinge / elld noghd
ma tag sin therræl sete til thiænæste / och
seth ay a haffna / tha æz han ay thed my
forgiorte / ~~Ny ma tay sit or fæz leted~~
xlim ~~at / or vil nogh stat vantsagher~~ IIIII
Haffud ma sit tapz / or fæz han at leta
at sina / or vil nogh stat vantzagher
thet skal han tage tessa sina at mistæ
my sete / elld flere or betaes zantzagher
iff thed han vil / Æz bonden sialff hema
elld brythie thed thed falunge haffud lagt
æz bonden / tha skal han then lata zant
sagher / Ay syn han thed vantzagen / och
æz vitna my hadma / at han syn hadma / tha
a han at bota thed tere marz for / elld
dylie my tyld ete / Ay hitt han hussfrid
hema / elld the dera ter falunge haffud
lagt my sina vitna / or syns hamd
tha vantsagen / tha bota bondd tolff yd

fore / alld sakie tyld ete fore / vm han
haffud vitna til at han bedd loghighe
Ay az heerfien husbonden hema or ay
huffreden / or synie hion tend at rantage
or leitge at tee tyffing / tea scal bonde
bota fod sina hiin see ore / Ay bintge
hionen til at bata tend rantage effid
ted tyffing / tea age hionen ted i garten
sitge / ifie med til rantagge at bintge
ay sera meghet som tee gerne az / Ay
heerfien tez hbrzge ted las stand fod or
ay the triste or ay the sterin ted anti hand
husbonden elld brytie lag at / elld huffen
elld deyen or lucht az or las az fore pat
tea ma tez ay vpbryte / vil huffredylate
til rantflugen / or az nag huff elld triste
ted husbonde haed sedff lyful til / tea
scal tez ay bryte / Aze tee bata hema
brytie or deyen / or haffud husbondenell
huffreden nogna lytie sezlest til heed
elld frista ted las stand fod / tea ger hin
fult til tez at han binted alt til rantsage
ted hd haed i hans gema / Az bonde elld
huffen elld brytie elld deyen at fiirtie
elld i fiirtie sogn / elld at ole fylle i by

tha skal mā ay rantslaghe for ay the haf
the brute / or the mughe eit fromā
Jm nogh mā far effter at horz at leta
ellā esse sit nothe tō

xlv

Far nogh mā esse sit horz ellā not at
leta / or hilp hay thz andē sthz / Ay a
sin eghan fālz / tha skal hā thz til bys
erāghe / hwat helld horz ellā not ore
sporz hīme eem thz haffū nogh mad hāfft
a haffū angen may hāfft offmā / or hand
anez by ted fālet mz ellā affrīt / tha skal
hā til anez by zithe or tralle hīme sāme
sam hay siorthe fōrd or sporie vm ted
haffuez nogh may hāfft ield / haffū there
thie by fālz mz ellā affrīt / tha skal hay
thz sāme horze / Ar angen ted sīt ez ted
haffua hāfft ield / tha skal hay thz lusse
i alle tere br / aff hwat hzet hay az
ellā hwat by hay bor i / or hwat hay
heted sīalff / or ma hay mz thz burt trige
at hay haffū thz lusse / Ay trānd nagh mā
esse aff andē by ay aff the tere ted affi
hassed mz ted ellā fālz esse thz fā / tha a
hin mz rātte thz a hand fālet vor tagz
ellā affrīt at tage aff hand grīb grald
Ay ieke a hin ted tofe at bete fore

for thi at hun haffud tha at the tere by wäte
or lind / or loghe mi faret / Ay frumer
nagh aff and by til tegh ay haffud fälk elld
affrät mi tegh / tha är hay ägh log at thi
är hans heme fodder / Ay tagh hay elld
mants häft aff hans häfft elld hors
elld not / or frond may effl or frumer sit
eghät / tha stal ha anti dyke mi tyltes
ete / at hay togh thi ay mi vloghed aff hans
häfft / elld bete there mart fore Ay mä
hätt at änerg sitt hors elld not th

Xlij

Hätt nagh man sit not elld häft at
änär mants / or fralld hay sit vare
tegh at lätär / tha stal ha fime ers fralle
or stal vtbeth hay tegh a fralld / or hin fage
i tagh ford tegh i hände haffud / Gif ha at
thi är hans eghes / or hans heme fodde
tha ma ha eval hand loge fästa / at thi
är hans heme fodde / Är thi seba got so
halff mart elld bätä / tha a ha at vare
mi tyld ete / or thelighe mädne editna
at thi är hans heme fod / Ay fralld ha
sik ay sielff at haffue heme fod / or fratt
anti at haffue fimpt / elld ha sig at änär
may a thi / tha stal ha läghe hand fimpt
ford fämpte dagh at äfta tha stal hay
til fromä / Motär hin tegh hay fralld sete

haffue fangh aff / ilotd hay ay / tha scal hag
forfald mota at hay ma ay fromá / och
scal hay bita til anez frimpt / fromer ha
ay itt hin anez frimpt / tha scal hay ay thre
thie frimpt bita / ay a threthie frimpt / tha
scal hay anti hin fromá ettte / ted ha hand
til naffnd sifi til hemessi / ellder ted
ted tag fort haffed scal gange til or lagge
hand ved halg / or anez ma scal gangh
mot hand til / or hogra hand hang i
hogra hand hing ved halg lagge / or hi
scal tej sedsi / ted eghudde az / bethie sefi
sea gute hulpe or huld vorta son hay
az at thi itt eghudde / or a tej ng itte / och
hin scal effd sedzghe ted hay hold i hand
bethie sigh sea gute hidp son ha sedor
ettey ete / or ted ez ay meen i / or ted met
scal hay til sin tage Gedor ma a ete
tage sette site

XLVII Hvl frond hin tha vit a threthie staffne
anti and ted ted hay tage sette til
tha a hay vited at tage / Or az ha lag
fast may / tha gange ha selff i tage fore
hand / ay az hay ay selff bofast may
tha scal anez bo fast ma i eborzt met fod
hand gange / att hay skinth ay bozt hufe

hay alld hans fes hoes / thed hima gan
ge i tag for / or skal hay næffna hebon
for hanum hema hebar had vil ænæ landa
Dig ha at hay hafid sielff heme fold
tha ma had vel fæsta loge for / or thed aff
fimpt sekie tyld ete hanum / or vitna a
the brofiel / thed hay viser hanum / eller
sette i hans vold / or hin lagheræma fom
fod ar mælt / Æn sig hay æy at had ar
hans hema fodde / tha skal ha frome
til hemels a næste fimpt / alld hans
forfald at hay ma æy komma / from had
æy tha / tha skal hay vppa andan fimpt nestæ
Æn nyther hay æy ma and fimpt / tha
skal hay e vppa thræthie fimpt nythe
Vord sella at hay mot æy a thræthie / tha
skal had alt gange til mz handlagh hin
thed tagnæt hafthe / or hin lag ebina æy
fom for ar mælt / Æn mot hin thræthie
mad anti forste fimpt alld aner all thri
thie / tha ma had æy fralle til aners til
hemels / tha skal hay e sielff fæste loge
at hay ar hans heme fodd / thartha
skal had vard anti at forste fimptor varge
mz logen mz tyld ete or vitna / alld latta

la motar sith forfald / or parlie logh uppa
amer fimpt / ay far hay forfald / tha
ma or motar forfald / ay a hin thretie
fimpt skal hay anti motar / or parlie log
fore / at thi ver hanz hemar fodde fo
fod ar makt / elld hin lagbdmar thed tug
Hy thed haftey gar aff hende

xlviii

Vn thed haftey gar i hend / hebalt thi
ar halled hin amer / elld hin tretha
elld fiis hoeb or haffid hay vitnar til
at hay trepter thi / or vitnar thed vitedum
tha a hay thed vt fot fiis hoebedz at gar
til ebinny / or tagar vt the ebyrtudgh / thed
hay trepter fiis hoeb mz / mz thi vitnar thed
vited ver / hud mess hay graff ford / or
ebin botar frundgh ambetzmad fod thre
mazth at hay ver ebin at thi fiis hoeb
thed hay gat ay hemal holdz / ay pithi
hay ay ebin vited fromt / thed fiis hoeb
kal vt / tha mist hay thi vazth thed hay
haffid fore giffm / or bot frundgthre
mazt for thi at hay trepte ebinlofth

Hy thed ar vtay landz i tag fik fore

xlix

Bud thi seba at thed thed i tag fik fod
hamd at hay ar vtay landz thi ha
haffad thi trept aff / hew elld not ee
fangh aff / or veth hin thed tagh pitt thi

at hin ar vtery landz / tha a hed simpte
at lagge til fyurtey natt / tez er sel eg
dy sig hin ted tag sat haffuez / at tem
maler tez dy for anet dy for md varien
tha faste hadmd ted logg til siette mate
ete / or seagge tez hamd / at ha mæler
tez dy for hans ewssia / or hin ar vte
landz / or tha stal tez stande sony mæll
ar / tezie simpt / hed til fyurtey natted
dy frond sera at maken ebd vtery zike
tha late dag or iæmlig stande / dy sig
hin att ted tag sat haffid / at ha for
tez hadma til ewssia / tha vite had tez
mz tyld ete / or ted mz stand tez til dag
or iæmlinge / or frond hin dy tem / tha
gar hin ted tag sat haffid / or lagendi
sin eger / tesse sime lad ma hin offtez
tony / hadmd skinta ted / at hay vtery zike
ar / eller vtery landz / dy hin tezetie ted
vited tag / hay ma ikke skinta / ha stal
e a tezetie simpt / anti eagge / eller
late vt lage vitna / dy frome tez / or
ard tez gotebiliet tept tez vard mellem
temd gangz / tha mæge tez vel frome
dy frond ted vitar tez haffid hemd sed
or tez stal tote hebdy gore ati pa tegn
fetzste brofiel / eller or pa tez ames

brosiæl | Æn tezitheie brosiæl hinz ma han
tez æy gøze | at han ma ænen fræmæ eit
æn sek sæ[illegible] | Um fæs hoelz eller sea got
som halff mazth | æl vazta | elld bat
Ort tez sea | at fæs hoelz vozb æy
sea got som halff mazt | or æz tez
bæth | æn tea ore | tha eræhe hin fæs hoelz
mz siæte mænæ | or tepot hebiæn skulæ tea
hans Gimæ i logh mz hedæd væze | the tzd
bondæ mæd æid | elld and tzd the tzze tzd hæ tæn
til fa | or sesse tez at tez æz hans heme
fod | or tzd æ æy i | Æn æz tez æti bæt æn tea
æd | anti æn minæ | tha vithe han sek tez
hemæ fod | mz tezithe ments ete | Ey hans
Gime tzd bondæ æz | or ænæz mz hedæd tzd
han ma fa bæst | the Gime tzd bondens
fæ fræme gørst | Hot tozp æz æy mæd æn tzd
boor anti en mæd elld tea elld tzze i | tha
trallæz mæd tez eins Gime væze or tzd
baz i næste by elld i tozp | Æn æz æn bæt
æn ørtuge sulsse elld or minæ | tha sezte
han mz sin enæ ete | at tez æz hans ilte
heme fodæ | or hæffue tez mz ilte Æn vozd
tez æy mæd æn hin seal mz siæte mænæ ese
or seal hin lastæine tez tzd han tagsæte
hæffid | tha selæz han mz en ete til | Ore

maa tes ay minar ward ghwar megh som
tes wordt / tha skwl hay e mig en ete
~~Ny mandy tes bot vorthes forste salt~~
~~eba som mast ar / tagin hin tes mdnay~~
~~hasses dreps / hasswd bot forsta sal / tha~~
~~skal hay mig dte hitte sina frethnes fiwd~~
~~or tale ewr thwd or leta / or tage tes frend~~
~~fressna efft tes ay mangh til tha age~~
~~tes at bota mig hadwd / are tes maghe tha~~
~~bota ghebes tes sea megh mdna / ay are~~
~~tes fa tha bota seba megh md / tha skal~~
~~hay nassna dagh for tem / or atle had~~
~~ghwar megh ghebes skal bota / tes e halfe~~
~~ede md tes mazmez ar / or tes e halfne~~
~~mdna tes tes mast ar / or hes halffede~~
~~mdna e metes hanes frandpdne ar / hwa~~
~~male may at the mdsta bot skal ay mdne~~
~~vard ay ortugh bot / ay angin ma hay~~
~~tes til name aff sine frides / for ay tes~~
~~dagh frend at hay dtes fird / e fra hawffe~~
~~hadwd brytt i tha / or ay bar firan sina~~
~~bot / tha skal hay dom aff sina frendhane~~
~~at name tes til or lusa stes thz a frets~~
~~thingh / at hay haffwd dom fangh tes a~~
~~hand aff sina frend / tha lagh thingh had~~
~~dagh fore tes bota skal / ett hay vare a~~

fi

nästa hzeth thingh / or fore hand hans
botar tesit / or latar or selff steffna hima mz
teba mäy / tha frond ein til näste thingh ämz
or fore hand hans bot tesit / or thzethingh
mezd offna äy hay sculde botar / vm hed hasse
a ätte lagha thingh bot / Äy frond hay til näste
thingh or bot som vppa äz mält / ella
hay fästeloge at hay äz äy hans frende
or gor hay hedmd äy itt fore or fromez
äy til thingh / tha mäme hay hedmd / och
tesel hay mäy / att hay gor äy for itt tha
a hay at botar halffue md / äy hed sculde
at forstar stäffna vt botar / Äy haffu hay
noged frändfume / thed botar stal / or far
hed som for äy thed dagh hed bot thed sal
or äz thz hans frändfume vppa hans
fästna / or lieu barnet / tha a thz at botar
mz hedmd / Äy vorth thz sitted fod thed thed
sal vorth bot / tha a thz äy at botar / Äy tag
hay mäy seba mz dom som mält äz / tha
a hay mäy seba at tage / at hin sez äy
a thed thz a / or äy mäy hans gurts kete
or fromez hay ebz thed äghende äz ath
that hed näm mäy by mazti / or tag
i hände aff thz ha haffu nämpt / tha
sal ein aff latar thz hay nämpt halbez

Ay frælnd han aff mazthey mz hadnd / tha a
hin ay fra hadnd at taghe thd fæt a thin
end at han a at bota thd thre mazt ford /
elld salic tylt ete fod / at han togh ay fra
hadnd Ay thd thd nampt haffes tha sal
ay nan vtey hzeth fore / or thd sal frame
hedifie hanfela elld hans sadel a thd
nampt haffid / or han sal e thd naste dag
thd affid han vor nampder sighe hadnd aff
at han haffes thz or fralle fame vited
or gore ithe hebaz thz staz / or gud hadn
til staffna / at han losez sit ehz / Ay losez
han ay thz / tha sal ha hadnd at thinge
staffna / or sugre thz thard for thing mey
at han haffid hadnd nampt / or vil han
thz ay lose / or losez han ay thz tha / tha
ma han sitte ehz ehet tage or mytre til thed
han losez / heart hd vil helld mey hzet
elld vten / Alle the ladey hd fromd fine far
nes frend at bota mz sit / Bera sal hd
or fine mothnes frandhz frame til i thd
affista sal / thz sal nid or vita at hedre
thd fitzsta sal or ay thd amez ma han
mana til / for ay sall az bot / or sal hd
thd haffede giort staffna til at the hard
i mz hand / thd thd ay tha bar mz hadnd

at rætte lagdagh | tha ma hæd sitheth seba
tage dom or næmæ som mæth æz | Æfter ma
ha mæd æy ey iæmplingher effter thy hæy
skuldæ boter | sogge at næmæ sitter thed dag
thed hæd bot thed forste sal / or til iæmpldæ
dagh effter sitheth ma hæd thed ufre vm gure
thes ene at hæd vil ebrænt godt | Been
or effter thed dag hæd bot thed effiste sale
tha ma hæd ufre læng mæle effter | æy til
iæmpldge dagh ebz mothnes firend or sitey
skule the ebræd saghlosse aff hænd | Æy sal
mæd bot tage | tha ez næst at tage sy effter
fatheth vey til æz | Æz æy sny til | or anti dæd
sny elld sona sy | tha æz hæy næst seba ett
som hæy æzff skuldæ tage seba tagh or thed
forste sal / vtæy thes ene æz thes | at thed tagh
hæffiey frune elld mobæy | Æy thed brot
thed æfft æz | hæd sal vithe bot tage | or sitheth
tagit æz | tha skuffte thed alle i mællom thed
brøthe æn alla æy mogh | or sal thet hæbey
forste sal tage tetretinge | thed thed næste
æz | or tetretinge tage fæthnes fold / or
tetretinge mothednes | or seba tagh aff hæd
æmæz sal | or seba aff hæy tetretie sal or
vil thed thed bot thes sighe | at i thes æræthe

hin vor drapen | at had sett ted anti hugg
ell sar ell hardrat | tha ma had vithe
i gff mz hadmd mz tylt eth terre marth
vm hay eael | Ay vm hay sig at tez az
see marth | tha stal had tez vitar mz teba
tylt | Sig hay or at tez vozmj mart
tha stal hay tez vithe mz terre tylt | Ay
ay ma hy gra til vitar | Ay vozt ay i the
azathe ted hin dot sett | tha ma ha ay
a gff vitar mz hadmd | Ay hin ted dff
sitid hins drappna frendez

Cij

Sitid hin ted bot thew drappna frendd
at hay sett mid i tez azathe aff ted
ted drapen ebor ay til mj mart stor sar
ell aff hug ell tytar | tha stule the bota vm
the vozta sestede ell salu eter log sid
Ay frind seba at hin ted dot az | drap | ore
bot for hadmd anti hans son ell hans frende
tha ma tez same vitar at hans sitel sett or
seba mezt i tez azathe ell hans frende
som vppa az mart | Ay ted alt az bote
tha stule the hadmd tryst sedge | ted bote
haffebe trazt or seba madge so had mässnez
til terzyst vm hay vil terzyst haffne | aff
seba mange stule the first mässnz eter sedge
tez ma ay hofeze mässna ay tolff for vtar

thyd

thyd bot togh see aff motedme / or see aff
fritedme | Betere det seba gute helpe oc
held vortge at my frænd rate or vænd
hans mal seba fudmz som the ha vilde
sighe sanne bot tagge aff thend som han
haffd thend bot | or hinæ and sedge alte
thz sanne my hænd ted hans frind æzæ
| or hinæ sculæ thz igen sighe | ha forste
ted bota'y togh | at thz ha hand thd bot
forn tagh | at han vil aldigh thz haffna
hedtfrey my rate ell my dats hedtfrey aff
bormd ell vbormd | ted scule the hender
sanney lægge | or sata' vard | or mænæts
~~thy hedtfrey bot a at thage~~

Liii

Tend seba | att thend æz angen til aff hæn
eror fod ted drapan eror ted bot ma
thage | tha æz fat næst att tage bot æffter
hænd or brod | ted tage ey bota' fæstudge
seba or bot ted æfst æz | or sitend so the
skulde arffeben skiffta seba skude the thz
tage or skiffta | ay æ ay the til | tha næst
æ bozne bozy or alle æ nærd | tha tage
the ted æfst æz | or a fæthnæs eage æz
| my the æ bæggi eagen æ nærd fæthnæs
or mænæts | tha tagh ted bota' fæstudge | or
seba ey bot ted æfst æz | a fæthnæs eage

Oc skriffte thot hewan alle thend thed iaffna
arffede and / fly alle the thed the bot tagge
the sculle ifte tage aff the teba sale thed
friend hozettil thys ena at thed ebage thed
hay ebez bun / hebut hallde fæthes elle
oc mothes at thed vad angen flen thed tage
skulde / tha tage hin amez ay fild ey sall
som thed forste / fly ebad seba at ifte ebare
mo til ay fæthes fild ena / oc ebad anthi
brodd sony til / elle amez seba nard / tha tage
hay forst ey sall / oc fæthes fild tage sitte
hin amez / oc mothes frend thot hed vad
ay med ay eupamen / tha tage hed ay fild
sal ebz thed alle / tho at ha tage hamd
tere time / vad oc seba vny mothena frend
vad fle oc tho nazmer at byrthe / tha
tage hay ey sal / oc hena andre ey sall
fly tho ay ebad med ay ey a fæthe / tha
tage hay ey sal ebz alle hena andre
fly frendsmy a mothedna

Sum

Al from seba at thed vard angen fitude
a mothezna ebagh / thed aff hamd ebad
fromen ebad anti seba aff amotigt folke
fromen / at hay mate ay arff tage elle
seba vtay zisl at may visse ay hedre
hay fitudd ebard / ay thi at fatedres frend

haffie taget thed forste sall / or seba him
aner | tha ma the ay thed frendhe vbot
worthe vm han vor frälis mä | tha sral
han til fults bota | tha taghe the alle
sala thed fäthedmäs frendd äd Vard or seba
mothedmäs wagh | or wäd the alle til | orch
ay a fäthemäs wagh | tha bota the alle
sale mothermäs frendhed | Ay frond the hach
nagh sithen efftd aff hamb frend thed vtän
zifte vare | alld vtän landz | or fralle the
offnä the bot thed wz hämd ute a fäthäs
wagh | or haffid him alt bot thed bota sral
de | tha scal han frätäffne aff thed thed taff
haffne / or him vard sighlös thed bota | or
scal mad thz vitä at vort nagh fod sithen
bot äd tagna | tha ma han ay bot frätäffne
hm hämd drage fod thed bots scal tage

Vorf seba at thes frende vord dräpen
thed bots scal tage / or him vil bot haffne
tha scal hed forst him sage | or aff hämd a
forst at tage alle bots thed drap / or hä a
snia frendd til at fralle or sest my äy dge
han for | or vil han ay bota / or taff han
hams frith | tha haffed han sithen rätetil
at mäle wz frändhed vm han wil | tha

saal han mz ræte stralle him til ted vppa
hans fræted nær / or stal hā lata stafne
hānd landes thingh / ett / or ām / or tezetie /
hānd hā til landz thingh gen hin ted at
sighd / or sighd tez at han æz ay næste nissue
or ted bintedh skal til tez hzet the eard
i fodde / or mæn vitæ rette a / at hā vor ay
hans næste nissue / tha stal mid ted næssine
hānd næssind i hzet / sedhe the tez at hā
er hans næste nissuæ ted fleres æz / tha
tage han vited / or tage seda at the bot
som han hafftee hānd sialff eræghz affe
tess fiind ted eræghz hafful / or hā botæ tez
a sin brosiel / ett hin gange at or tagghe
hans fig / ay seghe the hānd fra at han
æz ay hans næste nissede / tha eard enn
saghes / or hin hafftee tapz sitg æzeræte
ted hānd softe / or letæ at ted ted æze
hans næste nissuæ / vm han vil lengez
vppe holde / ay fiondtez seda / at hā hitt
ted vtskyldinge fordted hins næste nissue
æz / or han vil ay botæ tha a had hans
fig at tage / ay effter tez hans fig ez tagen
or vil han handermid fard vppa tez same

tha a han ay teba man at soghe til hans
manehelghe / or sithen hand han ay langen
efft at fare / the samelad maa han oek
mothnas fullan tage / som malt az vm
farthnas vagh / Seba ma han or vm mop
nas ebagh soghe / Hen scal man thet heban
ebita / at vm bot ebortt then therite sal / tha
ma ufre ebita then i hins dotar hff / vm the
ebort ebitten hin giort then hans fte vort
tagen sithen / tha mata han angen bot
sithen betres for then vor alt forzen giorte
then han vor fritloss / Vm hed dor then man dy

lvi

Then scal man or vita / at dor hin then
mannan haffid dratpe / for ay hans
fte vort tagen / tha alle lad then forzen vor
malt at tage bot efft hin then dra
pen vor / tha vor nast sen or hans brothen
vm han haffte / seba scal hin bota then
alst az / or hina bred til then yrre az mz
hand / then forsta / az ay han / then scule borne
bozn tage ebz at bota / Ay ard ay the till
tha tag fatten / Vm hin dotte haffid broten
tha hand i mz fatten / Aze ay til fatten elld
broten / tha tage att then hans naste nissne
ard then effen / or the alle vm the ard alle

a'y naz / tha bard the alle mz hand i' bota
seba som the scilde azffne hand / tha scilde
the alle i' baze / affnt / vtay thz ene at
thed thed aest az a fathas ebage / ha scal
e ey ebortæ ednaz thed fatfest az / ay mo
tesfatsd / the az ednaz motfad ay fat
broted / Ay the alle thed bota i thed forsta
sall / the scule ofte bota i thed aney sall /
theed ene / at thed az angey frænde med
til thed ebage / med ay thed ene az thed
bar i mz / tha bot hay aldæ tessid alle
fullen sal vt / ay ebel hy som thene

12 / ey fæthes frell

Lviij

Hvl vorth seba / at a fathes frell ene / ma
yffra frend vorta / or anez ebage ay
med ay ey / tha scal thed ene bota thed ene
sal / vm hay ebil ay tha tage hed hans fte
or sithed ma hay ay ebz hin anez male thz
same az or vm hinæ aed fle mothes
frid / or hinæ til fæthes frend aed ay med
ay ey / tha az alt thz same thed fred az
vm male / tha bot hay / anti thed gar vppa
hans fte / Ay az angey anaz ebage til
or anez ebage frid til / tha bota the alt
fult / for thi at seba som the scilde tage
fult / vm ay ebaze and frend til / seba
scule the alt fult bota / fromæ the effd

anti hans fæthednes frend elld modhres
tha the thed fore hane bot for thed frok the
mughe ebel aff thed bot teræffue thed the
bote for thed / Ay eberd a thed eburgh sithe naf
fod / thed bot az thed eburgh / az engen mathe
tha at bote sithed bot az / tha ma madiere
sithen teræffue for thi / at ebba sony ha togh
ænge bot vm hay eban vfedde / ebra scal ha
or ænge bot fulle thed bot ebor forth ay hi
ver fodde

Lum

Ull arff sony malt az vppa / vm nagh ma
trag arff mz sina frendborn / tha maa
ay lage arff eberze mina ay marth filffo
Ay dyl hay thed arff / tha scal ed dylie mz
thre tylt / vm hed ebor ay a thinge lindez
az thi or halff mare ha tagh fri mz bornen
tha az thed or the same logh vm / Ay az
thi a thinge lind tha ma hed thi ay dylie
tha scal ha ebra megh vthagh / sony thingh
vitne az til at sin ebor tagh / or hebar megh
fa sony thi ebord elld arff / or vil ma thi dy
lie / tha scal ma thi dylie mz therze tylt at
gostta / dar hay ebid nagh / at ha haffid
sma / elld halth fa / tha latir hed vt thi hay
haffuez / or thed offma tyldeth or vitne
at hay haffuez ay merd / Ay az thi mine
ay marth filffo / anti arff elld halth fa / tha
dyl hay thi sony aduet fa / or ay fo arff dele

hwat han scal hæfd sæhe logh fod eld vtlata

Hu nagh frallz a ämez vm gwald

Hu magh frallz a ämez vm gwald thot
thz eba hoddhe marcz alle mere / tha
a han ofte at dylic thz mæ ay mz thre
tylt or tebba standz the logh e til thz eborz
thre marz silffis / tebba sæl han or fæ thre
marz thre tylt vorz thz mænæ ay thre mæ
silffis / tha dylic hæ mz tebba tylt e til thz
æz mænæ ay tebba marz silffis / tha dylic hæ
sitey mz ey tylt / e til thz vert mænæ ay tolff
ord pendhe / tha dylic han sitey / mz siæthe
manto eth / e til thz eborz mænæ ay fe
ord pendhe / tha dylic hæ sithæ mz thre
thre manto eth / e til thz eborz mænæ ay
tebba ord / Sitey tha dyl hæ mz eey eth
ay scal han vtlata / or vorz han sæftet
vm stoz mal vm fæ / tha lata hæ vt mz tylt
eth or vitna e til tebba marz silffis ara
ay sæftet may hæmd vm tebba marz silffis
or vil hæ mogh vt lata / tha sæhe hæ tylt
eth / or otay vitna e til thz æz tolff ore
pendhe / ay sæftet mæ hæmd vm tolffe
ord pendhe or vil hæ mogh vtlate tha
sæhe siæthe manto eth / e til thz æz fe
ord pendhe / ay sæftet may hæmd vm fe
ore pendhe or vil han magh vtlata / tha
lata vt thz han vil / or a therethis mæto eth

e til thy az tesa dze / Ay sa fid mā hāmd
a tesa dd / oc vil hay nagz vtlate / tha
late vt sesa megz som hay vil / oc sin ene
ets offna. Huza megz hussiede man
forgetze Bstap vtey bondens eble
Ita bonde oc hussia sāmey tha man
hassia mz vāta logen ay mē affede
ay fāy pēnde mad / Hassine the oc bozy sa
mey the til aldē ad fropna synez ey att
fed thed fāmpte vind az gāmel / oc sesa dad
oc frop nad mad ay hans fanna elld the bom
sesa fald vocey Arte / tha ay thot att fropz
gaz ad fey / tha ma ay hin hete thyff forz
thed ebz thend fropte / for vtey bonden s linsz
a thinge thz at hans fanna elld hans syn
elld hans dad vita the ebit ay sesa at
the mughe forhate the nagz aff has bo
oc sithey mughe the hedezsey litat att
megz affhande aff hans bo / Hew po sted
faz nagz aff thed / tha sesad for thed po for
det hans hiin / Ay hasser hans sey fird
fist nagz frop ay thz vez linst a thinghe
ay thot fropz gaz at fey / tha stal hay
thet hedazey bata for sin sey / Hand ati
hans fanna anti hans dad nagz frop fist
tha a hay ufie at bata fod

Om man vort galen

Dmez sekr at man haffed anti ted
broted elld mar frende ted mister sitt
eddre, or haffu han iort elld eghen / the ted
han vilde nytugt at hin aff hende / ther skal
han tage the beste man i byghden til thingt
the ted hans mz vitar / or singe thy there
at hin haffu ay sitt vitt til fulk or ha vil
tage ey hans hendt / or sedu hedat som
han giz / tha ma han ekke sitted affgende
aff sina / or ekke skal han bota hedrete for
forstudge / or ay for hans skrotugh / ay skal
han nag mad elld hugg / elld drep / tha skal
hin ted sekt lusde til hans edghe ay fullelige
bota som ha haffte thy sklaff giort / ay vort
han seda galen at han sitt hand ay holdet
for vttin han skal hand i hafft haffde
tha skal han thy a thinge lingar / or my thing
mants rat hand holde / vort han or seda
galen at ma sitt hand ay til thingt trumz
forzu ay han lagg lagthe hafft offmar han
tha skal han tho til thingt faze / or lathe
man naffma a thinge mz sekt at sk ha
mat / Dugh the thy sama at ha giortthe
thy aff nothe / or aff trangh / at ha haffte
hand / tha skal han ekkertu hand ther
han haffu hafft / or ay trumgh it for hedn

Cxii

Im bii flughe burth or fylgd hi ted aa
flyghe mants bii fra hamd / or fylgd han
ted a / tha sighe hin til ted skoghya / or
ma han ted seba vtfa / at han spildd ay his
trä / tha tagr sin bij or fard eare mij / Ay sigd
hin ted træt a / at biey ard hans eghne / or
fra hamd flyghna / or at hin haffid earägt
frand / tha seghe til mij tezetghe mane / at the
ard hans eghne / or fra hamd flyghne Ay sigd
hin seba / at tes haffid ay ät frand / or wegh
eail ay lata ted / for vtay tes sebez til / tha
fard hin ted vtay from vited mij en ete / orch
seghe at hed fulde sina bij / or the ard hans
eghna / or tha haffne the bote til hälfid
fälugh ted the eaille / Ay vij bondey ted træt
a sigd seba jes vil ay fälle mite tezä for
temä bij / tha standä træt / or hins eghe vä
tept heeä a biey ted ted a / bata heänig
or biey / Ay flyghe biey alle burt / or falle
and sij / or frond nog ähez mä vited fez
ay hin frond eez ted aghende az ate / orch
vil hin sighe ted fezd hitte / at the eä had
eghne / or aff hans bij trapna / tha vite
tej mij tezetie mants ete / or fäst hä hät
eogh fore / at the vad hans hemäfodde
orch äze the holdey / or thez hay ay sebezse

tha tagh thud ad gy / Are the or tapz sithd
gin fiste logh fore / or thar hay sebzia /
tha gialde affter som gin az eael holdeyi
dy eael hay ay fiste logh fozd / tha sebzie
hay til mz ey ethe / or tagh sma bij or fad
eael mz / Ay frand gin thud foz i stok / thd
thd gitt foz / or tidmez gin afft sithd or
eael hay sebghe til at the vard hans thd afft
frand / tha haffue halffue / or halffue gin
thd thud ute / or eard thz alt bagh thed
thd frand aff sitheyn / Ay frand angy mad
affd / or fratt sek til eghude foz ay hay
haffud fer storfue aff fod / Nil nagh ma sitte
seghe til / or thar gin seghe fod segh
thd i haffte haffud / or seber ha til / tha
fa hd ufue mad aff / ay thd ena stok thd
gin gitte forst / or thz eard bagh therze
vm the eille a fost bagh / thz thd fotes
aff / Ay gina thd for eor fodde haffee
gin thd forst gitte / for the eard yffezna til
thd sebore mz ey ethe vm the vard ti ella
fers storfue / or toghe thud haffee
ly trona tagher ey lop may
Ill nagh trona latgh ligh hoosfegh /
tha gin thd hana naste uffna az
thz hana a mz ette at giffte / a boter
aff hin tage thd thz haffen giort sie mite

or thed tharff hay ufre hæma antworte
hæbat som alt worth eth hæma grort anti
bardagge ved magh testhyns / ay thi at hin
tagh thes in thed hæma maste mifftæ ar / tha
stak hay hæma thes att fri / for thi at alt thes
thed mad for eth hæma / thed a heen alt bet
ford / for vtay thes ene thed heen for my sni effy
vilie frand thes or sæa at sekæft dat / tagher
ma i lon / or ead heen ay thrugh linsd / tha
hin thed mæst ar / a hæma mothema a bothe
ay the at had linsd sifi hæma sitheth dated
for thi at heen eor ay thrigh linsd tha ay
thed thed sæa lagh i lond my anezs frendferna
or affter hay sey eth hæma / for ay had hald
bet for fromay / tha far hay ufre aff botey
haffa heen amay sey eth amey mad / tha tagh
hay bet / ay ar ay amey sed til / tha tagh
maste stende / ay mad sal anez hors all not

hæmn

Ethy sæa eard at magh mad sal ane anti
hors all not / or haffed hay vin til
or vitma / or vil hin sitheay sæfta hænd vm
thed hay fek aff / tha frangh the sadne mad
thed eated ead / or vitma thes at had trepte
thes aff hadnd / or hin thed hay eor eom gah
maste mad hadnd / or sæk my toff may
at thes ar hans krap / thesse sadnefadd sey
hay skulde eghe for hemsfd / vm hay

hafftha hæme fod / sera skal hæd or eddhe-sti
gin / vm hay skalld eppa hænd / or thet hæra
vnny skulle thi vitner bare thæd ebz eddre
dz gin lissemde thæd eddin voz at / tha edd
hæd i loghe mz hænd / dz ay hay tha edd
hænd mæste nissedde i thi sti / for thi ath
edy at hænge troz / tha skulde gin fulle thæ
edin vare ath / alt hænd mæste nissedde vm
gin vid dot

Hy skrapz klathe

Hvi vm skrapz klathe / or skræfft oge or
sekat sekerd / thæd skal alt mz rætte
edd vard til or edituna ebz thez fryp / Alle pa
melidd sony mælt dz / vm hozd or vm
mat / bata vm frinpt at sera i ænez matz
hæffthe at hænge / or sera i therethe vm
thæff tæff / Alle lidd a thz at stande / bathe
vm gin dz tuay rifte / or vtay landz / bera
or vm thz dz sera hot sony halff mazch
eth bathza / tha hænge effth the loghe / or effth
the ebyztudghe thæd skffesat dz edy fa / sera
hænghe thz vm tearkiynd / sera mæst
nidna a may loghe fod at gissedde / so thæd
dz nidna ebyztudh a / skal gin thz or log
eddna at thæd offne skalld / tha log eddna
so fod dz mælt

Hy mantet fa drapes i edanghe

Hvi sera / at nah may drap mante
fa i edanghe / sera sony hæd alt thz edt

tha bare eri til frozy giald ted fæter a/or
redger at ter giorthe ay mere sfratge ter
fina/or gialde hand sfratey at my rebon
ete/Ay az fæt bater ay teba ord/tha late
ete/or rebazie offme my fiæte manto
eth/e til ter az tolff dre/Vorb ter or bat
ay tolff dre/tha lathe vte my tyld ete/e
til ter vorb teba mare sfffs/Vorb tept
bathza ay teba mare sfffs/tha late vte
ter ted hay eil/or tyld ete my eritna at/
ter eaz ay bater/Ay eborb ter mina ay
tebigge ord mid fæt ted hay lad vte/tha
bold hay ted ufre for/Ay eborb ter ati dre
mid eld mere/tha bota hay fod teba dr
vorb ter anti fere ord elld bat/tha bota
sfratey/or bota fere dd/Ay az ter ay
got som tolff dre elld bat/tha bota
tolff dd or gialde sfratey/Ay eborb ter
ay got som tere mare alld bathza
tha gialde sfratey/or boter tere mare/Ay
drap mid fæ my vathe anti lafger hemen
my tingge elld my sfmts elld hugg my fedt
elld my dre/tha gialde sfratey/or bota be
dey tere mare/Ay tep at ter ay bat az ay
drteb hebar mæfet som ter eborb sfthey

hogere / tha boter there mare for alle dy
ere mi tylde eth / dy er ther sera got som
halff mare elle bater ther ther hem haffed
sera mi vapen eragher / tha frialde boudey
stratem som merk er / or boter offma there
mare / or fromgh there mare / for thi at
ther er giort mitemgh eearfe / or mithingh
eearfe a er fromgh at boter

~~Hy may slar there~~

Ger mag med sera ondelighe at ha ~~slar~~
giort i ~~ere~~ eghe or flar ther som ther star
fromd mag or tag hamd eereter / tha sare ha
sera er hamd som er theyff seal far affed
sera megh som hed haffed stratem giort / dy
gif hem dy tagh hamd eereter / tha soghe ha
sera effed hamd rett / som ha skulde affed
sin theyff soghe / Sera er or my bonden
thymer lighd anti vti skogh elle a marte
or tagh ther mag med / or fromd ha er ther
therta / tha fad ha sera er hamd som eereth
theyff seal far / haffed hem magh stollet burt
tha soghe sera effed / som hed sotte effed amer
sin theyff mi sera megh rette

~~Hy mal amer amer haft elle oera~~

Hy amer mag med amer haft elle oera elle
stratem elle vapen som med lar and / tha
aghe lay e hem at fromar / dy gatem som
hem togh them / dy eeret ther burtar / tha

Levii

Levii

seal hay thz sebghe forst / at hed gaff thz ay
burt / or gialde hamd sithed skatted efftez
the ebyrtudge hin sig til thed late / or affid
the ebyrtudge hay sculde amet fa gialde ay
got / Ay thar hay ay sebghe / at ha latheth
ay burt / or hay saldz ay burt the bothe
hay tebigge ord boot fod / ebm thz az seba got
som sta ortes or til teba ord / Ay az thz bathe
ay teba ord / tha bota hay fod sec ord a tilk
thz az seba got som sec ora / Ay az thz bat
ay sec ore / tha bota fod tolff ord / e til thz
az seba got som tolff ord / tha bota thze mit
hebaz got som thz ebozt sithed / thu late
e ebt kam mz logh som makt az / or mz gial
den / Ay vm hay dyk at hay late thz ay / or
gaff ay / tha dyke thz e mz seba megk logh
som hay sculde seba megk bot mz dyke
~~hin and sculd sin frista at gama til andmante~~

Lete

Hatt nah may sin frista hem til amez ett
amez sin fanghe thz hay haffid selff lau
fore / or ebozt thz burt stollat tha scul iche
bonden / thed hartheyn at ad gialde / thed ena at
hay sekat hamd / at haffuez thz selff stellet
ket hang ebart met / tha scul hed anti giffue
thed logh fod / alld gialde thz at / Ay gat selff
ett pendge / tho at thz az i fagiordel or thed

Gray Scale
0 1 2 3 4

las offne / or lagd tej i sin frista a hinda
synd / or sal han las or lyfiel ted fæt a
tha a han ifne alt at gialde / Ay tagad alld
i sinar gome / sua som nes az malt / or vor
tej tapj / tha skal han ad gialde / ted til gome /
~~Ay bondene eghej ebord burtha mj tage~~

Hvn ebord hans eghej stolj burt mj / ay
got som hint ebor / tha bad han tej ifne
or sal han thes logh / at hans ebor ay
mej stolet / or tha giald han tej ifne at
Ay ebor hins mana stalj / ted i gome hifte
tha gialde sua mej at gej som ved az mj
logh / vn hij fralld me offne / Ay laz mad
man dgh hæft alld ogæ / or far mj hadnd
hij ted tapj haffad / or frold magj at hans
dgh / or haffad ay hij dghad i gome ted han
a / tha skal han fod hem hæte / vn tej az hæs
or sij hij tha at han haffad tapj tej met
wamtofet ~~or gialde ted~~ tha giffne hadnd
thes logh at han tapj tej ay mj ebordzofet
or gialde ted ay med fod / Ay fodr ha ay hæt
hem / or ebord hedn fra hadnd stollen / vord
hans eghen mj stollen / tha gialde had ifne
fod vn hans hæft az ay gote / Ay ebordd
hans eghen hæt mj stolen / tha az han mj
wamtofet tapj / or tha gialde han at gej mj
logen / at han ebor ay bettne / Ay ebor had

skalff mz tey ogen ate / elld tend tey ga hasste
til sagte / tha tharff hin icke tey tagh hand
gema gebreken heeth elld huld / or ay atf
gialde vm stalen eborth / A'y sigh hin tez
ogen ata / at han giortha aff lassa / tha scal
tha dylie at had giortha ay mer las / a'y tey
sete ebar mz logh / elld gualde skatten
att / ~~Vm mandp or frandgo att or ftfrup~~

[ccl] Tey scal mad or vita / at gebilfie mad som
mary drap / tha a had at bota tend sod
tere mare til frandgo att / or sex mare
til ftfrup / tez a'z fize mare silffs / or tere
mare sod blot ebita / or tere mare vm
seba mesz frend til hans holez lot / tha a
hay tend alle bota / A'y a'z hans holez lot
mina / tha far a'mbetzmad icke med / a'y tez
tere mares tey hans holez lot a'z / a'y tey
at tez a'z ay med a'y en ord A'y ftfrup tez
a'z sex mare / elld sid mare silffs / tend
scal hay for sin ftg giffua / tend scal hay
alle vtlose / elld or at fa a'mbetzmants vlie
til at giffere mina / Hid hay tez a'y giort tey
scal hay ebard ftloss e til hay far sin ftfrup
lost / Hicka a a'nsey mad at bota vm hay
a'z i stumsidds mz hand sez a'y a'mbetzmad
hasses lusd a tezinge / at hans ft vor

ay losd hedosson sitted ar i samedisse met
hand / tha bat haytted for tere marte e
til thes hand vord hans ftlinsd / Ay ehuer
ma thed ebor i fart or i fylghe mz / or thed
fapt fed / or stand vtay fiirthe / tha a ha
at bota frondgh tere mart / Alm fled
ar i fylghe mz at draye may

lxxii

Ond seba at fled ar i fylghe mz may
frimey at draye mat anti fay elld
sel elld fed / or thed gar angey ebitted or
eborth anti bota but butez a the thry ladz
thingh ted vor afft / tha aghe alle the i
fart or i fylghe at bota frondgh att / bathe
for ftlosy / or seba for fylgz / seba sony ebber
eafthe drapz hand / for thi tosh landzted
ebited / at hin frulde seba mezz trate ebard
at biuta bat fed / thed hinsey fiortee / Ay
vele the ay vith fange / or ligh manay
a mortee / tha ar thz ay alle / at the bota
mezz ted ondelige haffue til fiort

lxxiii

Alm fyrtingh mart mal

Um ebirthe mal / alle the sentee hin
a bondey at bota fyrtinge mart for
ebirthe ell for the stymes mal / elld for
thinge elld for band / alle the ted vore i
fylghe mz / seba sony the bota bonde for sar
or fylghe / seba bota the frondge tere mith

Æn ebord sæda i gart gangh / at amer fylg
i amers gart / oc gør thet hæmzke i / at
amer fylg hanum til / oc gør nagh imen
gartegen / at hin a at bøta bata for gar
gangh / oc sæda for fylge / tha a ha æn
bøta thet hæmzien med æn thre mark
fød frøndgh tvælt / Æn frøndgh at for dø
elld for fyrting mark mall / elld for gar
oc fylghe / tha a æn frøndgh ambetzma
hin vm at sæfte / thet giort haffud / thyss
ene at hin æz sæda zigh at hed ekki æn
sæfte / oc hay vil haffud offma tage / elld
oc at hin æz sæda vsæld / at hed ozfrer
æn / at han haffud thet æn frost elld æffma
at sofe / elld oc at han æz sæda vtæn ladz
at hay ma æn ekz frøma at fraf / oc hand
hay tho thingh vitna til / oc hzet ekt
thy / oc byfden / at thy æz giort / tha maa
hay frøndgh att æn thessth fæn ffere / Æn
æn æz thy att at ambetzma ma sæfthe ma
att vm mandø elld vm fyrtingh mazes
maal elld vm gar elld vm fylge / thedene
at hin fraide fialff j eld thet æz giort
thes ene at han hand hzetz tudø til oc
vitna at thy æz giortt / Vm gaar

Capitulum

Hand thy sæda / at mad ebord gar / tha
a han mz ette at lata linsa sit gar
til frøndgh gart / imæn hzetz / oc thet

nast til thinge / at latæ sik sit saz / ær thi
seda mez / at thingh man / at thed a spræk sige
or spiæz ez at fremæ / tha a bonden / thed
fore næffnd at haffue ym hi dyl / gaz
hay ez / tha bota bonden tere mark
or seda fromdgh / ay a fromdgh for ænet
saz tere mark / ay thz spræk or spiæz fromd
ez / ay lusæz hay thz ay a forste thing thz
thed sat haffid fangz / or ay a ænet or ay a
terethe / ælld ænæy aff hans hande / ym
hay ligg or ma ay fremæ / tha a hafro /
mdg tere mark thed sat hand fangz / or
hi tere mark thed sinte æræthe / ay wed
seda at ha sog sitesaz thed fangz haffid
or enti aff the næffnd thed hand æz nast
for saret falla ælld hay gaz ez / tha efft
thz hay haek hand bot thed hand vetæ
saz / tha stal hed fromdgh bota tere mark
ay ez hay segh or mz næffnd for sat
ez bonden / tha æz hay æart for fromdgh
ett / ay fromæz seda at hi thed sog ym
saz / at hay lat fed thingh jed sterithe
ay hay haffid log mæle ez hand at
mæle / tha stal hay bota fromdg tere mdg
hi thed saret haffid fangz / or hed a / thet
sited tere mark aff thed thed saret vetæ
ay fromd seda at hi thed sanz hand fangz

vil ay lingæ / or vil haffuæ / tha ma ay æm-
betzmad tæinge hænd til mz frondsk / At elld
ham æz sæa vsæld at han hæd ay æffuæ til
at æbhge sin sagh / elld han fæn ay / or frondsk
æmbetzmad hæd thet hæa'n tyretz tidde til
or vitnæ / at hæ vetæ sæz / at bota frondsk
At for thy æz thre mæt / elld sælie tyld æth
fore vm han dyl / Ay lius han ay sæz / æ hæ'n
hin thd fangs hæd / or hæd ay æmbetzman
hyf tugh til / tha ma han ay sæfite æbilfie
man han æbil vm sæz / vtæ'y sæa som fore
æz mælt / Ay fræmer sæa / at bzutin sæfit
hin / at han lius ay som logh æbor / elld hæ
æbogh ay sith sæz som logh æbor tha æz
han æmæz at æbæzie segh mz tyld æth ay
æmbetzmad æz at fangæ hans thre mæt
Ay vm ræn thd hæd ay æmbetzmad vm at
mæle / at sæfite nagh mad vm / vtæ'y hd fæ
thd ræmet æz æbzgiort / or tagd hd hæd
ræmet fæ'rt tha a han ræn at fylghe / sæa
som fot æz mælt mz loghd / or fylg han
anti til næffnd elld til æmæ'y logh / sæa som
fod æz sæffnz / hnæz mad sæl ræn sæghe / at
sæa mangæ thingh som vppæ æz mælt / or
falld han at logæ for hædm / tha a han
at bota bondæ for ræn / or frondsk thre
mæt / Nid han vert sæ for ræn / anti mz

nassund elld mz and loge | tha a'z had or vert
for frondes ambetzmad | Ay frond seda at hi
ted ranz hand sunst | at hay fylg tes ay lenge
tha ma frondes ambetzmad aff hin ted ranz
kinde | or ay filde logliche tere marte at
tagge | or hay hondtes itt til | at sekre had
ted ranz ebor ved fraat til tere marte
alld hin sekie tylt ete fod at hay fiortge
tes ay | Ay bonden fraa ield ameyn or lad
streffna ete tinge or anz or teretie

lxxv

Hand tes seda | at nad may fraaer ield
nad may or lad hay | fralle til tinge
ete or anz or teretie | or tingme laggie
hand stend fiortge fod | or hay sebarez
hin bonde ameyn ete fod | tha mugge bond vel
dome | hans at bonden | or frondes tere mite
Ay frond seda at frondr brytie betered
tere marte | or frond hin til tinges | tere
sekeff ebor or dyl tes | at hay ebor ay log
liche streffnd | or at hay ebor ay logliche
sotter | tha a hay at sekie bonde tylt ete
or seda frome brytie for hans sofn alld
tere marte | ebor ambetzmad ma sofne
tere marte a fryste tinge

Lxxvii

Ore ma tes seda fromna | a fryste tinge
at frondes ambetzmad ma sofne tere mite
yn tes ebor seda | at bonde fralld ameyn til
tinges | or hin mytted tes stanffund a'z | or fyr |

ebz thingh steffudgh / at hed ver thogh staffud
or vil hin ay att gord / thed hand haffid till
things frallz / tha mughe thingmay val had
ratt vt domar Heba at hay ma ay ang sma
my loghd dylic or frondgh mughe the dome
tere marth for the deosk hay gor / thol
hay dom / tha aghe thingmay att naffma
may my ambetzmay or my bondey til fipt
thed affd / or anta vn bondey far att tha agh
thingmay at domar ambetzmad tere mart
vppa the and tere / or ambetzmantd dom
til att na'ma forst bondey til sin ratt / ore
thednast. til sin effey ratt / Ny teyffing

Capitulum

Heba ar or vn teyffing / At frondgh
ambetzmad ma aufey ma'i hrete
frallz teyffing / thes ema at hay vorth for
aff and may setitz tha a ay frondgh
ambetzmad thot hebey att setita hand
thed teyffe ar frallz for ay hay had seba
ebgh sit mal sny logh ar ebrad ha sony
logh ar / or ebez hay sit for bondey / tha
ar hay my itte ebozt for ambetzmad skalld
hay or ebozt hay ay bondey or ar thz mma
ay halff mart thed hay hand stallet tha a
frondgh ambetzmad iefte me ay tere mee
aff hans hoeghlot / Ny ebozt hay bonde or
thil things forst / tha gar thz a hans hoeg
lot / Heba megh bondey sony til iorthe bit

horen / or frondelij tej ved tearsfij el
mer gangje / or tjet gebäij sera / at ha
gore fetzst bondej att / tjed hand haffner
tajj mj tjyffnj / Äij eborttej til halffmöj
mö elld mer / tjel gar tjj a tjyffnes hanj
lot / Äij fremd or borij haffne äij tjed
hoebj lot forgiort / tjel ene att hed a
att boter tjre marte / vtäij vm tjj ebord
hit vnd hanej judre ens / tjja gar tjj
a hane hoebj lot / or äij a bornema
hij ambetjmad ebord fielff stolley tje

Hend tjj sera at ambetjmad eborttej
fielff staley / tja ma hay sij tjyffe
eart eborage / Äij a ambetjmad anej matj
sogjed att tjalf or sogje vppa anej ma
anti for tjyffnj elld for far elld for ray
elld for tjesfynj tjed ene att tjj az vidua
tjed äij haffed eghende / allj tjje borij tjed
eghelose äid / elld tjäij med sera az vtäij
rijff / att hay hjed hedfrey fridne til / or
äij mögje sit mal att sogje / tja ma am
betjmay tjed til itte hulpe / or tjo äij fro
mögj itt eoj gäta for äij hed haffnej
tjje mal fil drffnj / ffar hij eart sogj
for bondens sagj / tja ward eart for fro
mögj itt sonj merlet az / Äij for hay bad
retj / tja a hay or ambetjmad at gore itt

Lezim

Thy scal may or witer at hether stat bonde
satted away vm fyrtingh mart mal / elld
for sier elld for ray elld for thyffing / tha
haffed tromgh ambetzman icke at make
ere hand thed satth a'r for the sagh / vm had
dyl the stad thed hay sogh ved hand thes
end / at hay lad fle teringh yed sterithe
a'y hay hand att til elld hin far aff lande
thed satted / elld hay skinth selba bort / tha
ma vel ambetzman sithey sagh a'r yed
hand sinsd / or hin fylgd a'y som logh a'r
or makt a'r / tha ma hay ebal se affe
hand anti logh elld sloth / elld for fyrtingh
mart there tylt / elld for sar elld for ray
elld for thyffing tylt eth elld there mart
Om affize fe

Thy scal may or witer at alskyns aff
fore fe / thed may ey a'nyen a'frende
til / thed a'r tromgh mz itte / vm thy a'r
fary prendse mud / elld mer / or thotheba'n
selba / at thed thed hit hand / hed scal / lingre
at furfre / or eth thingh or tomet or there
thie / or hay ma thy a'y vtrey hreth fore
a'r hay sa'lff vtrey hreth thed hitt / tha scal
hay thy fingge thed man thed i hret boor

or lata hand til lunse / or vord tez lust
a thin thingh hewlt tez ar / or a ethe landz
tinge / thz til scal han til sina bare vil
hin sitten ted hit hand / or i hassta hassbarz
i sina gama hassne tez dagh or iampling
tha hand han ted wald war til / or thoo
sera at han lata vita hewar got tez ar
or tage til wyzingh / frond hin affte sina
dagh or iampling the eghende ar ethe
tha a han mz dte sit eghz vp at tage / Ay
frond hay ay tha a frondes ambetman
thz mz dte vp at tage mz ted sama eirt
ingh / ted hin tofe thz jud / Ay wil ha ay
sera lengh efft sire / ted hit hand / or
wil frondes ambetmad fiz i hand sinse
tha scal han tho lunsa a thingh / hewad
han hand hand sold or ambetmad scal thz
lata wirthe / or lunsa a tezy thingh som
malt ar / or sitten scal han holdz dagh
or iampling som bonden scalde wsortez
or vsprlt / frond hin affte ted eghende ar
at tha a han sitte eghz vppa at tage / Ay
fromez hay ay affte / tha maa vt ambet
man wal mytte set til hande ar tez or
sera at hin hand thz dagh or iampling
ted first hitte tha mz han thz same god

sek wyta til hærde som bod æz mælt or
thet hæræn tho sera at æn ketæ skapz thæthe
æld fælet særæde or stræfft dee horz elld
not æld nog thed mud thed mæ stal æn hæne
til frope/or fudud thed æfft thed æhende æz
at/or hik thz heæt hælld i æmbetzmante
hæfft elld tha hæy hæffud thz sald thet ma
hæy losh æmæ thz at hæy thed æhende æz at
or æmbetzmed hæud thz i hæud sald/tha a
hed æthz at at giffebe hin thed hæy affe
fropta/æn hitt hæy æy site æhez thed æhende
æz at/tha hæud hæy icke æz æmbetzmæy
at mæle vm thz star sera dagh or iæmplige
vm thz æz i the fraste mæy ma gomæ/vm
thz æy æz mæte/elld thyffeynz/tha a hæy
at bota thre mæt fod thi at hed hæud
thz æy holdz som losh æhoz/or gialde tep
frostey at hin/æn hitt nagh mæ mænæ frost
æy fæm pendge mud/tha a hæy sit æhez
thed tapz hæed æfæld hæy hold thz mz æmæ
ffæ thed hitt hæud/æy thi at hæm a æy thed
at gialde fromdz æt fod
hæy mud hitt a sin mæt horz elld nete
vl horz elld not tha æz thed sæmæ lag
mu sera megz/at thed thed hitt horz
elld not/tha ma hæy thz æy/vp tage fod

ay hay haed thz linsd / a thinge at thz gaz
thd / or sitha ma thz ay anaz ma aff hae
haeft tage / ma thd frond til ehende az at
or sitha hay haed thz linsd / tha ma hay
thz up taghe / or the heedfey satla aldd
sila vm thz az hozes for ay linst az a
thinge anez sma / or a therethe thdg a
hay at fozd til thinge mz dre / or az thd
nagd ehende til / tha a sit ehz hay ay frond
thd angen afhede til / tha sule thingme
ebyzta thz mz ambetmae assma / or sitey
hin linst haud horset / tha ma hd ebal
ritha alld aghe / hebat hd ebal haild mz
thi sela som thz ebad hame eghet / or the
stal hay ete landz tingh thd ebord affe
the thzy landz thingh affd linsa thz / at
thz az fanse hozes / or seba hitt / or sitha
haed hay ebald til at holdtil iamplige
affd thz thd thz ebaz linst a forste thingh
ay az thz alld fio alld oer / tha a hd or
aytp at tage for ay linst az a forste
thingh som malt az / or sitha hay tagd
thz up / tha ma ham angen ryta aff tage
for ay hay haud thz a thinge linst ote
ambetzmad or thingman / the naff mr mad
tila byyd hem mz hand / or ebyzte thz

or sitheð hay hand thy sek til hande mz eryt
nigh taget / tha ma hay sitheð eral mythe
or tho seba at ete aff the try thingh landz
the frond affth / scal hay sighe til i hafthe
haffid / alld amar aff hans halsse lin se hedo
the i hafthe hand or i heat hy had a / or
i heat by had boor / or hedar lyta mytat
a / or hedor gumelt hay haell thy for or
heat mithe thy haffid / or sitheð ma hay
myta som malt a / fra thy forste thingh
hay linde thy / or seba til iamplinge dagh
vm the frond ay affth the thy a hedo som
seba linsar / or seba far mz som malt a
ay that had drap thy fir / tha a had ithe
at bota ford / for thi at hay had thy mz
eryt nigh taget / or scal thy mz eirt nigh
vtlita som malt a / ay far had ay alt
seba mz som malt a / tha for heder tima
hay satlar alld selar and maste hafte
tha a hay at bota teba ord for / e til thy
eord thre mart / ay far hem or vti hy
mz / or eord thy ay lust or ay mz eirt
nigh tagh / tha a frondgh the thre mart
fere / som ford a malt / ay vm oga alld
fro / tha for heder thima hay ad oen
alld hay lad malthe froen / tha bota teba

ere forl/e til tey wort tere marr /Ay for
hay or thed vtay hry /thed the wa hitei
or i tey hry the wa lusdei /or hold hay
thed ay til wyrtnigh tagy /tha beta am
betymad tere marth /Ay fromd hay ay effi
thed eghude er at /alle the sama beter
thed bondey hude thed tey ate /the hore
fromdes ambetymay ~~Z hy ambetymad~~
~~tagd up fre or sighd ay til~~

Lxxxi

Dager ambetymad fa up /or lusser ay
seba a thinge so merkt er /or tagd
tey ay my wyrtnigha /tha a hed seba at
beta bondey som aner mad or seba mist
med /at hand hay ay tey latz lusa /or my
wyrtnigh tagy /or hadd tey ay lust a
thinge /thed hamd iamplinge gar vt /at
hay hand tey haldy /ay tho at tey wort
sam wird efti alle see /or der fart i hes
haffte anti hay sal tey bort til anz land
alldi i anz rike /or fromd hri thed ata /tha
a hay sit fa vt atterffter aff ambetymad
or thed til tere marr /for thi at ha for
thed ay loghlige my /Vil hed hamd or varth
sagh giffue for /tha hand hay tegs wal
troft /for thi at thed stal halft ittey some
thed and stal trage til at gor rat

Om vthandinge dor

Hvorsom at nogen vthandinge dor / or hand
han ay ette arffuinge mig sele / or dor
han at nogen bonde tha a bonden ted han dor
at fromigs breyti but at fa / or han a til at
fromar mig gima or se or syna hebat ted
ar han ar efind att / or thi nast a ambet
mad til tingis at fromar / or lusa ted tegn
or tgatted aghe tingmen at naffna am
betmad or husbonden at se or syna / or lagge
ayztudge a hebat got ted ar hin atted
dot ar / or sitgd anet tenge ted nast effte
sculle the lusse hvat ted vor / or hebor ted
ebor ayzd / or tha ma husbonden sitgd hol
de ted tua til iamplige dagh ted ayzd
eborte / for vtay at ted ard the fust ted
fillas mighe / sera som ebist ar / elle and
sligi mana / tha ma hin notar / or gialde
and ay mighe ayztudge for / ay fund
nogh effte man iamplige ted hus naste
atte arffna ar / or haffid anti ebor fro
migs kff til / all and sera gothe mane
at hedrien arubetzma alto hip man
tharffue iaffne om / tha a ha sin arff mig
atte at haffue / ay hand han ay sligt vtna
til / tha scal han hine tabigs mane vitna
or sedgs offna mig tolff mey / at han ar
hans naste nffna theb dota / or han ar

vtte arfftag efft hannd / or tha smell
han vtkata / Ay frond angey afft innay
thed iamplinghe / tha a frondgh brytia thi
jed til sefe at tage / Ay stetted han bonde
vm at han lot ay alt vt hedat ha'lld arff
tagh alld ambetzma at hin lot ay alt vt
til synna forst thed thi ebor eyzde / tha scal
han sa'lie tyld eth or vitna / at thi a'r alt
vta' thed hanne ebar / Ay frond sera at hus
bonden thed hin ebor at / ebil ay holde thi
or tagh ambetzma thi jn / tha scal ha' that
lata' linsa or eyzthe som bonde sculde / or
sera tagh mz eyztrughe / or scal hed thi
linsa / at iamplidge a'r vta' / or hed haud thi
thed til holdi / Affeend ha' fond nagh vta'n
vist / alld the' steyne / tha a hed at bota' thze
mazth fodsom bonden skulde / vm hed affe
hende nagh haud han or sera thi / at ha
lad thi ay linsa' Tna'n iamplidge dagh tept ha
haud thi see vnit alld syed / tha a hin tho
sit at haffue thed arfftagh ebor / or afft
frond or tuesfid som logh a'r / Ay haffed
han thi mz eyztrughe tagh / or linst a
iamplinge dagh / or iamplinghe'n a'r vta'
tha haud han ay megel til male thed effi
frond / vta'n han lat hedma thi forfuta
a'r / alld frondgh ebil hannd thi lata'

~~Om erragh haff haff erragh i til landz~~

Om erragh tey aff haff erragh in / ore
angen fylg / tha a'z tey frondge am
betzmad gomer at / frond bad in / tey ay
a'z me ay see a'zigh / or lat ambetzman
hadmad vp dragha / or frond hin tey hamad
a jmay jamplinghe / tha a hay at giffue
brute tha old for hans a'mrecht / jeffil
ambetz mad vm / at tey a'z hans / tha sebge til
mz giate man / or tage sin bad / A'y frond
mendskip in / a'y bytehingh / tha giffue halff
mazt / ach tagha sit bmt tey egende a'z at
A'y frond ti last skip in / alld men / or sattd
hay tez vp at gomar / or frond hin affd
tey egende a'z at / tha gialde a'mbetzmad
tere mazt / or tage sit skip / jaffes am
betzmad vm at skipz a'z hans tey affd frond
tha gange had til mz tylt ete or vitme at
tez a'z hans / or tage sit eghz / A'y fromer
hay seba affd / at hay hitte tez a flotamal
or ay vpdragh a'z / or ay a'mbetz mad hafft
a frolnz / or ay arte fot / tez hay lot fora
lagghe / tha giffebe hin affd from angen
gendge / hebat tez a'z mend alld mdne / ore
haffue sita eghz

~~Om erzak i fiorter~~

Om fromer i fiorte som Roskilde fiorte

alle and slage fiortegh / at tegh ebzalig
nagh fra tegh ene by or til tegh and / ell
fra ethe ghrz / or til arnz / tha ma tegh irfue
ebragh ebortegh / alle i the sadde tegh ay az
mend ay vge fia mellem / tha ma tegh irfue
ebragh hede / ay az tegh irfue med ay vghe
fia / tha az tegh bartegza hima tegh skipz aghe
at giffue emghe logh ford / or tage sitte
skip helt or holdet / or anbetzman hand
tegh gomske paa / ay tegh az angen goma
a / or anaz man skal tegh ephuggha

lxxxv

~~Jm man sighez hatt ebit alld tebartegh~~

Jn fromer sedha / at nagh med sighez hatt
ebet alld tebatt / or han skal fraste aff
sitte tynd / alld aff and froste / or tegh ebzaz
jtil lande / tha a fromdegh anbetzmed at
haffue tegh goma a / frond hin affta tegh
ehende az imen tegze frimptar / tha gialde
at anbetzmaya tegh azlez hay hand a lagt
or tage sitted sina frostt / Jm skip fromd
jn ebzagendh tegh soltz az a

lxxxvi

Jmez nagh skip bragend / tegh tegh
soltz az a / tha and tegh giaffue ettighe
at bighe / ebbat tegh mugge / or ehwilfue
med tegh ebil hielpa / alld fod gutz sage
alld for fie / tha az hay ebartegh at verd
sagloss / az or tegh vitted tegh ehende

er at / or brytter / vil han anti giffue elld
selie and mana thy ha gid ay burgh / tha
haffid han thet eval frost / ay skulues the
erited / thy skipz fylghe / or biergh the ay
sialffue or gid thy ay burt / tha a angenat
biergh vtay frondge ambetzmad / eristen
mad magt tag aff thy eorage / thy frondge
ambetzmad horer til tept thy er ay mer
ay fren pendge mad / tha scal han vtlate
thy or tere mart offua / dyl ha at ha hand
ifte aff sinnz / tha dylie mz tylt ethe or ve
saghes / Hzond fiske in ebra hend

Hzond fiske in ebra hend til sands / hed
skyne fiske thy er anti hebal elld
stor lofft at mad gid ay ebaldz hamd / elld
hebat fiske som thy er / tha a hin thet hitt
forst / for vten thy er styria / heby horer
til frondge gart / for thi at thy falle
mey gorpdz fiske vara / or hin tept eeay
sit arebetz grald thet hitt / ay frond hebal
in elld lofft / tha a hin tha vm gar thet
forst hitt sefe burtay at hugge / or the
ambetzman sagn til at gore / ay fromer
forst thet til thet ritheda er / tha a ha
aff at tage haste burtay / or the thet
mz at han fur ambetzmad buth / ay frond

mary my aghe / tha ma had or farm aff tage
thed my at hay far ambethma bute / ay
frond my ebagy mad til / tha ma had lass aff
tagh / the thed my at hay for ambethmay
sagy til / frond or bad sy ay the at had az
see arigh tha a had or farm aff at tage
or fa hima hedilfe thed ambethmed stal
bute fa / tha stal had e at sitesta handbut
fa hima ay the dogy / the az seda / vm ha gitt
dagh at aftay sangs thima / tha stal am
bethmed vm ana dage for aftensangs
thima but fa / hedilfey thima had gitt
tha stal hay e and dagh for thed thima had
but fa / ay frond mad stup sy ay see arigh
bad az / or hitt forst offma / tha mugh the
ay mad aff tagh / ay seda megh brethe
som see arigh ma bard / fromer nagh
sitted til aff hy forste hand aff tagh that
hall brethey all las / alb or stup farm
tha ma angey sitey aff tagh / for the tagh
far tha fromdes mart a / or hedo so sitey
tagh nagh aff / tha lat hay the at or the
mart offma / Vm fromdes lagh stude

Lagh

For fromdes lagh stute / stal ambeth
mad lusa fimpt fore / the ha tagh the
or sitey that lagdagh / brust the tha / the
fromdes lagh stud az / tha a hay at bota

the marth fore and dylie my tyll ete
ay betes nagt brytie sege nagt gesse
stud til hande / the haffid had the ay esse
at trange hand til gaff stutten / am
hay haffid lagestud for rede / for tei at
ted gar angray sogen aff / Giffid bonden
frondes brytie ifie / the tarff hay seba
meg mine hand vete my hand falld
a hand / Bryst or hand letinge / and
nagt mane / and the itt ar dane letedt
the a hay vt at late letinger / or the
marth offne / Thy ambetma kte frandgeitt

Lyppip

And seba at ambetmad kat nagt may
betes frondes vat / the scal hau sende
may til hans / or til fralla teda gma / or
the scal at midta vard ey dage for trige
or the scal vard for ay sol sate / or ha ma
ay samey sogie aff ey by met ay the
may / for vtay hay betes al byey samey
the age the or ay med ay ey loge alle
samey at gesse and the beta the mte
alle samey / Ay saste the loge ford / or ar
ted nagt may i ted ay eod sebarie / the
ma had ifie mek selle / ay sete ena / eom
tyltey vord that. hereth fell at hay
sebar ay / Thy ambetma fralld may

~~til tinghes or sæz at had æz fiildæz~~

Hvn trædd hin til a forsta tinghe / elld
andræ elld tezethie / or sæz æmbetzmed
at hæmd fæld a hæmd / elld ted fromæy
it at sagh / elld brust forfalde hæmd /
tha æy tho ettzmed vitæ at had lothe
sighe forfald / tha æy tho at tez æz
ille giort / tha a had tho at sælie tyltd
ethe fod lagæ forfald / or sæz for epæz
sagh / or tez scal vard næste frimpt efftd
tinghe / fromd æmbetzmed at forste frimpt
or æz hin æy vetted latæy at sælie logh
fod / tha scal had latæ tekn mæ mæle sthe
forfald / or tez forste ted mæles tez scal
at mote a tinghe / Æy sig æmbetzmæy
at hæmd fæld a hæmd / tha scal hint vitme
mæle / at hæmd mota alt felt / or tha
legge the efftd frimpt fod æy sme / fromd
or seba at andræ frimpt / or skiyl ted vry
tha scal tez the sme lodd fard / forth or seba
tezethie sme / tha ma had or seba latæ
mota forfald som nev æz mælt / Æy skil
ted a tezethie tinghe vry / tha scule tes
mæy efftd lagæ frimpt fod / or tedgmæy
scule tha mæffmæ tinghedie til / orch
the scule tha fiezthe tinghes til fromæ

Mot bonden mz loge / or fromdes ám
betzman / or gid hám vort sege mz loge
bata for fallet / or seba for hoers sagen
tha az hed vozt / ám frond ay fromdes
ámbetzmad til / tha a tylten att tage sefu
handloge / or ecghe sege / ám mot ám
betzmad or gid bonden ay vort sege / tha
az hám fated att the sage / or tha sule
themgherdighe tez vitme a naste themge
efft / ár hám or vozt / tha sule tingme
hamd sagher male / ám ámbetzmad hand
ifre offt ez hamd att male vm then
sagh / ám az hamd fallet a hand / tha
sule bond fromde ratt i hans gart
sogher / tha aghe the mz dite tighordei
til att nassna thend att rithe vppa hims
brosiat / thed fæte az affdomped mz
fromde ámbetzman / Ketter hám vt thed
tere marte for hoers sagen or tere
mart for lage forfald / tha orfferes
hám thed at / ám rthed hám thed ay vth
the see marte / or haffid hm tinghordes
vitme at hamd brast / or há redre ifre
tha ma fromges ámbetzman sithen nassne
til m marte / tere mart for hoers sa /
gen / or tere mart fred lage fulde

or tere marth for han tholde domē
or giorta ay rat maste fimpt effd
domen ¶ Om bonden star ford mz lagh
Hvor frond seba at bonden sitter forste
fimpt / ter han skulde segh eff
or frondr ambetmā fiend ay til / orh
ay hans forfald / tha ma bonde edhe
segh mz handlogh om han eil / ay
sig ambetmed at hand mota forfal
tha ar han thot hebarth ay eftertha
ay thar han ay sighe mz same / at han
mota forfald / tha skal eftart ha ard
hendlten fimpt som bonden ar effne
or ambetmed mot ay / or ay nag
med iff hans hende / hans forfald
at sighe / or lagh ed bonde segh mz had
lagh / tha a han at ha eftarth / thar
frondr ambetmed sig a sin same
at had lot at sighe / tha a had vart
at ebard / ay fiarthe fimpt ter tho
frome til / tha skal han e tard vitne
late om stande heat halld bonden
ar eftarted alld fald ¶ Om bonden
fiend ay til a forste thing at sekd
Hvmer ay bonden til ter forste

thingh at seba fromde ambetzman
or ay til amz or ay til therethie or ay
til fiarta / or hand falld a hander
tha a thotheradh ambetzma ay at na
me for ay thez sampte thingh az
gangh / Ay fumez bonden a sampte
thingh / or bind logh sod domen / tha
scul hay vitt vard / or faste tylt ste
for domen / or add for lagh falds
or therethie sod gatz sagh / or tha stule
thinghangha ad nesfine me til at
eba vited a nastha fmypt gitt ha
sefe vatz my there tylt / tha az hay
saghys for ambetzman / Ay gitt hay
segh ay eart / tha haffne ambetz
man vitna aff thingh rdogh at
hand fiald a hander / or sithen
ma hay mane hand til there mes
Ly bonden linsetz a hand fyztung mes
Oted seba / at bonden lborted
linsd a hand fyztugh mare
sagh / or hi lat falle or eazaged
tez ay / tha a fromugh for heat fyz

tinge marc mal/ elld fyrtinge mit
bot elld tere tylt/ Ay alle tere sam-
melad/ a ha fyrtinge marc mall
at sogge som teryggo marc/ Ghedde
forlage fald/ elld for dom/ fier hay
med ay tere mit/ vm hand bryst
elld tylt ete/ Ay fier had dom a hay
for fyrtinge marc sagh/ or rated
ha tez ay vte a meste fimptem
teringhringe a hotende fyrtinge
march/ or tere march for lage fald
tea ina ambetzman name hand
mz the bitna til fyrtinge march
or til fie marc/ tere mit for
lagge fald/ or tere marc fore
domay/ ~~Ethy ma dor ina at and~~ fyrtinge

Dor nagh med ina at anezb
or bondey hand arffuey ina
or limser tez ay a the forste tery
teringh/ or lad ey eayrtge som malt
az/ tea stal had bota frondge
ted tere marc fod/ elld salue tylt
ete at had for alt mz so lag eaz

dem frowd sera | at hondey tegd arffue
haffid ina dyt alley arffuen | at ha
hand jugey ina | or sigd ambetzmay
at hay vor sera gote som mazth solss
elld med | sera at hay eder lagge
arff | tha stal had dylie mz tere tylt
Bera az or eem guld | tez ted hite
eborth or aff iorte vpgffez tez may
fralle danat fe eerze | tez at dylwd
mz tere tylt | dy gaz hay eerte | aff
arffue att dang fe | tha stal tez vtlate
or tylt ete or vitma offme | at tez vor
ay med | dy dane fe epdz eme frowdg
som az guld or solff or angey am
betzmay

Vmdg ezire estoffs solus lage

Gude lagg aff frowdg zere estof
fers soy affd at eder fre vor
fold teostind vind or teo hydt
eemt | or fizestina tienge vind arg
fire vind | ted vgle naste fod pmgs
dage my hans gotge mans rath i
nyborgh | Dy frizfie tiende

Frefie edgge stale frizfie tiende
fralie sera som the eborthe yead

ena my and fierfue me heeft hed gilde
at dtte eefter tee ted tiende fuspa gul
de tee ay fod pingesdage | tha vard tee
vnd tilkeme dom e til tee gilde som
fierfuenes lage a'z | Zin hoffe
Heeft daz scal hoffe eeard a ted
sondage ted nast a'z afft pingess
sondage i nyborge | Zin hussrite
Heed som far my rutes rate til and
mante huss elld gart | heeft ma
had herberge | or far a'z hugd bariez
elld drap huskonde elld hussfree | elld
gast | elld i tierfue reba som fo'rd a'z
sangiozt | han scal mista halt | or alle
hans til fylge a'z hand | vm tee eeorta
gbna my fierfue hindes | or hans honz
lot ieed dtte bot | tage halfft tromdes
or halfft ted ted stratten fefi | or rozt
han drapey | tha tage hans dtte azff
eeinge | halff hans hoeds lot eeete
tromdes | or dtte bot ted tel reba som
fo'rd a'z sangiozte i vulde mans lage
bogh | A'y sangs han a'y my fierfue hind
or dylie tee at tee bryte a'y hussrite
| tha scule tee dylie tee my hrete nässud
| tha scal tromdes ambetyma my hrete mens

tatte | naffne ay oebillige naffud / tep
scal hay ay naffna hans openbed oetin
tha ma hay fyrid ay hay frazr huffut
fylge alt sit logmal | hwat ez hand
az brutz / sera sony i frondge valdemare
logh bogh staz steffiz | Ay hebbo sony hus
frite vil frard | tha haffid hay sep vghe
dage affid | at hans ainz logmal az gaf
Ay frazer hay ay inay sep ogeed affe
at hans ainz logmal az gaugh | tha dyke
hay mz naffud i tryn staz sagh az
Hebber huffrite stal delard

Huffrite or gartfie or fiirfe frite
scal fylgh tesseldge | A tez fyrste
tenge scal may sinsa | at ez hand az
brute huffte | A tez ainz tha scal naffned
hrete naffud / or a tez ~~ainz~~ tezetheie
tenge tha sculc tep seagh | tho mugh
may ay andre may naffne | ay tep sa
ma tepd a tenge ard | Ay stil tepd a at
tep seazh ay alle ete / tha stande tez tep
sel sedge vtay vm bistop or ette hode
may mz hand may tep byed sig tepd
a mot | tha stande tez tep sigge ore
vitna | tez same az vm tep sergh alle ete

~~Om forenay may~~

Hvo som endues may tisse brøt
næffnd at han sær vite giælde
fyrtiugh mør | or hemsiøy mø eil
ay selughe giælde or sera | sera frømpt
mse han ær ay i sieughe saugh elld
strafe forfald | aff tisse penige tag
konnge halfft | or halfft tegd strafey
fifi Om mø far strafe tegd ær ræte vet

Hvo som fur mz ræte; ræte i ahre
konde gurt elld hyss elld fefie
or ofyrd nag mø sera som fyrte
ær sagtem hesstie | or vorte tge
strøtfø tegd for ær | or fomg han
nag strafe aff tegd tegd ærræte ecet
haffne hemø giælde | or vort han dræ
pey lisse a sin ehme edtfie Dy en
may iæed en hemt helld mø fefi
strafe aff sin sagtesse all ay | tga
stule sauænde may til at leta en
hemt halld ær or tegs stal fylgs a
landz tinge sera som hemtfie Hvo
som hesser elld halld nag mø tegd
forenay vort for tisse sagte tger
sagte ær | Dyl hø edghe sek mz
næffnd i fryy sfiulld han bøta tolffey

marth pendge / or aff tysse tolff marth
tha tage frondgh sie / or sie thed thed stratesse
Hero sagh ma giffue

Wbetymay elld thed thed stratesse
mughe sæsitte thed may thed for sagd
æz / heensffey thed hælld vil / for thi at
the aghe bathe thend thed rate / thed thed
may bryth til / thed heæsæz frikess may
Ny ma vorth lagfæld til fyrtugh marth
Vorth nagh may fæld til fyrtugh mæth
ræt / æld til nagh and the sagd thed
hænd hordr at ræte for / sæba som ma
bæzier aney elld sæzer elld for aff
gugh elld reffd elld stiel / tha stal hæ
hæbe see bygge dagh efft at hay
er lagfællay a tenghe anti at bota
elld at letge sege fulle borghe / Ny bot
hay ey ima see bygge dage / tha fand
had som and fritlose man / Ny letge
Æba som hæd and ræte ey hæke
elld or halff skiffte halffue ens
eteg for halffue aney vegh ræt mid
gent / gulde hay frondgh sina fyr
tugge marth / Ny letenge
Vm fronde tenesse vorth at biuthe
sin skip letenge at tha stale the
fare æba som fyrd ez fart i frondge

valdemars dage / ati at god tes fro
mage ted buted / elld at bage off
ted haffne / dy tarff fromdge ay
skip ketinge ated / tha stal giffe tesa
mare penge aff geder haffne

Dy skiffe

Hvo tes skiff ted bond scule retge
ted rtele my, tes scule ewed alle
sesa sony tes ewd i fromdge valdemars
dage / or aff arelde Dy gmge

Hvor mer stal god til fromdge
borghe / elld gurtge elld molna
mer ay tes giortge i fromdge valde
mars dage Dy ina or agtge

Hvo ina or agtge scula ware
sesa sony tes ewd i fromdge val
demars dage / or sesa sony ted
star seffne i vort hay faste / ted oij
handfeste ted oij fuere i nyborghe
vuder tes beste mante integele ted
i ewortes zigha ware Dy my mynt

Tes landz tinge ted mast ar effd
ste mickels dage / tha stal my
mynte up kiuse i alle lande mt

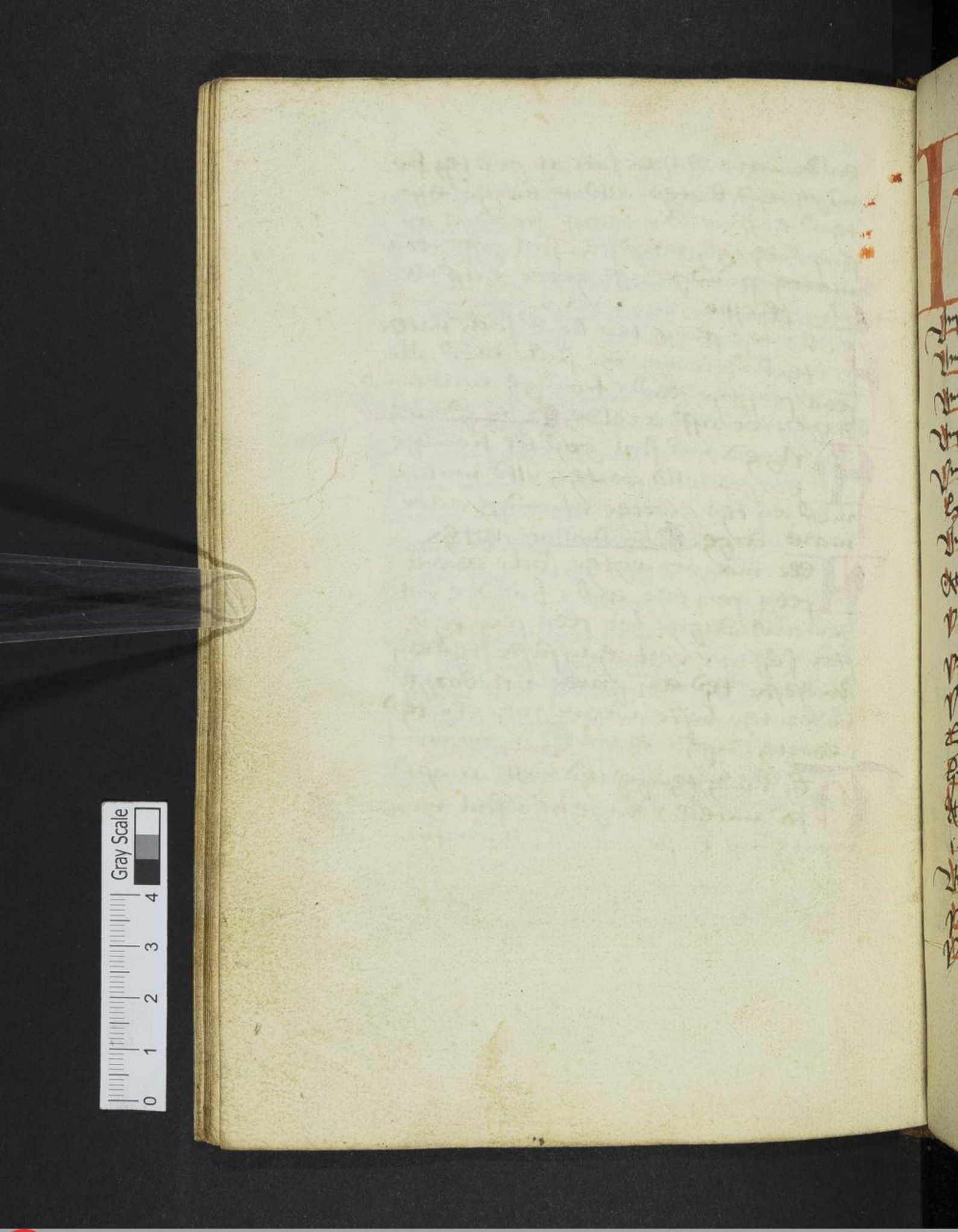

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

Liber primus

Ebo arzsine scal i
Gebilket sertines iozte az ii
Vm vtarzsede iii
At sat az mermd alle gemela iiii
Vm barne bazn v
Vm bazn sralld til sat satheez vi
Vm bazn sang bazn i sate slat vii
Vm satsat vil gissne barnebazn nasset viii
Vm hasst az a i sate lissdasse ix
Gebat loge az vm mot satgert x
Vm bazn az ay til xi
At arzs scal e sram gange xii
Vm sated arzsid nasna arzsne xiii
Vm moted arzsid arzsede xiiii
Vm mad sang sleid atsstomert xv
Gebid arzsne sule bites xvi
Gebid sated scal sciffta ebz bozn xvii
At angen vtarzsine arzsid nasz bazn xviii
i sated slette
Vm sat gassid mz sete sazn bozn all slete xix
Vm mann gassnez sleid sculle xx
Vm szone gaid bozn i salugh mz sesz xxi

Staats- und Universitätsbibliothek Bremen

xcii Hood arffue scule strifte

xciii Heuz arffy bid amen

xciv Vm frone arffud fled arffue ay may

xcv Vm hay arffud fled arffue

xcvi Heuz may myud i frone arffy

xcvii At hay myud ay i huffies gots

xcviii Vm may haud stipborn

xcix Vm hay arffud old hans born

c Vm sey tag atelfrone i fats flete

ci Vm tegd port sitey er affete

cii Vm the born i faligh and mz fatfatez

ciii At fatfatz arffud ay i thesp arffy

civ At fatfatz er ñmer alle gey male

cv At tegd er ñmert tegd til atte hoerz lot

cvi pil vithe ay tegd tegd gey maler

cvii Vm nagd eil male amen til attende lot

cviii Vm nagd mã fralld a giffuey lot

cix At stipborne arff bid angey amers

cx Vm frone stilo ez sin husbonde

cxi Vm fad eil at some born fulge thesp mot

cxii Vm the stilgs ay fer ay anti thed dor

cxiii Vm mants frone dor or haue the born sãne

At huffies mynd ay i huffond egn — xliiij
Hy may eel vsinge i closter — xliiij
Hy may vil singe i closter — xlv
Hy mā vil giffue nagh efft sche dotey — xlvij
Hesiffier goes lot art — xlvij
Hesiffiey frona singe art — xlviij
Hy may stiffi sey eld dett aff fælige — xlix
At ænge vesten tag aff — xlx
Heed bozy arffuez sin fated — xlxi
Hy warfie fredghd — xlxii
Heed moted or dett arffid sin sey — xlxiii
Heed dett tag iæffnt eez moteet — xlxiiij
Heed dett arffid halff lot eez moted — xlxv
Hy sond stulgh eez fated — xlxvi
Hy stipbozy stulgh eez stipfated — xlxvij
Hy nag may fralled sche i fælige til ænen — xlxviij
Hy nag fralled sche aff at eghe i ants bow — xlxix
Hy ænefie vil sin iort sælghe — l
At ænge mæn mugge bozye iort aff — li
Hende e mæten tecto fated liffuez
Hy mants sey eel i closter — lii
Hy stipbozy — liij

Staats- und Universitätsbibliothek Bremen

lxxiiij Item fatted or swyn do bate i pilegrimes sarte

lxxv Item fat or hunge swyn do bate i efirte

lxxvi Hedd swytsken sule iaffne tend e mellom

lxxvii Item nagh swytsken scalld sete ay fil lote

at haffne sangh aff se at skuffte

lxxviii Item nagh fat otey zigh tend affne scal

lxxix Item swytsken haffne affne tend e mellom

lxxx Item nagh nad dez tend ay hand ette affrande

lxxxi Item nagh eel and fira aff skilghe

lxxxii Item nagh may eel sete slatfore

lxxxiii Item slatfordes naste vile hand ay tage

lxxxiiii Hedd may scal sebd sed slatfordes hudd

lxxxv Item slatfordes fard vm sy frosty

lxxxvi

1 Fatted or moted aff swyn or datt

naft at affne swyn fil lot ore

datt tel halff lot Ay vmaffskuffe

swyn elld datt elld bate lissudd

fat or moted tha sud the aff bo swyn

mz fil lot or datt mz halff lot alle

ay fil lot som the fatted haffd fez

otey fetnes iozte or the affne tend

hay affde sitten hay sete therp moted

elld therp moted sitted hay sete therp sat

11 hy scalle ay alt fetnes iozt tend

fated ate for hay fek therp moted all
moted ate for heem fek therp fated

Nyen starffue arffid nagh barn iii
i flutens flet / Der nagh halb barn
stren ferlegh for stren affkomde the
arffid the fed or mot or brot fullet
or syst halff lot / Nu wek the ted ma
sitere a fatb flat / swa so the ted stren

alle fridlude ted mellen barn iiii
fray frome or fat / the ar fated
nerme alle germele

Hon vm nagh the barn ted aff ar v
frifft fra fed or fangh the barn
or Der the ted barn haffid fangh / for
ny fad er det / or fralled fadfated
a barnebarn / elld fadbrot elld fadfyst
at the haffid med fangh ny the ate
the ward the fod mi tyll ete / or terigh
mane vtre / elld theis wighende / eem
the ar anti mor / elld ny fil aldere
at the hand ny med fangh ny the ate
/ ted scal ward wighende ted fil ald
ar / or mist ar ted varen at byrt wi
barn / or ted ny a dele wi the / for the
fri man ted til / at harghende man

ay ebard ebezghende

vi Hvn fralld bazn til fatfated elld til fat
brot elld til fatfyst / at thes fated
elld thes moted finge ay alt tez the
ate tha ebard the fod mz thed same logh
thed fod az market elld ithe ete

vii Hvn ebn seba fray ebard at bazn fang
tman fats flat bazn / oc dez tez bazn
thed bazn haffid fangz for ay fated
dez / tha fod barne bazn vt aff bo mz
thed same lot thed thes fated elld thes
moted ffuld haffne tagz ebn the
haffde liffnete

viii Hvn ebn seba ebel ebilles at fatfad
elld fatmoted ebz thed bazne bazn
at the ebile giffne tez nagz tha mugh
the giffne tez ay me ey thed ebete
bazn hozta til lota

ix Hvn alt tez thed the fa sezlige hafft
a i motfatere oc i fatfatezs liff
dagh tha age the at ebard ebz mz
ebita gey fatbroted oc fatfyst at
tez the haffne i hafte tez haff tend
the fatfated elld thes fatmoted tez
scule the ebita mz tult ete / oc tebiggi
mane ebitne

x They sama logh az oc ebn moted

fatet/ or eem mot motet eer barnebarn
the ted for ar eem fulfatet or eem
fatmotet malt

Af barn ay til tha ar barnebarn
naft at tage arff/ or the sela som
the ar fodde aff sytsten til brot ful
lot or syst halff lot tha skiffta orch
sela the i mellom brot ful lot orch
syst halff lot

An ar ay barn til or ay barnebarn
eta ay en thes barn/ tha tage the
arff for the at arff a e fram at gage
mata affiwnde ar til ay the sule
skiffta at mantal ay megh trona
som man for the ar gange arffe

Ar ma atelkome orch arffid annet
the til tessinde man elld meze
or annet the en mazre sillfe tha ar
the til halfft falugh mellom tha
for vtan iozte/ ted ma ted sin trone
mijst or haffid hay barn mz sek effid
i falugh or haffid hay nogh the arffue
arffde ted ay ard fozn mz andra
arffue bitna tha tag hay thud ena

An eem the moter haffid nogna
arffue arfft/ ted heerzteni ard

mz arffue bitna elld mz bozn mynde
for a'y hon dor tha tage the bozn thed
arff forlod

xv

Hon om seda ordzd at thed mad thed the
bozn hand ok thed frona thed dof
a'z haffud magna the arffue arffdh
thed hay a a'y at skiffta ok sina bozn
elld hans bozn haffue magna the arffue
arffd thed hay a a'y kot i / or tah hand
sek sitted atdfrona / or gor han a'y ati
at han lagh sina bozn i falugh elld
han maler fod sitted han haffu then
frona fangh tuen see vgi zom tha ma
tha alt the i mellom til hoder kata for
ster jorde

xvi

Seda a'z or affd gen om frona hadh
nagh barn i falugh mz sek sitted
hena bonde dothe / or arffid hon sitted
anti fat elld mot elld and arffue thed
hene bozn age a'y / elld hena bozn
arffue nah the arffue thed hena hoz
a'y / or fir hon sitted ma i bo til thed
or god a'y thed bizende ell thed frind
at the lagh thed i falugh elld the
male fod tuen see bh mz tha at the
a'd tuen zigh elld thed bhedde tha
gange thed alle tel hoder kata ster jort

Ay ar ted ofgende vtay zigt tha standt

H. N ay selva dort at ted med haffed
ainz barn eoz ane atelfrome or skifft
the pane aff farlugh fed hadmed / tha a ha
at skifftar eoz thed ted mothar or al frepe
jort fa or al adme fangh say fil lot or
dutt halffe

H. N ay nagh ~~barn~~ barn ted aff farlugh ar
skifft fra fated / Dar barnlost tha
tag fated or brot fil lot or syst halffe
ay ack the i farlugh ard mz fat say the
ted etay ard Ay ay nagh thz bary dar
ted i farlugh ar mz fated tha arffad thz
angay etarffne for thi at alle the the
de mey fatz flat / the ard say angay
tbarte

H. N ay fat haffed mz fete i farlugh
fay bary alt fete or de the alle
a ete aar / tha a hay at skifftte bz say
say al ted fibre iorte ted the haffne i
farlugh / or thez barne mothar til halffe
Ay ar thz dutt tha tag hay tbba lata
ore hay tretehingh

H. N de alle the bary ted i farlugh ard
mz hand aff ted forme frol tha laffst
ted mothanz iort or al fange iorte
ted hay fete fed at hay fete ted forme
frome / or til hay fete ted effed med frome

Staats- und Universitätsbibliothek Bremen

til hans fæder or sand ted iørt selba
som ænen hans fædres iørt dy eby
hay gaffid fed frolle / tha ær or ted bog
tes fød ær dy mæt

Om by selba ær at fringed haffid nog
sine børn i fælugh til mænen or hane
tes nagh sytskren til starffne / or der
tes børn ted i fælugh ær mz mænen
or fringen tes ted fringene børn ær / tha
tag starffne i iørt or i fæ or i alle
mænne æn fal lot som anti mod eld tes
sytskren i fælug ær mz mod dy ær ted
fed frolle / tha af tes tept heen ate
arffne alle ted dette som ræt haffid
neb sagte

Om tes dde ebij at i eriter / at by tecn
may or ted fringe haffne børn sænd
før æn ted starffne dør ted ræt haffid
før dy mæt / frænd tes selba / at tes bæst
børn arffne iørt i fælugh til ted / tha
stande alle tes børn tes børn tes iørte
til fælug ted aff ted bate fæder gat
held tes ær fødde eld dødde / e mete
tes ær i fælugh sænen

Om bord tes selba at mænen sitted hay
held fingen sangh / eld finged hon
haffid mænen sangh arffne tes tha nog
arffne i bo tha ær tes ted skick dræffid

manen en arff / or frinden and arffe
tha bid henes arff hans arff til sakes
the at hans arff ar til tebsende marte
or hene en marth silffe ted same logh
ar or ten henen arff frend for i bo en had
Narffid hed fed arffne / en arffid ha
en vpa the arffne / tha bid hans
ene arff alle hene til hoes lota en
ten hed arffid or fed arffne tha bita the
same hed henes ene arff alle hans til
sakes
Nten the word sea at hed sanger
sited fed arffne / tha stande the alle
hand til
Nfar hed or fed arffne sited hen
bete hans arff / tha stande the
hene til hande / for bten the word sea
at menen far sited en hene bern / tha
mynd hed mi the bern alle the arffne ted
hed hans ford tagh ste or sine bern til
hande / mi the at hed red lessid hene
Nalle the arffne ted hed arffid ted
hans arffne bita en / alle the ted hed
arffid sited ha hand bern en hene sagh
der hene bonde tha stande hene ted
arff til or hene bern ten han der for
en hed / en word the sea at hed der fit
en menen / tha far hed iche aff then
arff for the at han hassid the en mi
barne mynd or en mi arff bitate

tha horer ted arff alle hennes bern til
ammel the ted hed hand hafft my then
mad arffe the ted hed haffed hafft met
ted ammen

Hvn dy sva word at fats bern the i
forlug and my hand / or my hene and
ay lagt i forlug or make the ay fore
arffne the magen arffne elld ha arffner
or arff or arffed hed sitted ey arff elld
hene bern ted hans and stipbern offne has
arff / tha bud hennes arff elld hennes berne
arff hans arff or alle hans berne arff
til fulforlugh / Sva for or dy ell hennes
bern haffne nogen arffne arffed

Hvn arffed hay elld hans bern sitey
nogen arffne offne the / tha bite the
arffne hene arff or alle hene berne
arff ted alle til dite hollen lota sva
scal or dy alle the arffne fad arffe
jegh had for dy makt / for stay dy
hene bern ted hans and stipbern at
the arffne nogen arffne or far had barn
ey ted moted / tha mynd ha ichte my
ted barn ined sine stipberne arff

Hvn word sva at nogen mad tag sin son
my atkiene i flat my sele / elld sin
dutt mad til hande tha a ted sine elld
ted mad elld or ted bern sul hollen lot

er alle the ted i forlugh and for vtan aff sort

Han al ted iort ted sitey bort affat
ted ed fur i forlugh til mantzemen
tha a ted or heme bozen aff ted rozth
or aff alt ter fer eter ted full lot er
ted fat or the fatfated or er alle the
ted i forlugh and mz ted

Ter skule i or enita at the bozy ted
seba sde i forlugh mz fatfat or fat
moted at the fa ierke aff ted arffeted
fatedfat or mothmoted arffne elld ted
bozy arffne for vtan seba mogh so ter
fatth lot herez mz ter at han liffen

Han ten seba art at ted finge elld
hemes bozen affnd magen arff i fa
lugh til ted tha far ted ay aff heerthe
fatfated or ay fatmoted or ay there
bozen aff ted arff

Han ten ter erozd seba at ted skul at
borne bozen elld the moted er fat
fated ten the arffne ted borne bozen
haffne arffd elld the moted tha art
fatfated nimed alle hemela er the
i stuffy sde mz hadmd or tho seba at dyl
han al arff tha dlie mz tere tyltert
ay fat ha er sempt tha lata et or
a tyld eth or tebigge mane britna at
han sete ay med

Om frøndtes sæda at fæt bil sted sine
borne sage or lægg tend i fæluges
mz sæk or sij fromæ / elld tho at stipbørne
tøgende vile lægg the børy i fæluges
mz stipfatted or mz tted moted / or bort
fæluges lagt / tha æz tez i ittæst ate
fæluges bord sæda skiffet som lagtha æt
æy skil tend bry / tha æz ted ræmed ted
til i tte hoolez lotæ eller vitæ / æy hij ted
gey malert / æy tez skal hay bitæ mz tæigg
mænæ bitnæ or tylt ete at tez a alt
i holez latæ at gangæ

Om bij tez vort sæda at i tez fæluges
at mag mæ bil male at hij æmez
a æy mes æy atende lot elld or mænæ
elld hij æmez sig at tez bor lagt i fiæz
tingh / elld tho til tretæingh tha æz ted
mermed ted til jæffnet bil bitæ / ore
tep mz tæiggi mænæ vitne or æy tylt ete

Om bij tez bil mog mæy male ted
i fæluges æt mz æmey mæ / at hay
bor giffnet anti æy lot elld tha iew
tez ted lagt bort / or æt tez sæt / æz
tez bæst at tez holdh tez ted giffnez vor
æy dyl hij ted sod æt tha dykæ hay
gæffnet mz tylt ete / or skiffte sited so
til fræmert

Om bij tez bort sæda at æy alle gæst

bid at forlugh vor lagt or haffuer
hay borg the ted fruguer and stipborg
elld haffid ted borg the hans and stip
borg or and the borg lagt i forlugh
my ted mad or my ted frughe ok
arffue the borg arff bagge begue elld
amer bagg i forlugh til ted traghey
the bile skulgh at tha tag hed sly arff
sony arffuedh ar til or skuffte sited so
ted forlug lagth for thi sighe bil sedda
at alle the stipborg ted i forlug and sand
tha bid angey ted arff amey til forlugh
ay maney or fruggey tot hedan at the
and i forlugh my ted tha stande ted e
mellom arffue bitudh or mydinghe sedda
sony sedh haffid for ey sagt

Hn ey tes fraud sedda at maney skulu
ey frughey sete liffuend for gutsitt
tha tage hed ted halff bo sony sete
haffid for ey makt ay ey the borg
haffue sanney tha tage fad or mad
or sedh fal lot or dall halff ay alle
the borg ted ted bagh and tha ar fal
nest at haffue ted i forlugh my sete
ey hay bil ay der tes borg ted i falh
ar my fad tha arffuer tes ay thes
moted or angey bratffue ted ar vta
fatheis flate

xxxiii

Hvn eborn tes seba / at fatted bil ate
some bozn sylghe tesp motted / or
doe nast the bozn sited ted i fielugh and
mz motted / tha arffnd tes fad or motted
or alle thes sytsfrey hebat the hatt
i fielug and mz tend eeld bray

xxxiv

Hvn skilgh the ay foz ay anti tered
doz / tha ar tez ett ay ted fielug
ffringhed eny hen foz doz ay mand
or haffne the ay bozn samen / tha
tagt henar arffedge halfft bo ebz mad
men / Sammelete aghe or matzes arffndt
at tagt mz tez at hay doz foz a hym

xxxv

Hvn doz mantzend frona or haffne
the bozn samen or a'z ange starff
tel / tha muss ay thes dotte lot / Mad sebu
stial skrifte / fated tagt fil lot or seba
son or datt halff foz tez at ha mydd
mz sin frona ay bazn ieed liffnd sin mot

xxxvi

Hvn doz fated or lissed motted or bozn
mz henar or a'z ay starff til / tha
muss ay thes dotte hoez lot / Ay fing
or henes son tagt fil lot / or dattez
halff i fruge jozt or i heess at i alle
fenghe foz stän fathes jozt or motted
Ay a'z nagt thed jozt ted hay haffnd
arffd / tha hozez ted jozt hamz bozn

til or ay hema for thy hethy mynded
ay i matzens ort

cliii

Hvn thy wort sva at ma wil
i clost tha ma ha my al sin hows
lot i fand ay hans bozn aghe affe
hans fathe or mothe or aff alle
arffne or aff al hans eghn sin fullot
wz hay or dath halff lot ay thy sole
i bita at sin eghn lot ma han ay al
affgende fra sine bozn for vtan at
han for i clost or tag wz klathe

cliv

Hvn frondtz sva at may wortted
singh or bil had sitted i clost elld
tho at hay bil fiirthe giffne ellez
nogd and sune tha ma hay ay aff
gende fra sine arffendge mid halffe
sin hows lot thd fralle wy singh ba
thd ay ma til thingd vithe or aymaa
sine gemal vppa holde

clv

Hvn wil man giffne effd sogh dytey
tha ma hay heathe hel elld singh
fiirthe elld clost elld bistop ell psth
elld nagd amez mid giffne ay halff
sin hows lot ay ey bistop ell fifte
elld clost fralla a or dylie thewdothe
arffndge or haffne thd a fralla vitne
thd til at thy boz giffnet tha mugh

arfferinghe wöghe ~~de~~ the my warffnde
wm the bele elld tho at the rethe
the bth| Ay wm the the a fralle hawe
ay witne til tha wöghe arfferinghe
the my tylt eth| fracht or rogh man
offna tha scale or arfferinghe wöghe
ony the sama logh the for ar marke
the fralle wij mantz hoebz lot or
frugenes the the haffue the bozu
ful lot aff skrifft son ful lot or dutt
halff lot

Then hussfrue fralle wij sleegh wand
the ay ma att sin sykel ganghe
or rethe for sin hesthap

Hon wm sadskrifft sin son elld sin
dutt aff saligh fra sek or sawel
hay the al the hoen lot or affler-
hay sthed jort elld and mllma the
fa the the ay aff for bran sewa mogh
sewa mogh son til the lot trund efft
hay dotheen

The stal man or bita att antetet
the barn the hethy dor ma arffine
Ay wort the skielnet a tha ar then
rezmend the wil bita til estendom or
tho my tylt eth or tewigh make vitne
the scale i or wita att aingen bofodd

tagh arff for stanafft sin fatef elld effid
sin fatfatef elld effid sin fatmotef elld
tef effid sin motfatef elld effid sin
motefmotef / ffor stan at sera borf
at angen ar ater liffuende til tefz
tefs dotef arffue ar or byzt a ezz hann
Dr mane or liffid fruegen orf
haffid han barn ezz hene or ar
ar starffue til tef tef tefu dote lot
rese tefa tagef hans barn / or fruge
tagh tef ifre aff / ad tef sitefen i falugh
mz hene or exerta tef hestfe lagte
i falugh elld tef markt fend or dez
nagh tez barn tef geen or hene bozn
arffue i falugh til tefu / hebat helld
tez ar i falugh mz hene ar tef sta
tefa bid tef tefu arff tef geen arffde
effid sit barn / eldtef arffue tef hene
bozn for arffdtil falugh sitef mz hene
hebat helld tez ar tefs fathes arffd
ar tef andu melbne / sera ar or ebn
geen haffid nagh arff arffd / or arffid
hene bozn sitef nagh arff vppa tef
tef i falugh ad mz hene / tefa bitez
tef arff alle hene arffue til gotfte
lota / tefu alle tef i falugh ad famen
Hon ebn tef bile skulff at / tefa tagef

plen

plen

moted or fon ful lot or datt halffe
Ar ay fon til Nu moted or datt fame
or ar angin vtarffue til ted fæthes
lot reser tha tag datt ein mæn fon
moted for ti at man fralle ted norte
fringed Ay ein thi seba ar at mad mæ
reser fæthes lot or arffid datt nad
arff i fælugh til mot or arffid heen site
en arff vppa ted arff tha bid tien
arff alle ted arffue til hoedz lota or
ffuffte siten fon ifa haffid for sagt
ein ful lot datt fon moted Seba ar
or ein datt begne ein heen arffid
arff oppa sin moted arffe

ekem

Hn ein ti eborth seba at moted or
hena datt ted ted ted i fælugh ar
mi hena or the haffue nad broted
otan fælugh ay tho at hod ar henes
stipson or dor tha nod ted datt ted
i fælugh ar mi moted tha tag the eff
ted dotte brod ful lot for datt halff
lot for ti at mæ ma ted ay tha mæthe
fralle ted hay ar i fælugh mi tien

fredd

ylxiiii

Hn ein ti eborth seba at dor hene
fon or ar ay dmen arffue til tha
tag datt ay mæn fon moted i tien
arff Ay eborth ti seba at moted hald

dattd i fælugh my sæt / Sæda mägge som
tge arf / or haffd hæm nagh tgd / dattd
stary fælugh tgd mä haffd / or dæz nagh hæna
tgd dattd tgd i fælugh er my hæna elld
stary fælugh er tgd tgd ay haffd bary
tga arffd tgd dattd ärny megh som motgh
i tgd arff batge tgd dattd i fælugh er
or sæda tgd tgd stary art

Hvn

Hvn æm tgh æwrk sæda at mot hand
sin dutter i fælugh my sæt / or tagh
hæna dattd may i skat til sin motgh
or dæz nagh tgd tgd ägge at arffue
motgh or dattd tga arffd motgh ful
lot / or dattd halff / for tgh at tge mugh
ay tga fralles narke frugh tga agghe
tge ful cöfgedde i fælugh my tgd / tgh
sulæ i or wittgd at motgd ma aldrigh
gangge aff narke frugge rätte æn
sin dattd / Ald hæm haffd ey sin son i fæ
lugh my sæt / tgd tgd ay haffd lagge

Hvn

Hvn æm mangh son far aff cöfgedde
fælugh fra fatgd or ikkeligh tgd
i mällom sæda at son fralld sæt ay
ful lot haffue fangh tga ärf fat nesta
alle hæmala sæda son ute haffd fri
sagte / Hvn æm aff fælugh ebil fard
fra männy anti stipson elld stipdattd

orh fralle the til the lot / or gange the stip
bozu ebz / at the fnyghe sempt or ay alt tha
ez e manen ebz bitæ at the fnyghe alte
mz tylt ete or vitræ / Ay bry seba az at
hay gar ebz / tha ithe et for thed tez the
the aghe / Ay bole the ay orffæ sted at
tha griffne aa tylt ete or twigge mana
bitræ at the haffne alt fangh thz the ate
Ay wozt thz seba at stipsen all stip dattes
dylie at the haffne angen prendghe fæh
or gangh tha manen ebz at the ebar
i fælugh mz hand / or az seba bitræ til
at the haffne anti fangh iort ebd hæsh
aff hand fælugh / thz thed asy az alle
manen / tha ard the mezmed mz tylt ete
orh vitræ at the fingi ifne / tha sal
hay thed ete foz thed ithe

Hon bry seba ma fræma / at naghd
ma thed thed ytay fælugh ar fralld
sife i fælugh til aneze / or dyl thed thd
fod ar / at hay fræy aldgh i fælugh mz
hand tha dylie mz tre tylt

Hon bry seba bort at nagen thed thd
ytay fælugh ar fraller sefe at
aghe arff i aneze boo / orh dyl thed
thed fod ar / tha aghe sefe mz thze tylt
ald thz at hay ithe ete orh seba az

or om alle the azffne mal tho troud
mellom syffrey / ello or mellom stipsate
or stipborn seba som ute haffud neb for sust
Om ameti az seba at om hud haffud
atten wmt hadmed sebn or hanghere
hema tugh a hand / at hud wil iorte
affgende / tha ma hud hema ay affgende
mellom hemæ mastgard for thud tho full
ald ar / ay haffud hum ay brad tho
hemæ bhgende ma my itte ebrd / tha
tage hud sin sunde tho hemæ az mast
hay skota / or hay holde a / or giffne
ia withed / for the make wm seba / ay
thor hud skot / tha my logh a hud ayat
bota for hemæ skytudgh / thot hud holds
ay / thy skule i or wite at om hud hand
sunæ bofen i fælugh my sek / tha ma hedfrey
hum all hemæ ebhgende hemæ bofen
eghy affgende my itte

Om seba vort at bofen ard i fælugh
sadmen or az fat til / tha ma angle
mony thud eghy affgende my itte ay
om brotbre thud the filald az haffud
syffrey i fælugh my sek / anti sin brot
ell sin syst ell bata / tha ma hud ay
brotes iort affgende / for ay brot ar
til fil ald trolmen / ay sin syst iorte

ma gay aldigh affgende / for en hid
haffid man fangh / Seda ma ænge and
man hemed iortt affgende dæ i fæ or
i alle fange / tha haffid hid vald til
at bøter or at giffue for sæ or sine
sytskren / e matheen theed at the ær i fæ
lugh fadmen / ffor thi fie ær seda at alt
thi thed hand bort bøt elld or giffuet
or guldet / hebat hellt thed ez iorte
elld duet fæ / tha ær thi e hand syt
ffrens thed i fælugh ædmi hand / brot
fil lot or syst halff / thi ær lagh mello
stipfad or stipborn ænse ikk haffd for
sagt mellom broted or syster

Hvil nagh mantyny i klost fare
vtæn fæthes bilie / tha a man at
frette eter al hand hoerlot for
klost i trope iort / er i alle fæmdma
thætha bad til thed hay foor i klostet
Dæ ny fat affler elld affid sitheen
hay fron i kloster nagh iort elld ad
medna / tha fat hay thed ikke aff dæ
efft sin fathed dotten elld efft sin mot
elld efft sine sytskren elld efft nagh
anen thed dotte sithed hay foor i klost tha
ærffuer hay penigh ænghen

Lyn

Hom

HVn wort ter seba at man haffid stip
born or skul tend om at ha fralle
ter bard sin frome eghen or therp moder
or hemd stipfrome fralle ter bard ted
farne / tha aghe see ted maste finder
at slaghe ter til farne ted the bile stip
fat elld or stipborn haffue aldegh bald
at male ted i gen / ter ted samfund ford
om seba eorter mal / see ter for gate
heet the gord / seba ar ter or om alle
the skielmede / ted sytthen fromd e melle
heet ter ar held en frol elld teba all
tere seba ar ter or om bornskul eg
meted om lort / tha skule e there sam
friend gord ted skiele e melle / seba so
ofte haffid for sagte

Hom

HVn om fat or sen do i pilegrimd fort
or haffid han fle born efft see hane
or do the bate ted aff lande ar fan
fat or sen / or eort ted skielmet i melle
at fatfond somd fralle ted brot for
bard det en ted fater / or dylie ted
brot born or sie at therp fatfatere
dote for en therp fat tha eghe ter
bornebern mz bitne or tylt ete / ate
ted fatfat dod for en therp fat ore
tage the fullet en therp fundsytthen
seba som the aghe mz wette

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

(114

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

Lxxv

Hedda ar tegh or ein fategh or poy tegh
fand batge til efritz sammen or dod
tegh bata elld or at tegh gangi offud uff
sammen or defina bata ey fadd elld ofe
at tegh fina bata i ofe hebbo elld hebat
do tegh fa sammen tegh ma eg ay til skulle
hebbeley tegh for dor tega ard e bozmeborn
ulmed at bita sete til vita or tyldt ofe
at tegh fand dod for ay tegh farfategh
or tega aghe tegh mg itte arff at tagi
hedda ar tegh or ein fat or datt ofe
ein mateg or poy or ein mates or datt
or ein brotge

Lxxvi

Sytthey aghe e mateg tegh liffne at
iaffne tegh e mellom tego fedda at
hedez stal sij lot vita til iaffnete
hedzt eg dmet Ay eorb tegh fedda at
nagh tegh sytthey affgand affsij iorte
tegh tegh fete i skiffta tega gitar tegh ay
til fiomet tegh dmet sytthey at iaffna
eg fete mid tegh at tegh for effd tegh iort
tegh tegh haffd affgend Ay eny fedda
bortegh at tegh tegh ufre haffd affgend
sij lot fralld fete til hims tegh sij lote
haffd affgend tega a had vid hadmd
at iaffne or tego fedda at tegh tegh hayaff
hande tega a i hind lot at standi mg

ifte eayztwogh / or the and ted ha gaw
efft / ted fulle lot ow seda mezz som
hay a mz ifte or ted hold tel iæffnet

Hvn ow nag sytsfrey thz ted vtay
falugh art sful ow fa at thzfalld
sefe ay ful lot haffne fangh aff fra
tha saul ted ted frorez enta sete tel mz
vttne or tyste ete or lata vt alt fra
ted hay tofe i ted lot ted ed fraller
sefe at bard ranhyldey bti / ted sadne
logh tha mughe alle hand ane syt
frey vtlata mz ow the inde sow iefe
haffid nu sagth or skrifftey sited mille
tel iæffnedhe

Hvn ow seda vort at nag mid sor aff
righe ted ay haffid anez affne hene
ay sin halff brothze or haffnez ted
brod amey halff brod hene or dolz
thy / ted hene ar / tha sad thed sind
ted vtay zifl ar or ted brod ted
i sid or sette thz tel iæffnet handhe
tel dagh or iamlinghe / ay frend hay
ay tha hem ted ted vt ar fay aff zigh
elld seda sanke iæztesghne at mid ez
at hay liffnd / tha taghe ted ted mesthe
ar thed dota aff / ay ow thz frend
seda / at thed dota brod liffnd ted thz

Bta'y zigt a'r or sithed dagh or iaedge
gangt a'r / or liffd or thet dota' brotted
thed twa'y zigt a'r thed thed a'y a byzte
by thed thed vta'y zigt a'r tha shifftte
hay ebz thew finded thed vta'y zigt
a'r or the taghe hang lot thed vta'y
zigt a'r

Hvm

HMen ebny seba tway frome at sytffrey
gaffne nagh arff thende mellem
at shifftta or a'r nagh thed vta'y zigt
tha aghe the at bita' efft hadmed
dagh or iaenlinge / Bita'y aghe the my
the fiende vtme byzd at shifftta' the
eghen or tho the lot i at ba'd tyze
vta'y zigt a'r / or tha a thy a stande
ause hay ebed thed sta'eff or gaffne
thed ia ebed / A'n ony thy bozt seba at
nagh gaf thy fod the falsche at the
shifftte thed i mellem or lagge a'y
hing lot aff thed vta'y zigt a'r fedd
hay sthed hem / tha ebed thy at thy
shifftte holdy a'y

Hvm

HAfrend thy seba at nagh med dor
ell or tiema thed a'y atte affrende
haffd efft sefi / tha a fat or moted
or brod fal lot or syst halff / Vny the
ell a'y til / tha a thed at a'rffne fat
fated or motmoted or brodsey or

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

brod datt or systen or systdatt i alle
theliff arffue tha tage frugey ay mysse
sey mad sewa az or ey alle the arffue
ted fram gange fird i mellom tha tage
e frede ay messe sey mad for the at te
fratt gangh arff Ay wom seba wozthe
at angey az ted til ted sewa nast ar
fremey tha tage e ted ted nast az at
byzt til sancta mary

Hvi wom seba langt gang fru ted or
dord sited skuelmete ted i mellom
at ted fradler sei til ted ay a aldte
ecke nagh ted fray skinde ted mz itte
a at arffue tha ward tey ted tolffe
sam friend valde at sedfer ted fray
ful or fray arff ted the vele or ted
til ted the vele Be the for gute gewat
Ord mad singe alle sem fatigh the gord
at hay ewe sei skat sted tha scal
hay loglif binta sina naste at the
tagh by gadmd Vil ted vansord ore
bile or seba hand arffudghe tha skiffte
hand egled ted e mellom or hy vansord
fad ted alle i mellom or skule the te
a tenge linse til ted vansord ay fad
ted i mellom tha skiffte sy eghy alle
sina arffue i mellom i godz lota ore
sei skiff ey godz lot or ward sitey
mz sy godz lot gewar ged vil Ay

ar' thes manssoⁿ goes lot bathze ay
thze mant affi hay dotey tha sturffe
thy alle hand azffne i mellom/ay az had
ay bat ay thze mazte tha a thwat
haffne thd hay ewz my
Vele thes manfold azffne ay tagh
thz hand/tha stal hay til things sta
or lunsa thy a thinge at the bale ay thz
hand tage or tha lagge thing mey
lagdag: sod hand maste vele hand
maste ay til things frome or ay anth
hand tage/tha haffne had bald at sal
til hebes hay vil/or tho seba at alle
hand maste ay for lagbuthet
Ij eo sony tag thz flatforzigh tha a
hay at ewzta alle hat hudghir
ay ewl for frondis rat or bistopes
sony for att anz Dritp hodma/tha
bota thd thd thz hand tag thzetdgh
aff manbotd/at frend tha bota/wzd
hay dräpey tha tage hay ay meghy
thz alle hand frind aff hand boter
Ladrez flatforzigh at had hand ay sem
got sony hand ewz iat tha bonde
thy my thwigge mithe vtme or tyltlety
at had haffid seba got so had iatte hay
eld tenigend vise til gotes me at lata
ewrta ewm hay haffid seba got at had

Liber grity

Ma litæ at vil hay ay log sk / or ayesst
gota / mænty aspd eric vard / tha fad bort
or fa ifre aff tez tedd had gass / nd thes
at ha vil esst til sad or lata at slifty
pon hay hasstge fyzre

Vm maudrap — I
Vm mantz haz vort aff tagz — II
Vy mæ mysst sine dghy — III
Vy mantz are vort aff hugg — IIII
Vy may mysst sij næsk — V
Vy mantz lapa vort aff skarkey — VI
Vy may mysst sine tænder — VII
Vy may mysst sij tedghe — VIII
Vy lytes eryztudgh — IX
Vy mantz hand vort aff hugg — X
Vy mæ mysst sites izte — XI
Vy mæ mysst sine fytezze — XII
Vy sætt boter — XIII
Vy sætt i gotth — XIV
Vy hulsaz — XV
Vy saz i armlag or i lagbeey — XVI
Vy tebæmdte saz — XVII
Vy affhugge — XVIII
Vy fleste saz — XIX
Vy saz ted sielff bart vitne till — XX

Item ter saz ter man tach kein aff

Item stangher geogh

Item nach man bint sma ferdme at ghi amen

Item nach mā bind sy trak at ghi man

Item steens geogh

Item mā slat amen mz handen

Item hatz drate or sort slagh

Item stangher geogh

Item nach man slatz amen mz beker

Item mā eort trak kirtz

Item horkarl

Item nach mā bind bet for and matz frua

Item orbodemaal

Item ft fretff

Item nach mā drap amen a thing

Item nach drap and a ft giffmen

Item geoter

Item nach mā sett ild i and matz geoff

Item nach mā sett ild i bondens hughe

Item nach hugh amens oleghart vff

Item kreckmat dennen hagh vff

Item nach man bind frels man

Item man fordz amen aff pt eauld

Item man fordz amen til sticlh

Ny fromer vorth ewaldtagen — xlv
Ny fromer tag may i lond — xlvi
Ny nat drip may a thorge — xlvii
Ny edrfer brute — xlviii
Ny hand ring — xlix
Ny med hogh i ancer strogh — l
Et fud medhe ny bokn fra mot tage — li
Ny sligfte bokn arffue ey atlfrom bokn — lii
Ny nat may huset gate — liii
Ny byes vägh — liiii
Ny frizefer stige — lv
Ny athel ewägh — lvi
Ny mazefer skuell — lvii

Dep nat med skelv med thea a
hay at loste sy fte er fromdes
ombetzmed my there mazt silfes
ny ar hans holtz lot mina ny there
mazt thea ma fromdes ombetzmed end
ny med fria ffue ny hans holtz lots
siten hay far sy fte fropt thea a
hay til landthings at fard or sitt
maal til bota at buta thea ayer land
at lägge for hand or for thes tedtheis
dette ar mästema niffue lets things or

1

amethe Ay haffue ay the ted thes dothe
fildez and a therethe thingh tez til at
fold at hay haffud giort orbodemal
tha aghe lande hadud hand ft at
dome or ez bota bot amale Ay fud
me hand sagh sitted til thingo ted hay
wor hand frite dompt the ted mast
and ez bota ~~ted frondgh~~ fastedgh at
tagh or wile ay tagh tha bota ted
frondgh tere mazte fold Ay and ay ted
dote namffue a thingh tha lagh med
ted fold eth thingh or amet or therethe
Ay frome the ay tha or tagh ez bota
fastedgh tha domet ted frondgh ted
tere mazte mz tei at had az ay
vtay righ fay for ay lande lagde
hadud dagh fold elld or at had az i bote
forfald sea at had mera ay til tigh
ort med mz ewald tagh en Frome
or hand haar aff rugez sompt
elld or alt or fraid had tha dylie
ted tez giorte mz tere tylt eth elld
bota tere mette

II

Hvn eort med vtlagit elld geogh
elld or sedget eth dogh geute

III

Gelld stemen ar al vtslagen eller or
at han sitgar i / or ma had tho sine
see mz gebat Gelld tes eor giorth
mz eberar eller or mz vrlie tha beta
han e halffue mane bot fod / En
eorl tes sera at mad slar bater mach
oppen vt tha beta fulle mad bot fod
En man mantz ore eorl aff hugh
eller skat eller or slaget alt aff
tha bote tes fod halff mach boter
En en sera frome fran at mach sit
efter aff oretz tha seal mad ted fod
beta fiortiogh aff mantz bot / for
thi at tes ma hylich mz har / En
eorl eller aff hugh halfft or eller
or slempt / tha eberd tes a dre bonde
eryztuogh gebat ted a at beta fod
oz tes at ted ar lytar a / En eorl bater
mantz orey aff hughne eller slagne
eller or sturme / tha bot ted fod fulle
mantz bot / En eorl mad sera slagen
i hoeth eller or hugen at had tap
alt sit horende / tha bot ted fore
fulle manbot

Eorl mand nasa aff hugen eller
skath eller or slagen tha ar ted
or fulle mad bot fore En eorl

iiii

v

tey ~~ey~~ fiord sera | at nad fralts mad or
rifter hand i dnezs nross tyl botter
hay tyd fod fierteynge aff manty bot
Ay eny had zister may a bater nosse
tya bota had tyd fod halff manty boter
for tyi at tey ar tralts mazt or ay fed
VI Hvn eny manty offra lape bozt ~~manty~~
aff hugby tya bot or tyl fod halffe
mane botar forz
Hvn eny sera bozt at mad mysd alle
VII sma tand aff dney sy hoff tya
bot tyd fod halff manty bot ffor tyi
at may tyrfrez tya at manyer halff
vmytt Ay slaz mad dney sera elld sarer
sera at hay mysd sma sme tander
tya bota for hedder find tand halff
mazt or for hedder fortand mazte
e til see bozter Ay eny mad slaz elld
or hugb alle see fraytander affe
dney hoff | tya bot fod terretenge
aff manty bot / or tya bot hedfrey
saaw bot or ay hugb bot | ffor tey
sie eny sera at hedd sony tye tand
mysd at hay ar littelig lyt til thinge
aff manto botar
VIII Hvn hedd sony skar tenge aff man
tya bot tyd fod fulle matz bot
Ay bozt may anti sera slagey elld

huggy at hay tap alt sit mal tha
bote ted sore fulle mantz boter

Hvn by ma for nagh dwt lyta a
sest tha skuk dte bond wrta
thz lyta wz ted lim ted thz ar nast
swa at the frend elld the vener
gita ted sute giozt mz lyte wrzt
mgh tha az thz barst Ay az tha fad
til greth tenigh or gretzme nasse
til fire dte mey at wrthe thz lyta
Nil hay ay ay offwes ted at tha fad
til landtenigh or lande nasse til
fire mey the ted barst fudme a sie or
thz ted the merke ted by thz scal stande
by thz lyta Ay malez ted nagh may
i gy tha bota hay ted frondgh at ford
or frondgh ambetzmd trange hand
tho til at tag wz ted sedme wyzt mgh

Hvn by mantz hand wozt aff huggi
i altughe elld offwme elld or nat
med thagy alt az aff huggz tha bote
ted halff mantz bot for Ay dozk mantz
temel fing aff huggey tha bot ted
fiartingh aff mantzbot for Bwa scall
hay or bota by hay hugg al they
amey lot aff handey for vtay tumel
fingh Ay by hay huggez ey aff the

fire fingr aff tha bota had tessa mazk
silff ay bozta the alle fire aff hoffne
hedez fleesth ay tho at the bozta alle at
aff ete hugh aff hufne tha bota tho for
hedert the tessa mazt silff ay ey sessa fad
frome at hand hand bozt sessa hufghey
at had mytt icka aff hatte or sitted had
tha a tha a mad at bota ted fod fiaztinge
mantz bot ay ey tez frold sessa at matz
hand bozt sessa saaz at ted frold ay fier
tinge mantz bot til tha taghe mane hat
hay bil hedd lyte bot elld saaz bot Nie
had haffue lyte bot tha stande tez til dag
or jamplinge ey laste maal for tez sie
ey sessa at mad bet ay for hedat hedaz
lyta bil hiffue o ay ey hay hufg bata
hand aff ma tha bota had fulle matz bot fo
H bozt mantz izte aff hufgeht elld sta
elld or slaget tha bota ted fod fulle
mantz bot bozt ey rathie stecy aff slag
elld stedy tha bots haff mantz bot fozz
ay bozta the bata aff stazme tha bots
fulle mantz bot foze
Ge skal mad or vita at sessa az eom
fode affgugh or lyta som hand ay
eom mehle tan bozt aff hufgey tha
bots ted fod fiaztinge mantz bot fod
ay fod ted ted mast sited halffue mad

Ay for and the tere tha bot for
gedder the fulle far bot Ay edorta the
alle fire at eth gugg affgugna tha
bota ay megg for the fire ansa formegg
tua Ay gugg ma bota fot aff ay ma tha
bot ted fulle manth bot fore

Ein

HN eny seda edorth at i eth azethe
bord manney me affgugg ay tua
lema tha a ma ted for ay me at bota
ay fulle manthbot Ay borta the flerta
ay teda tha bota ted for sma gudd sera
sony til frond Ay far gay i fed atte nag
affguge tha bota gedt ted sony telfond
Ay tez tale edy ati bita at eny ma gitt
at gold edz dney fed atte tha bota gad
for gedt atte the gudd ted gad giorta
edz gadma the stule i or bita tezi aneth
eth atte gedat sony ma for edz dney
tha bot gad ay me ted fore ay fulle mathz
bot vtay gad gor tez mz gedirofte

Zwei

HN sarez nag may dner i gedat
tha bota fore tere mazteg Ay eny
gay gugg gadma seda at tez gar gudy
gizzypdney til gizzey tha bota ted fod
see mazteg Ay eny seda fedy frome at
gay gar edz sar or dyl gay at tez fedy
ay gedy gizzypdney tha dyle gad
tez mz tyll eth or bota for sar tere mes

Alzer mag ainen i offrar heal eller orth
i nattere | tha bota sie marke fore
Ort man sar i offrar armlagh eller i fre
bre eller i larbeen eller i lagbeen seba
at mangh gar ette | tha a:z thy the fire
been thed man a sie marke fore at bota
Ay dyl hed anti for hulsar at thy from
ay i hul eller or for the been thed sete marke
for ein at ay from mangh et or gar hay
thy saar tha giffue tylt ethe fore | or sited
bota hay thed therze mazth fod saar
Hn fur mad sar aff ainen thy thed teba
mad a:z or dyl hin ainen at thy haffde
ay mad ay en mad tha dylie thy mz tylt
ethe or bota the therze mazt | Ay thy sul
mad vetar at hebar som mad fur sur mz
ode or mz aghe seba at hedtey gar gemen
or blot gar ethe tha both thed fod therzeinge
| Ay eort thy seba at en may sur they
ainen fren sar | tha a hay at bota ther
fod frempte mazt | Ay eortar nagh sar
aff the fren lytar sar tha tegi hed thed
fod barte | hebat had haeld bil lyth bot
eller sar bat | Ay eon en mad far aff ainen
may frempten sar | at ethe arethe or ay
lytar a | tha bota had the ay mad fod en
fren mazth silffe

Dezzinn

Thy skal man or vitar / at alle the affang
or alle the lytar / or alle the saz ted
nee ad marste em / tha a man at tagge
fod gest ted marffud / or the seba at en
en man vetad amez fed saz elld affang
elld lytar i ete aratge tha a gad the ted ay
fod mad at tage ay en marffud / Ay ted
ted sagh fod thage ted sagh fod ted gad
vil or gadmd tyrftez mast vard / or ted
ted gan ebete sand vard / or gad for sagh
az anti botar elld edghe sig mz marffud

Dezzinn

Hvn eborz gadmd fore fled saz elld
fod fled affangh elld or fod lytar sag
riffud the ted gan az sagh fod / tha
skal gan tessedd logh fod sigh giffere
ffor gest affangh ted galff mat bot
skal bote fod tha giffu ted fod tere tylt
or for gest the lytar ted eborz eyrde for
galffatende mare / elld or for my mare
tha giffe ted the ay mad ay tryffe tylt
ete / Ay eborz lytast mdd ay galffatude
mare / or seba til the eborz galffampte
mat / tha giffe ted fod tedigge tylt ete Ay
eborz lyte mdd ay til galff sampta mat
tha giffe ted fod tylt ete / Ay far en mad
the saz ted sie mare ath at botar fod
tha giffe ted fod tedigge tylt ete / Ay fod
the saz ted man bot tere mare fod ted
giffu tylt ete fod

xc Hwilffret saz som sielff baz vitne til
tha a man ted genisten ted naffnd
at tage | tez ez tu smey or hin steinte
aff the or sited som gebat som fle[illegible]
tez stal stande | Ay lat ted ay ande
vitna fram ay az | or hand ted nagh
stret fangh saz | ted ha eck ay mg az
latta a hander vitta | tha stal ted late
bain hand vitta a hand mg teba mad
at ha fik fult saz aff hand | or tha
tage ha att ted see naffnd ford | tez
stile i or witta at mad stal e forth latta
male vitne fram ell az tee for ay ha
forst naffnd Ay eorth ay anti forth vitne
bante ell az teet for ay hin forst log
tha fra ha ted ufre mad fod ay en tylt ete
xci Hon eny mad eorth seba sezt ell bart
at been tagh aff | tha a mad for heet
tez been ted man maa ay hylie mg tebaz
tedmelfingh see ed bot for alle the ted
hay gaz eg | or for alle the ted ha dyl | tha
giffne for heet tez siete manty ete | or
for heet tez been ted eck ma hylie mg
tebaz tidmelfingh | tha a mad at bolter halff
mazt fod Ay hebaz mage som hay dyl | tha
ma hay ted alle dylie mg siethe manty
ete Ay for heet tez been ted aff eorted

tagh ted ved fridh skiellde i mulighe tha
a mad at bote fod gedt ted tedda ore
or for gedt han dyl ted dyke mz ey
tezetheie mantz ete | Ay for gedt ted
ted mansk or frede at bren art | tha
bote for gedt ted halff tretheie ortz
Ay sedda madge som han dyl | tha dyke
ted alle my tezetenigh mantz ete

Hvn fer mad stanghe gedgh aff amen
may gebatt tez eborth hoeld ete
weld fleis | sedda at ted az ay lytar a
tha bot may ted fod ske mazre | Ay
dyl hin ted sagh eborth giffuen | ogh
vitnez hand a hand anti az elld
vitne tebiggre madne | tha a hd at
tage ted naffnd igen | Ay tez stal
mad or vitar at gedelke mad ted sag
eborth giffuen dm bazdage | att han
ma aldr latar ved gange for antz
forfald | at hd stal e anti a tezetie
tenigh alld or ted ted hand az nissne
naft elld tage naffnd i gen | elld ogh
bota farste em han gaz ebz | Dre
tho stulke i tez vitar | att tegt dne mad
fast naffnd fod amen | tha a hd at
eborta naffnd | ted hera fast ogh
hin stal tho sebgge ted til sagh hand

xxxiii

giort / Ay mot ay anti a terzetie tenige
bote forstudge elld or naffnd tea a ted
att domes hans mahelghe / for vtay att
anz skut for tei att tez az skutatt til sogne
for vtan tyffnatt / for tei sighe ewi sella
att tez tyrfiez mat mast skiam eward att
bozta barghe barte

xxxiii

Hvn buter man sina fese sebena ate
bezte nat man / tea bote hebez
ted som til fromer / or for az sagt vm
bartedaghe Ay eny nat ted dyl / tea
dylie hay mz tez ted for az eny mast
Ay hij ted ted visde til / hed bota anti
see mazt / elld or att hed dyla tez mz
tewigge tylt etc

xxxiiii

Hvn bint med sin trae att bge nat ma
or ewort hay bazt / tea bota for sitz
but see mazt elld hed dyla tez mz tewigge
tylt etc at hay bat tez ay / or bota tezt
hewan tezaley i hrio ewald ted barted
baz elld or hay bota fod hand teze mt
Ay dyl hay bate for sitz bute or sella
for sin tezae / tea giffne hed logh for
hedt ted som fozd az sagt Ay eld te
fed tezaee ted bgge mathen / tea bote
hed for hedt ted or ted hnd sella som
til trond / or for sitz but anti bote elld
giffne logh sella so fozd az eny skild

At hinder nagt ma fiskes ma ell ang
thunge at barnge fiskes ma / er ordt
hed ay batt / tha bota hed ay med sod
buteet ay for barthedage

Hvn enn nagt ma kaster steen at and
may elld or been / or hitt hed ted
mz tha bot hed ted sod thze matte

Naar ma anen may mz hand elld tinff
elld tverr / tha bota ted sod thze mat
elld dylie mz tulk ete

Hvn drag mann anen i haar at han
far aff hidnd iort hugs for ota
stunge elld staff / tha a han at bote ted
sod thze matt elld dylie tha mz tylt ete
Ay ordt alle thesse i ete a ter enn and
mann fiortte / tha bota hed tho ay med
ay thze matte / elld or at hed dylie mz
en tylt ete enn ay ar lyter a / Ay enn
lyter ordt a for nagt the hudg ted nes
ard sagthe / or enk hed haelld haffne has
lyta's bot ay thze matte / tha bota
han bota seba sonn til fiord / elld dylie
mz nesfnd / enn lyter bez sickff vitne til
or ay ette

Hvn far ma stunge hugs i ted bardag
ted nes ar aff sagte tha a tha at bot
or hint anz att mited at laggs ted ordt
hadd vor fiort i ete arathe

xxx An tag man sege steen i hand ell been
ett teo betek ell reep ell nag and
sligge mecke or bezged sea med tea
weed eem tes bardags som eem stunge
gnes bardags bota til bota or til logge
An eem teba med ell tere ell or sed
xxx tagge en med or lysta or bata eder
falle rited or bigge hand sea for tes
ett tee wile hands bot sminske / tea
bota teotegeberi geed teed see mazt / ett
or dykie geed tee mz tebigge tylt ete
ey ay az lyta a / Ay az ted syta a tea
bard eem tes lyta / bata til bota or sea
til logge som for az sagt eem and lyta
xxxi Dzt tes sea at med tag ane met
spi attestione i sange or dreep mane
horfiarley ell horfiney mz hand tea
a ted blee or bulst til landz thing at
ford / or ad tee blodiges / tea a mand
at male tebigge mane vitne / tes
hay tagg teed samen a ted ondskap
or sited a horfiarley otay tizzte
garte ett lagst / or horfiond eem ed
eord dreapey mz hand / or mane a
gedifien at bota ted fiondes itt fod
or angrey dney may ey pendes / ffor
tes sis eej sea / ett tee ted sea vortee
samey tagsne / tee ard til alt vitte for //

Dagthe fly om sera wortheb at horfrarle
bort ene drapen or vitnes theb oer my
bulster or my blee or my tewigge mane
vitna seba som forzh a'z om malt / thet
ma maenen horfrone a'lter bort fram
sek or giffne hene angen penbghend
hay vil

Hessud nagh mad giort theb sciam wete
nagh bonde at hed hassud lighe hes
hans atelfrone / or bint theb bot for
theb the hed giort / tha a bondens dom
sielff om at stande / or tage the theb for
theb hay wil sielff hassne malt / a'z nogh
theb vrald mad / theb fy frone hand my hor
dom tagh / or vil hay hassne theb loge
for elld bot / or hassud hed tewigge mane
vitne til tha tage hy theb sag wortheb
om giffne / anti mäffnd for elld bote
fyztinge march / ay a'z ay vitna til
tha dylie my tere tylt / forthe sie ebi
seba at horfrarlen ebard elld fraelse om
theb mad theb ay hassud fult mäghey
at hässne sege

Hewilkey mad theb far hem til and
mants or drap hedmi sit eghet
hess / elldi hans lata garte elldi hass
fägarte elld or i felke gart / tha a'z the
orbodemal / seba a'z or om mad drap and
a thinge / seba a'z or om mad drap

aney a boter boter for vten y ter atte
gan dil aytel files boter or gans ft wrd
ted fod a landz tinge tagen / tes stal ma
or vitar at tessi thry ted nes ard sagte
the ard alle orbodemal or ted a freud
a tage alle ted goers later fird ted goerck
med ard i skiffe fudd i alle meane ted
tes ager for vten ted jirte

Fritestrop ma ay freudge aff the me
tagge / or ay ted fte my ditte ted at
griffne / Mad ted at gad far ted vilgge
tel ted mast ar a griffne eer ted drap
me or fulle ald er / or my ditte a eoct
boter fastudge at tage / Alle tes i far
or i fylgge ard my ted ted drap med
heme at sy eger ell a boter bot tea
boter seda ted for sony eeny dnet drap
fylg ted fir ar malte

Drap med dnet a tinge tea ar
e orbodemal ay eeny nag med
dryd fate a tinge ell my sar ell
my gnugge ell or my tettey tea boter
gan ted for / tes ted tel gozt / or ted
tel fyrtinge gnatte

Drap nag med dnet a ft griffne
ell or a bots faste / tea a freud
ted at skyffle eeny gad vil / for tes
sig eni seda at tes a freudge atte

bote for tegh mitegnigd eak fyztingh
marth for vtay and bot | Ay eenynagh
mad eak haffne a bot bote | elld a bot
fæste elld or a gth griffne | or gotz ati
at gad slat elld at gad gnugd gad | or
far gad ay dot aff | tga a gad at bota
gadand saz bot or ay gnugd botart
fony til frend or tegd til fyztingh mit
frendge or sea megit gadand
Eh skal mad or vita at ay mugge
fæzd mad gold gedizfne ay fæy
mey or tego sea at gedez tgerd haffd
tgzy falfne vapy | Ay zitge ati gunge
fæy men elld fed i bondens gazth
or gaze anti at tge bg gadand elld
or sæd elld tutte elld tedz gadand elld
nafmagh gand gion fiælst elld and
tugh elld sla gand dyzd vp elld gnugg
gand trimbg sund elld gand mbute
elld at tge bzyte gand gnuff elldat
tge tagh mz vald nagh aff gand fuste
bort ang tgnd | tga agh tge tegd fod at
bota fony til frend or fulle gadand al
tegd skate | tegd tge giozthe eth gadand
or bota tegd tegd gedeethand az fyztingh
marz mdmeh or fyztingh mit frendg
Ay dyt gad or gaffd mand vitnetil
a tengh | tga tagh mæffnd i gey | Ay

haffud hay ay vitne til / tha dylie gin
mz tere tylt or hed ted i far ock
i fylge ~~ock~~ mz hand i ter hedzeke tha
bota maney tere mart or frondes
tere mart elld dylie mz tylt ete

xxxviii

Far nad man til or satt ild i and
mans ~~[illegible]~~ hus mz sin arlige elld
i hans lagazte elld i hans fagazt elld
i hans mölle elld i nad hans fahus
ted hay haffud a mazete / tha gickde
hay maney efft hans skate or ted
til fyztinghe mart or frondes fyztinges
mart / Ay dyl had or haffud mane vitne
til / tha tage naffud i gey / Ay ar ay vitne
til / tha dyle hay mz tere tylt Ay and
ter fed samey i fylge at ted frudes
ted ild sätte i / bondey fyztinges mare
or frondes fyztinges mart / elld dyle
met ted sinne loge / ted för ar mast
Ay alle ted tend fylger til / or ay sätte
ild i / tha bota hedzer ter bondey
tere mart / or frondes tere mart
elld dylie mz tylt ete för mand or
seda för frondes

xxxix

Far or nad mad til or sätt ild i
bondens hagge elld i has algart
elld i hans selme stige / tha boter
hay ted för mi mazte / elld or dyle

mit tere tylt / Ay ged ted ted i fortes
or i fylge ar mit / tea bote bondey tere
marte / or fridundes tere mart elled
or dylie mit tyltet etc

Hugg mag mid anez mantz algat
up elled gans gage elled gans sellne
stinge / ted a gans mart stat / tea bote
ged te ted at ker / tere mit bonde /
or tere mart fridundes / elled dyle mit
tyll etc vtay tere at tere eberta mit
logge up dempde

Al ebert tes sea at gretz mid de
mit gart up / elled gagge / tea ma
may mit ted dom ted up gugge Ay
dome gip mid nag gusup at gugge
or tag gay ted ay sleff up / tea bote
ga ted sod fridundes tere mart Ay
dugey amey may gaffme ted valdtil
at gugge mantz gusup vp vd tere at ged
fat ted til lage dom a landes tinge
or tea stol mid tere gugge ted up or
ay bime / Ay gebat som brandfrid
i gebat so ted er gelld mit vilge elld
or mit dom all andes lade / tea bote
e ted sod som for ar malt elld dylge
tes mit logge ted forid ar sugte

Elg may stelp may or bindes / tea
a gay at bote ted sod fortinge mart
medey or fortinge mart fromige

Ay dyl hay tegd boudey eoz at fold til
tegigs vol or bound or tegigge mane
vitne til at hay eoz budey or tegdigd
a hin naffud at tagf Ay haffid hay
ay vitne til tega dylic haytgz mz tgze
tylt or hed tgd tgd i forz or i fylhge
eoz mz hadmd tga bota tgd tgd budd
eoz tgze mazz or fromdgh tgze mazz
elld dylc mz tylt etg

Gif mn aney may or forz hdy aff
ete eald anti hey til fte elldnogh
anez sty fey hans fome tga a hd ate
bota hadmd tgd fod fyrtinge mazze
or fega fromdgh or hed tgd hadmd fylh
tgze mazz Ay dyl hin tgd hoeertz mod
az or bit hadmd vitne a hand tga
tagf hay tgd naffud i fey Ay bit hdy
ay vitne a hand tga dylic mz tgze
tylt or hed tgd fylh mz tylt etg or
hoz mod bota at etg a ratge at hay
bindf may or forz may aff hans eff
vald tga a hly tgo ay mn fod at bote
ay fyrtinge mazz mdney or fyrtinge
mazz fromdgh

Hn tagf naf mod aney mn or for hdy
til fruelf til by fega at hay eil hans
tagf for hadmd elld at hay mn ay
fange tagf for hadmd elld at hdlagh
fielff lagf hafft a fete elld or vil ay

lagge sich heffft a sate / or sotz mad
hand til frondes ambetma or lagg
ing hans vtme lagge heffft a hand
til itte logge / or sotzer mad hand stied
til tegiges / or far ny sony tegiges me se
at itt arz / at seda arz giort / tha bota ted
angey pendes forze

Thy nag may stals fromenstuges
tha bota ted sod fyrtinge marz / or
hanes eghende stal ted tage affs
hane hende / or frondes fyrtinge
marz / or hes ted ted i fylge wozny
bota hanes eghende tezze marz / or
seda frondes / ay ted ted fromes arz
naste eghende / seda at hay arz fid alds
by hed hud ay bonde / ted eghende
stal hanes bot tage / or hane i hand
fange / or hey hed stied aff hedate
ed vis / ny hed hoz ted ay bstrellige ny

Thy nag frere may i lond / tha a ted
may ted frond haffud tage i lond at
bota ted sod see marz / or ted stal hane
eghende tage / or giffne hane ay ey
pendes aff / for tez at hed hud ted
sich sy att forgiort

Thy nag mad dney a teorge elld
barz elld or sazt / tha a mad forze
bardage att bota sony til frond / or for
sazt or for teorges or ted til fyrtinge

Staats- und Universitätsbibliothek Bremen

marth manen for therfth fte/ or sella mest
fromdge/ Ay dyl han tha dylie mz naffudes
Ay ard the fle/ tha a hee the ted ted hudge
giorte/ at bota fortinghe mer manen/ ore
fortinghe mart fromdge/ Ay dylie the tha
tage hee the naffud i grey mz the atthud
bid vitne a hander

clvii

Far nad mad til or vetted nad mad hem
sofen til skipes/ or gor ecg mane bucke
brute/ tha bote ted fod sony fod anz hearte
Ay ard the fle sanney ay farn/ tha giilde
the bondey al hans skulte att/ or bota vn
the haffne nagg a hand sulff giort/ ella a
hans folge sella sony til frend/ or hee the ted
til there mart

clviii

Gor nad mad ecg dney handran hebbt so
the art/ or art ted vitne til/ tha bote ted
fod there mart/ ella dylie mz naffud/ Ay
ren may dud i hans eghe/ i hans eghey
garth i hans assyd/ hebbt mest sony the art
or hand han vitne ted til/ tha bota there
mart ella eghe sek mz naffud/ Ay renez
nad sud dney vtey hans jathere ay the
at bondey seer sulff a/ tha a hed ay for
mane at tage naffud/ ay for halff mart
the stal mad or vita att for heet the ray ted
may dil naffud fod see/ tha a hed at late
male fter rans vitne/ ay hen fest lof fod

Wort thz scal at nagh mad tagh sine egne
frostar frie and mad / or ay aff hans hand
tha botar thed there mart fod elld dylic my
tyld ete / thz stake i or vitar utthedd iman
at ay magh mad iand sitha ehz / aff magh
mans hand / tha dylic my maffud elld
botar sony til frond / thz scal mad or vithe
a hertz sony mad lat marke rauch vitne
a thinge / tha scal hi e ay maffud tagh
elld bold fäste / elld mantagh hans mad
hebbe / Ay wort anti thed griot / tha
a hay at botar frondsh there mart / or
sera hi thed hand särfete dhe

Thz scal mad or vitar / at hebäte forriort
tray elld skog tray / elld for vitstoor
tha. haffid thed aldhe wast mina til / at
thed tagh maffud fod / thz skalle ay vitstoor
at ma hugg i amey mantz skogh / orh
reser wartestaffy tolff läss / thed thz grew /
tha botar bandend there mart / elld or
dylic my tyld ete / Ay for wit stoor elld for
amey skogh / tha a mad ay at botar frondsh
itt vtay bande frond skelff wit / or hi
forz thz sitha bort / hay bandens forbut /
tha ma thed frondsh itt ez fedme for
rätteste / Ay hugg mad i amey mantz skog
tha a hay thz vtatlater / thed ed hand
hugg / hewat thz ez halla griot elld
vgriot / Ay wy thz ez ay til / tha botar

for heeft laat tot de heer mogen
van de ard eed of at hay dylie heeft
ted mit tetetie mant ete

f Frend mugge ay bezy fra tere moted
tuge i moted heen eed mandlesse
liffne or ward fod fine bezy or ay ted
eny forlegete ffrend skule tego tel see
mit hene Ay eed ted moted manet ten
gone ted ted eny ted mest az nisse
or fil alde az Az nogh hene bazy spot
ten ward tez mit hene til tez az sice vmt
gamilt or ted ted bazussed eny ffrend
giffne ted moted heet az halff mare
for teres stitzel Nu teres at hed ez sta
zise mad at hay eed med giffne

f1 Hdffed mad batge atelfione bezy or sli
ffestge bezy or vil hed nagh giffne
fine sliffstge bezy tha fod tez fore
trodnge eld a landtenge eld or a
hiftenge or lusse tez at tere ar hand
bezy or giffne ted tez ted hay eed sort
stutte hed or boose lusse hed for tenge
mey or fanse ted tez i hand ste liff
nedh ffanse tere tez ay i hand or i hafft
hand liffnedh tha fa tere tez ake effe
hand dytery ffor tez at effe stadt dat
fa tere ay dany arff Ay tez ted hed gaff
ted or antesordeter ste liffnedh Ay
effe sit sytsfrey tha teage tere ary mest

sony atheltrone bothy wonthe kinghe
thy the sutheth gruff thend i sine kiffthe
or ay alle | thy stule i or vitre thy ay
tho at stid sratheth sighe wordsit sligest
bozne brythie | tha ewlp thy ay thy bony
and sewarmeht sony thy kaffid vtaysy
sathie iatheth i sin gaffi | hwat so stid
er galeth hef alle sloghe | tha stal hed
e a thinge kinse | thy thed hay vil offine
sine sligsthe bozy | ay efft the mot
or efft hemeth bozy | tha tag the sid
aff hwat the ard haleth thingh kinsde | sin

H affbaz and bozy i lond | alle ay
ay the thed kinghe thed hadmd ay ar log
griffney | tha ma thy ay kratt atheltrone
bozy ay tho at hay faz hema sitheyn
loghlighe | ay alle the bozy the sutheyn
wortha affestethe at hed wor hadmd
loghlig griffney | thed kralle wij atheltrone bozy | ay thy bazy thed sotne
wor sidde thy tag ay aff efft sin
sutheth and theow at thy wortha thing
kinsde | or tho seva at stuten giffid thy
nagh | ay efft sin mateth or efft sine
sytystney | tha tag thy saffy lot wrethe
amey bozy | gaffid and sligsft bozy
or ard the ay thingh kinsde | tha tag hed
ay aff efft thed | kem the do for ay
hay | ay wort nagh drapy | tha a hay
at tayhe bost efft thy | ay ay a hed at

Bota for thes thing / Haffid man bazn az
sin huskone / or haffid han tep ay sträk
griffuz or ay thinghlupd / tha had ay mä
at bota for thes thing ayfor anz anstrugt
hiona haffid man sligft bozn or eoil
han giffna thud att efft sete / tha sal ha
tep fore fod frumgh elld a landz thingh
elld a hip thingh or skipta thud / Bitan
tage the att efft hdmd hedat hälld
the ä mon iatere eld vtan

Lin

Hon faz han sited atheltone bozn ted
han lunde tep / tha fa the sligftbe
bozn ay halff lot eez atelstone bozn
hebar son mantbozn ä mädi i
fälungh sämen or fir änd man end
ted lot elld or tebiggi i therp iort
estiffte / tha bard seba mägi bota man
son at ände ä ted skiffte stul or ay seba
marghe son the eeu tep stule i or vite
at hebar mädi bota ted ämen man far
i ted iort / tha aghe the e sämen at läggt

Lin

Boo man i by sämen or fiurk soma at
nah ted haffid huset the gata / tha
eeu eez vita / ted thud alle vile til hände
tänta / or sited aghe the at iäffne huse
tofft thud i mälloen eem alby ted thud
stul eem / ay az nah ted i ted ay vil til
reeps lutta or til it mal / tha aghe gma
at fralle händ til frumgh elld til thingh

or thingmed aghe at laggh hadmd lagdagh
fordvil hed ay repe effte hed lagdagh ez
hed / tha sebad frondgh dit foze

Lv

Alstmay eaygh i by for alle ffimastha
aghe the at witer hed til eaygh mz
tedigh ffimar bit na / or ey tyled ete
ffastez mad eagh sod ffyf mad / elld for
al bygde / tha a ffyf med at vitne vp mz
tedigh mane vitne or tyled eth the
med the eagh stale vp vitne / the stale
maffoth til for frondgh elld a thrigh
Alle the ay sedghe hed til vorta maffude

Lvj

tha bot frondgh hed the the mazte

Stul sogne med eny fiirtie eagh / tha
a bistop at maffne til tolff med i fifte
sogh / or the stale vita hed til fiirtie
eagh the hed the vile / vile the ay sedghe
tha liggh hed hed the mitre vita at
bistops dit

Lvij

Eda sor atethel eagh sfilld omz ffff dit
mz ardagh elld or mz garte / tha
bote frondgh the mazte

Lviij

Stul nagh by eny dud eny mazthe stick
tha a ma at maffne tolff gothe med
aff bygden eny the ard til / or the sedghe
mazthe stick / hed the ffale / se the for
gute hebat the foze

Lviiij

Ym ozmdma iorte
Ym nagh eni hosfthe eteen
Ym nagh sall sit vthande
Eno ez barn stall easte

i
ii
iii
iiij

v Alm mæ fest iorte ez and al frope
vi Alm may sticht iort a thinghe
vii Alm may stil teba mey iorte
viii Alm mag may ildsteez iort at and
ix Alm may satte sin iort at eorte
x Alm thrals eorzk
xi Alm for megz thyff skal binden
xii Alm fiirtie sterna

A N eny seba eort at mæ skie
i by eny ormdme or and iort
tha scal mæffud teh eny gere
seba se eny mæzte skiel Ay the
teh sege scule haffue thi mudgosse
Betæie teh seba god helpe at the got
ay for eild or ay for fe rlad for tez
at the vante seba eard iteft mæzte
skiel elld or ormdme skiel ez amen
iort hebat hælld ar Ay eok magh
mæ sefte teh teh mæzte skiel az
tel hande sebat or sighe at ha haffd
fangh magz fridmezme elld and ladde
tha eighe the teh mz eny tyldeth lag
fiefte mæ for tez at mæffud ma ay
ang godd ay sege teh ez hafft teh
teh tyrkd at it haffd Ay thi az there
mudgoff teh fod hime stule sege
Betæie teh seba gute helpe at hime
sebore fant or for tez a hat tez or

angen ämen mad / tha stule the alle hoffte
ethen ted i by affe hood mange so the ad
or alle mz en mudhoff sedge / or efftd
ted sedge alloffne logestoste mid
Hvi ten nag ma aff the ted i by boo
sedmen vil ay hofte ethed mz ted
tha myste seda mengh aff tez / ted at
ted ildste so hay ate ted i / or hine
haffne tez ted a fralletge / ay eom
mag aff the mid ted i by bo sedmen
az i forstald ted sedge stal / tha age
seda mid hand forstald at vitne
or sithen ted hay frend hem / tha
sedge hay tez same / ted hat hine
giorta sod or haffne sni lot som
en ted / ile the mid ay sedge maz
rheffiel ted til vorta maffude / tha
bota hed ted fromdge teze mazte
Ofrel mag ma the ted i bool haffne
sedmen / tha mugge the hed dag
saffne ted e mellem or teo seda at
atenge tralta a fiartenge or fiartig
a halfft bool or halfft bool a helt
bool / helt bool ma tidme al bytil
reps seda mange bad som the and
wil ay fiartenge ipe eon atenge
elld or halfft bool eon ~~atenge~~ fiartig
elld helt bool uz halfft bool elld
by eon helt bool / tha fard ted ted tidz
a til hip tenge elld a til landz tenge

or steffner tend tinge ted ar eele
repe eth or ängfrome the ay gin or
sebad hin dit ted a frazer tea bota
for gerd tinge teda ar or sitet tea
steffner hay tend tinge tezethe gold
the ay it a tezethe tinge tea bota
hund ted frazz the mette for dresse
the mid ted i bool ar sommen mugge
ärn eel seffner ted i mellom sitten
sat ar som forid or ted ted ädzed
haffid sat myste sin sätte ty eny sea
eert at bool skul eer al by tea a ten
at bitar til frozn frund aff mid tend
at hay lagte ted fort forbut pan
ay the sate tea tage the at ihpe
or hay bota for ted sathe or myste
sin sätte eny hadnd aff repet

iii

Ale mid bort sit vtlände mdna
elld end or haffid hay sielff atez
husetofft or the agna ey ag i heer
wangh by the wangh ar elld teba
ag ey teba vangh ar elld ey ag
eny ey wangh az or fangh dney mid
sitet at frope ted husetofft my the
ag seba som wangh az til tea ma
hay eeitz alt blandit til husetoffte

ellø eerd gulø / ter vile some med til los
haffne / at for huse tofft skal betingh
ma or stad vtes / ellø fremmer tend ~~ter~~
ielle eer ted alle skylde skal vpe holde
for husetoffte or ay merø skal ty ay
sea eerd / at med skal vitø utlende
til huse tofft / tha eerdrep ufre / for ty
at skal med ay eerd eer los for sin
hafft / och eer ted ted a mest ha aa
merø atingh ellø fiærtingh / or mæn
sea i sin kep eem tha eeilt / Sea
mest haffø ochsengt i tin lot or
ty eel ufe haffne for emin hafft / tha
duø rep ufre for ty / at ty tuf ufre
fra hadmø mz rep / or skal ut mitter
laghs tha tyrkel tende logh emyt eerd
at med skal fød sin hafft sagha eenta
ø ellø ænghø f hustoffte / or far med
aff utlende / tha ma ted vitø huse
tofftey til utlænde mz tyldeth laghfette med
ty skal med or bitø at hebo so eeet iiii
Ebery skal eerd / hø skal haffne hafft
tere vint vilsket i sin hafft / hebat ha
hadhalld fanghø ø ellø ænghø ellø or
skogh for ty sighe eer sea at ell frem
ted ulle eer ted vild eerd at hadma
ay sekghe bort sin ø ellø sin ænghø

sekt til hielpe / or bo offue sin eghen huse
tofft til sins dotter mz litet otlande
hellid ay han vad arezt landbo skal had
ay mugge tes gord / tha tyrkp had ay
ward fraelt offid sitz eghz / ay ay az ef
ter forbryt for tes at tes mad i by boo
samen bita bil geuilsze gunna atginghe
a / or geuilsze fiertinghe a eld mad eld
mana / for tes / tagen repe skal / or vite
tes gunne / at mad skal ipe ecz add / orch
repes mast aff hadmad or mysst had tes
ecm had malez ay fed ifen ay repes
ay malez had skba i gen / kep ecm thu
bilt / sekt eld mana forald haffue fedt
aff tesi iozt ofs land eld mad eld mana
or tes bil iegh ay mysse for mad hafft
sagge hetat hellid tes gang tekt til mz
ef eld ay / or tha holld han tes or eld
ay ay tes az mast tate at mad eyzta
mad guth or samende ay mad add mad
or ay affhande sekt guth for iozte
fast mad ecz amen iozt at frope or
vil han ay holde bota ske or ell
fiurthe mantz eth malez had til frope
or vil ay holde bota tha or eld tere
tesi mantz eth

VI

Thes skule med or vitte att ein man
skal sin iort burt / or skot a tedde
or vil sitted dylgge att hed polde ay or
skota ay / tha a dugh tes hadd ay / the gritne
i gen / Ay ted sman ted ted iort hand
samgs / ma ay vard es ebazu sot ay had
hand hafft samgs offme iortgen tes az
tere vint vildskulle / Ay illd dmen med
ay sin ted polde / tha skal sin tes polde
eartge hadmd iortgen til hed haffid
lage hafft offma hemd samgs / But
hed ay ebort hadmd iorted til hed far
lagge hafft a / tha lata or tes tedhed
tog or a tylt ete / att hed sit hadmd
ay hemlet holdes or bota tere mart
Ay sit hay hadmd hemlt holdet or
ebort hadmd iorted til hay far lage hafft
a / tha skal hay sited ebortta hemd sielff
for hebem sony a fralle mz tylt ete or
tedigge / mdne vitne / thes skal med or vitte
att sitten had far lagge hafft / tha a
hin ted polde / ay att ward i log mz had
stay had eil / Ay ebort sella at iortten
gamg hadmd affgende efft lagge hafft
for tes had mate dratelige haffne fass
hemd ted salde / or hin eil ay mete
meen ete ebgge / tha a had att fralle

Forti at thar

a hym ted hand salde or tage aff eder
site eerste eller lage fad for ter sicke
en sera at iorte scal iorte all mey sekf
fad ter scal sera vnd stande / at sathey e
fer lage hafft oer hene / or hanf
hand siter iorted aff hande / tha scal
hym ted hand salde att gielde eller lof
fad giffue at hed salde ay / ter scal vnd
or vitte at hebaz sony vnd hanf lag
hafft oer iorte / or ildzske hed sited at
hand tha a hed at wegge sete my tult
ote lag fäste vnd or skote vitne / betere
sete sera gut hulpe / at hed set aff dite
eghende / or haffd ted lage hafftafft
oer / or for ter att hed ter / hil hed ay
eerst tha late ote / ay skul vnd eom
hafft tha a vnd at mäffue tel tolff
gota mey i hiz / or tge sedge ted ey
hafft ted tge wele or ligg ted ted
komdge att ey / sera scal or gold eer
stätge ted vnd skul eom hafft vm iorte
dele hay eegge sete my tere tylt ay
sal vnd iorte amey may / or gut hay
ay hemblet gota hand tere mazte
/ att hay hemblet or eel ay / vnd sig

ter i fen at hay vil ay myste fin forth
may eovil hayld bota there marck tha
hassne hed thes ay vald / and halde sit frop

Ale may teba and fort / tha hassne ted VII
ted hin eovil hamble / and thes at hy
amen hassud lage hafft a hafft / tha eba
hed eoz ebezy / fy hed ma hamble hebem
hay eovil / fin tez az a tenge fiozt elld
or fod frondge fy hebo so elld & fralld
ted a tha eof sfe mz ey tuld ete

Ildzfez and fort at amen / or ma hed VIII
ay fa heme att aff hedand / tha steffne
hedand tenge or tenge and male hedand
anz fod sit hay gebez or fog ay fofte
tenge bota teba old frond hay ay ang
tha bota or teba old frond hed ay ate
terethe bota or teba old / elld or at and
fesse hand forfald / or lagge tenge amen
hand fiazte tenge fod frond hed ay tha
i gen elld nad may ted fult feba aff
hand halffne / tha a bonden ted hand
att at domes / or feba or frondge hand
zatt / fy frond hay a fiazte tenge ore
fig at hed ebez ay loglis stra[illegible]ffudg
for tez at hay ebez i lage forfalde /
tha a hay at fiarlansfad logg anti ete
at dege a fiazta tedg ell or log at fofte

Dat man sin iorst at warte or wat strot
a thinghe / tha a ter at stunde a thing
ar giort / Ay sig hin ted jezted haffd i sin
hafft / at hed war warildes strot / or undes
ay thinghend hewat helld hed war wat
strot elld warildes strot / or undes tend
tho at strot war / tha ar e ted undes
ted sig at warildes wor strot / ay hin
ted sin merlez or mi tebigge mane vitue
or ey tylt ete / Ay wil hin dunen dylie at
ter war hebiten wat strot elld warildes
strot / tha ar e ted nezmed ted i sin hafft
haffd or tho mi ted sadme logge ted for
ar sagt

Wat som bonde binth sin tzrat at god
elld rated unte bezghe elld hugge elld
or nagh dunet at goze hebizcke elld binde
nagh mag elld thelight / tha bota e hed ay
fullelige som hay hafte ter selff giort
/ Ay dyl han tha dylie ter mi thze tylt
wom ter ar fyztinge mazt mal / at ter
wort ay hand but elld hand rate ar
ter or affhugh elld alle the mal ted hof
ar ay mi mazte bot / tha dylie hed ter
or mi thze tylt / Ay ar ter lager ay mi
mazt / tha dylie hed ter mi ey tylt ete
or bota tezrelens fundh / Ay wom tezrat

bind friels mad / elld han tryghtoua nothugh
elld nagh tyr tyd fyrtinge mart mak az / tya
bota bondey fod tyre mart / at ha tampde
hadmd ay bat / or lata tyraley i his ewald
tyd had haffid brutey edit / Ay hugh had ati
fod aff friels mad elld had elld or ard elld hewlk
byta som hay gotz / tyd hoff az ay hufft
elld sazets / tya tag e tyraley tyr a sete
tyd hay haffid edithd hin giort / or bonde
bota tyr hedren tyre mart fod at hay
tampde ay sin tyrak / Ay ebil bonde or fult
bota fod seba som had ewad ey friels mad / tya
haffne sin eny tyrak bondey / lop tyrak
bort sitey had haffid fudgen giort / tya
stal bonde tyr dylie my tylt ety / at hay
rade hadm ey bort / or had az ay bort fromed
my hans skyld / or haffid hadmd ay sortey
i ebrigh / tya bota had seba tyre marte
som mark az / or hin lata sulff at haffid
Ay az tyraley my bondey elld at draepe
elld sard elld hedizeta at fod / tya bofe
bonde ey fult fod tyraley so had ewad
friels Ay hedaz som bonde ebil dylie fod
tyraley at had giorta ay / hedaz hegte
som tyr edert / tya dylie had tyr hofste my
tyre tylt ety seba e til mi mart / edort
tyd lagra / tya dylie my ey tylt ety / Ay
slaz tyrak friels man elld sar az / tya bota

bonden tere mart fod hebett so hett az
Hazaz hay or fleid fatz at ete aratte
or eborte ay lyt, eogra ay fadt / tha bot
hay irfte med / Ay flaz med dmicht tha
bote hed teba old fod / Hazez hed ancy
or / tha az tes fadme / Ay fazez hed hadmd
feba at hed liggi fiamge effd elld bogd
tha bote ha bonden effd dughs eborte
ffield or giffue lagg gifft fod hadmd / tha
ma tes ay hofs eborte mz att fadme ay
tebe fmartfti / tes az tolff and bot / Ay
bogd med terall for bondens offi / tha bote
hay bonden tolff old fod / Ony terald tag
ay ifen elld tag i haz elld tessyned nag
tha bote hri fraffe irfte med fod trale
ay teba old / or bonde fod terele tere
mart / Ay drap nag med bondes terall
tha bote hay teba mart filffs fod / ore
fig bonden at hed eber batt / or hay
gioztte hadmd med ffratte / tha latte hed
at tes hed tetz / or felghe a mz fiate
mame / att hed eber ay bete / Ay eil hed
irfte vt latte / tha fteil hed feba dylie mz
tyld ete / at hed gioztte hadmd irfte med
ffratte i thi at hay drap hadmd / Ay
hugg ha anti hand elld fod elld a mz
lyte / tha fulde hadmd ted att tes tedg
mey fighe ted eborte til nagffnde at

him giorta sortge at ha'nd ey tey tey
had eor drapen / or tey oed logh / at hay
haffid hand ey med skatge giort / for
tey at ghett skuld hadmd tey tera'l skate
tey had ma a'nefty gaffn aff tage

Hvil stel tera'l tea riff forst frondf
zety at styld til fem pendge / ofy
a'z tey til tey had haffid stakt / tea
lat hay / vty or fem pendge bonden oed
or frondge a'mbetzmad for fem pendge
mdme a'y ey mazth / Stiel had ozty
or a'z tey til tey had stal tea lata bond
tey vt or and ozligh offid or frondf
ozligh mdma a'y mazt / Stiel had ozy
or a'z tey til tey had stal tea lata bond
tey vt / or dmey ofd offid / or a'mbetzmad
fm ozze / A'y a'z tey ey til tey had stal
tea lata bonden et ey ofd for tey ofd
tey stalen eoz / or dmd ofd oed / or fro
mdge see ofd / A'y stiel had til teze ofd
or a'z a'y tey til tey hay had stakte
tea lata bonden et teze ofd or ddm
teze ofd oed / or frondf for a'y med
a'y teda ofd / Beda ma had nfte med
forgvd bonde md / tea had stiel a'y til
ey mazt / e theb med had stiel til halff
mazth eozt / tyes mdme fra frondf

ambetz med aff / En stuel hed halff marke
tha hand hed sik selff forstulz fag hed ha[illegible] mz
thed thyffuet / thed ha hand stalz til halff mr
tha ford hand til temgs En gift hed en
tagh hand mz or sighed ha bondd / at
hans thrall fiorte tes / or thar hed eybe
hand mz tyltd ete / tha ford ha til theye
or stande tes til hans vlghe thed til hed
fort / or thedgme or frondgs ambetzmed
hwat ha scal gælld til lessy sater eny bodd
eller hadmd lesse / elld med stule hadmd hengi
En lop therall f[illegible] bonden / tha ma hay
ifte med bonde med forford mz sitte bmt lop
en sik sielffmd / tes er mee selba so hay
dræp med / tha lyt bondd ifte med en
therall gangi i thed vald thed hed hand
grey fiort eny hed vert fimsey / Haffd
hay or fiort hedifte elld tagh frome mz
thus elld budz dmd med all tesstymd
magh / tha gage hed or i thed vald thed hed
haffd grey fiort En gn[illegible] ha matz fed
aff anti hand elld anz selba stort lyte thed
med lyte er en suar lyte elld fardage
tha fiar tes a therall sielffmd / Haffd hed
or stalz til halff mazt / or vert tage mct
tha fiar hed or i thedgmdme ebald / En hand
hed or sart nagd med all slagz or frond
hed heny til bondds att / tha dylie bodd
mz tyltd ete ati bardage elld suar / elld

or boter fordt tere mare / for thi at hirt
war frels man at ha war bort eld furt
or ha risse hd ted fiort haffte or sulde
hertey fri ted bot ford eld logh

Hæg bondens tera er frels frome / tera
boter bondt tere mare freudd / Ay hæg
files mad eg bondens dustug frome / or
for ter hans rætp abute ter ted hedite
mal eld hug or ay for and telig fudg
tera a hd at boter bondt see ofsted / Ay er
ter dig dubut / tera a hd at boter bondt
tera ofsted / Ay fray sera wortar at terat
tag frelt frome / eld or files mad tug dustug
frome / or tegle ter bater fild or sera hus
bondt / or dragle ter sund ted til goth or
haffne ter hedd i mag bondens garte lite
eld ter ebergh ted ter haffne indbare
stok i hans garte / Ay ter frome war fles
or manen eg dustugh / or hd haffter
bory eg hene / tera war borne frelsse
or dotter anti terat eld ted frelsse frome
tera erffed hedituen terat eld borney
nagt / aff bondens gart for vtay / at bodt
weil ted for guts sage nagt aff hiffne
Ay haffne ter hus vtay garte lit / eld
ebarge ted ter haffne indbar stok / ay
ter frome er anotugh / or hd had dustug
bory / or dotter hd / tera erffne ay borney
for thi at dustug bory mugh ay erffne
Ay ebort nagt ter bary ted bondt haffte

for frælest giffnz / or ward hin frælse mad
erfed ofe anotugh frome / elld hafte had
kuset tez a tenge pete til barne / tha tage
tez affne / ay ward ay tez til / tha affe
hine fitte mante find affne / ay ward
frond fles / tha finge tez til hene or hedes
bory / ay tag fles mad anotug frome netug
tha bote had therematt fod / frond tez or
sea at nag man tag mante therælf / ore
bind for vtay teyffnet / tha bote had or
bonde there matt fod / or hedar so man
bot for fles mad fyrtinge matt bot / tha
bot mad bonde there matt for therale / ay
lop nag therælbort / elld anotug frome
or linsar had a tenge at / or bunteh han
mast a tenge til mad ay lag giffi art /
tha ar tez ward att had hold tez / thed had
haffid til bute / ay bunted had ay a tenge
til / or tag mad hedmd may landd / tha a
had for heet hiwn had tag teen old / ay
tag had hedmd vtay landz / tha a had at
giffne fod heet hiome halff matt / the
pfundge stule teo ward offe bote ayztug
tez ar tea ortige slffe fod tea ore

21 Hanstule nag mad tha ma had ay bind
mz mdne ay for fiem pfundge mun
lembetymad oedmaredh / or ay lifte mdne
tez ay fiem pfundge mellen / for vtay
angebage / ay angebage ar tez at had

stale ay mer ay til halff skeppe meen
or port gay tagen mz / tga ma gay
gadmd binde / or seba a gad at bothe
friendes att / Ay ewort gad sekitz em att
ga gaffid stalz / or fer ma til gas goss
or tagsett gadmd / ay tgo at gad az bo
fast ma / tga a gad tgot gewan at satte
fod sete tage for tgyffnz sagg / Saket ma
gadmd for tgyffnz tga gar tgd att ey
logg fod fra fam pendse or til halffe
marte / Ay ewort gad til tgnigs fralle
or dyl gad tgz at gad ewor ay tgyff / tga
a gay at seste tgd tgre tylt etegn
Bid gad ewort sete mz tylt etg / tga ewan
gay skiez / Ay falld gad at logge / tga late
vt bonde tgz gad gaffid aff gadmd stalet
or tewgilt or friendes tgre marr / Ay
gand gay trome or bozn / or az ay gab eger
goez lot seba got som tgre marr / tga
ma gad ay mer forgord / ay sin goez lot
ene / or tgz aff fe or ay aff jort / Ay azgad
and menite landbo alld gartsatge / tga
stal gans goez lot aff skiffte bothe i
tgz fe tgd ved tgarffulde ma gange ore
seba aff anz / or stal gin bonde tgd stalt
vor alld forst vtgaffnd / or tgd tewgild
offid / or stal ma tgz atte meff tgz az
ieed tgarffulde ma gange / or gewor got
gans goez lot wort tgd aff / or seba gid
anz tgd ieed tarffulde ma gange / eam

tey a'z ay me' an tey hed stal / or tey tag
hin tey staley war seba meth ned aff or
aff hint dnz seba meth udne / so tey trend
til tey hed stalet haffid / or tha hud hed
sin dtt aff tag / tey staley war / tha alt
tey tey yed a'z / tey yed tarskuldr ma
gangha / tey a frendge ambetmad / Ay
tey tey ay ma ied tarskuldr gangha
tey a'z hans jortha bit / tey jorte a tey
teyffnd boor offne / Ay eborzt ha tagh d
mz tey hed haffid stalet / or a'z eom snaly
tha tag bonde forst site ehi et tey hed
haffid mz hand hit tey tey stald eor
eom tey a'z alt til / or fulmz eom tey a'z ay
alt til or tey til aff hans hoeg lot so
fod a'z malt / or hebor hot so hans
hoeg lot a'z eom hed eborzt bode or
til thingo forst / tha haffid hed alt forghort
or seba som ford a'z malt alt tey tey yed
tarskuldr ma gange / tey hozt alte
frendge / or hint dnz hozez til jortha
bit / or tey gaz til heskey aff borne
hoeg lot or ay aff frenens / tity ene
at tey eborzt hit vnd henes judre las
tey a'z anti jud' ilessine elld henes frist
tha gaz frendge at henes hoeg lot
til tere mazres / eom seba meth a'z til

Dy wy mid stule manen til thinges for
or hans hut aff hand dome / wy tedy
mid vile / or frondes brytie a att tage
hand aff hand / wy had a thinge / dy
wil had ay / elld a had ay a thinge / tha
tage bondey aff ted hant / mi tedhende
dom / or wed sagdes ||| / ord mid sefti
wy tyffing anti fod halff mark elld
mid / tha ma man fralle hand til hirs
thinge / elld til landes thinge hwatt hay
wil halld / fralld mid hand til hirstedy
tha a mid hand thy tinge at sterffine
frond hay ay a thrette thinge / tha lagghe
thinge mid hand fierthe thinge fod / frond
hay ay tha elld hans sothe forfald / att
man sedhe hans forfald / at had lifs vport
tha mughe mid hans madhelge vppa hif
thinges tage / or forste thinge had wil
ted effte / tha far til landes thinge mete
hif vet me / at hans madhelge wor ted
tagh / or late ted dome hans ft / or wed
sitted fegge or ftleys hewa fe mid frome
wy hand / tha fod hand til thinges ore
gore thy ted lofe a yed hand ||| frond
thy seba at ted ted thyffe sagh wortel
giffud / at had wor for hemey faly ay
hay wor fralls / kuti aff land elld vtey
riff / or frond hans edhende fey ted
thyffe / wort giffuen / or biut lof fod
||| sagh

at hæ wor fór bort fah som sagt er / tha
skal hay myter som ænen may thes dages
ted til er mælt dagh or seelegh om hay
er ænen landh or mid riff / or dagh ors
jampledge om hay er vtæn righ / Er had
or i sot / tha hange ted om so mælt er
for thi skal mid ted ay hartha at mæle
at the er ay alle thyffue ted thyffe sag
wort giffue / Ay friend had til thange anti
fæste elld ænz elld thretheie elld or fiende
or brint logh fo / tha a had at fæstee
logh / or hij næffue hadnd sreten me
seba mange so fæ er mælt om fyrtuy
marti mal jortehind mid / or ay affhæ
ighne syslinge or tha skal hij ted sag er
giffuen aff skinita there or skal had att
hem fad til synt efft / or fa tha ted til
ænz sek til vadnæffude / Ward thii aff the
thiæthe hadnd skarh / tha ebæ skuz ay
falth hadnd aff the tij nagh / tha er hay
fald at sagh or ted tag mid hab mid
helghe / or hay fad tha bort at mid tage
hadnd ay the dagh or ay ted not fórthi
at hay a dagh or mate ind at haffue
at lete sek skugh or mæk / or mid fare
sted til næste landh thingh att / or tage
hand ft tæ / ay for thi at mid mughe
ay hand ft eek for tage / ted hand
manhelgh er ay tagh efft dagh i mu

or nat / Mad ted ford at ed ma sek sitten
ewzid fiske / or ewez mad ewt at ewnd
fteg az tagen / or ewes scal boter ford thez
sited az my edmud / Ay ed ma ay vten
hy ewzta tagen for madelhes theb ewe
ewy mystd sij fteg / Ay tab ma thyff met
ewlff mazt elld med / tea a ewy at ford
til thughs my edmud / or thighmed affe
at dome anti til ewnge / elld til fromdhes
gazte / elld or ewtten aff ewlud / or tect
ewzte my ewnd vilse ted stale ewz / Ay
ewne ewes lot ewnge aff aff som fozid
az mult ewn hij dad thyff / or frome
or boty wytte ted / med sebu mest at thy
az tagh vnd ewne lat or lynte so foz
az smelt / or ted tage alld fozst tyffilde
vffa site ehs ted stallet ewz / Ay frond
ted mag ewn ted ted site frawez stalet
or ewn mad at thy az ewne / tea tagge
ed e fozst at site ehs foz ayn ed taged
teewgild site elld fromdhes wmbetzmay
tag mast aff / Ay isfe tag ewy ted teewgild
ewes ted site ehs ewnt / for thi at ted a
teewgild ted thyffed resde elld ted ted
edmud toes my sit / Hewlfed so hith site
tea tagge site or ozffues ted at / Ay
seba gaz thy mellom fromdhes brytie or
landbo elld gazsatie som fozid az smelt
hies ewes lot aff ewnd fie / Ay az thet
sortefendy may ted stel tea gaz hat

hoedet lot al op til frundes anbetzma
i fer for otay sera mich hin fatz vt sitegh
or tedigilde / Ay sin iozt ma ay tyff forstiele
or ay a the thingh ted hed vor losedh aff
hande sin iozt skota Ar the or sera at hed
vort til frondes fatz dond ted tyff the
iozt eghendh ar / the grange hetes iozt hes
bozy til hende / Ay edort hadmd frepse giffz
sited / the haffne hed sin iozt att gey Ay
ay ma hed sin iozt att gey fa for ay hadt
ar fredse kinsd a thingh / or ay ma hay
a the sume thingh / ted hadmd vor sitte sinsd
sin iozt bort skote / sited hed frondi hans
vald or hadmd vort fresse kinsd tha god
hay sony hed vil / Vort sera at nach mery
fatz vilde effte sin tyff or sin thyffnete
frond hay til thingh or bunted fer til hedo
sony a hadmd sited holde / tha sera mich
sony hed iotte sod hadmd / sera mich stal
hay hode / vm hin vil tage ted hit hand
Ay tag and med thyff / or hed haffne hedt
ay butz til em thyffnz Ar the sera gote
sony mazch silffes edd med / Ay edor ted
thyffnz nidne / tha giffne sera mich nidne
aff the mark silffes sony thyffnz ar nidne til
hozt vort the hadmd edd ted stulet ar
vm stak vort fra hadmd anti hetff mazc
edd see ord at hin stal the alt / tagh

ted midme lodes stal tagen. Ay tad ga
antigen / ten giffne tenden od / ten az ten
ertugen silfes / ten stal man or vinter at tad
mag bonde ten fuest ted thyff gaffnez
stalz or lat ged tyffnd bort lopen / eldged
lop bort for vtan gemes take / or lonez
gan or linsez ged ay boten for gas gime
or a tenge / ten a gan wel ten sidme naffn
gaffne ted gin gaffte ted tofi fezid / Ay linsez
ged ten a tenge or git ged ay midden sprect
ted a / ten stal ged ten til thinges for ore
laten ten ted wyzten / ten man ged ten wel
golde til dag or jampliche / or laten ten
linse baten a landz tenge or a kiftenges
frand gin att eghind az mey dages ore
jampliche ten gaffne ged Ay fromez ged
ay att ten giffne frandges anbetz med
bunge loges or tage sete ten / Ay fur frandges
anbetz med ten aff thyffne / ten stal ged
alle tessadmesidde gord sony fez az mott
en bonden baten til thinges for or ted
wyzthe / Az ten or gast eld elthe eld
tesfynd med man gome ten stal ged ten
ay bort late fezid jampliche dages / Ay linsez
gan ay ten ted gan gaffnd fäg or lat
ten wyzten a tenge / eld fryent ten bort
mey jampliche vm ten az ten fruste tenz
gome man ten gaffne att slight naffn
fed sony gan gaffte ten sedff tad / Ay stud

ma i hugar at mz sele elld sin frona ate
han gitt ay fode sele elld sin frona / tha
ar thed hart bathe fo gete or for men
thed hadmd lat hange ell sto prince wathe
gore thed the for hd hare note giorthe
Ythe ar thed at the sate wor a mal
steffna / fin gsted lodd aff absolon
arzhibiscop efft alle sialandz fare bon
for thi at vtten wor for aff horte
mellom biscop or bond
Ythe bu wigt wort ma ay and
sine wiff / ay thoft loss work alt
stren elld hyzna bryst aff alted
and thes at hd wort sloa mech sprit at
thed ma ay gitt tidmste i wetted ay sial
and vighen / tha aghe frizte nd at holde
biscop ey mate a the troft / hans rapperlun
sole tes offine halff mazth / or hat bur
sleen ey ord / hakigdom sial biscop til
latta a sin troft / Wort frizte loss tha sale
frizte nd pst til tage mz biscops vilge
bryd pst wz sine frizte men / tha bote
sine broted efft sine gudf / or wart wz
sin frizte / hond aghe ay pst at wrighe
or ay ma hd wz thed skilues vtay the
Wort fte brude i kirke elld i vilghe
frizte hart / tha thed the fte brote
bota the mazth / or biscop skiere

fritzfie elld or fifie gart Ay em tez ez gea
fatigh ma tep i fritzfie bryt / alt ged a ay
tere mazch / tea fcal ged tez mid faste tag
mad i fritzfie elld vtay fritzfie / tez tep gud
ez til hande eright / elld aff fritzfie, nagh
tez tep ainez mid haffid til holdz lagte
vtay hind loff tere tez tere lagte / tea
ifte eet tez tep hay tagh / or bota a
tere mazch / M eem mid plogh aff fifie
agh elld angh / or eert tez fazt / hinta
til trep or ift maal ay dyes aff hand
tea haffne forfiort ftes ezffnede / Ay
fritzfie vray ma tez ay hede / mid ged vil
ay tepe ores forez / hy aforbut / Ay tag
ged ifdragen jort aff fritzfie alt elld
saez torfie elld or aengh / or fralld fcegh
tez agge / tea eegh fcfi my maffnad i fifie
fogen / Ay bryst hand naffnad / tea ifte tez
ifth hay tagh / or bota tere mazch / Ay
hugh mid i fritzfie fkugh eertelcff or
dyl hay / tea eegh fcfi my tere mey
elld bota tera or / Ay foz mid vifter i
fritzfie fkogh / tea eegh fegh my tyld
ets / elld bota tere mazch / Ay eey may
bryd helegh i fifie gart / or dyl ged / tea
eegh fcfi my tolff logfaste mid Ay bryt
hay i fritzfie tea eegh fcfi my maffnad
i fritzfie fogen

Wil nagh may giffne i foots tea mad
hay ay mid giffne ay halff fin hoaglot

Ay vm hanne tredde wele dylie tes iffte ha
dothin / or sis sist ene / at tes ewer giffuet
tha mighe tredde tes dylie mes telff los
faste mid / Ay az tebiggie mane vitme til
ted a horde / tha mughe tredde tes met
maffud i frunfre sogh / or teo oewilde naffud
he mid heal i clost fu tha ma had mesfa
mes al sin hoddes lot

Wil man fast sin frandfome / or sind
Bysrop tes / or lagh han ted forbut
a or tagh han henne sitted a forbut for
Ay tes wert loffeie / tha a bystop hadn
at handfor / Ay frund tes til loghe / tha a
ma ted til at maffna see mid a hanes vei
or see a hene vegne / or teo a ted wagh
ted ted hyrt tals samen / or the scule sekke
ted synd elld samen / Ewa az or vm ma
tagh sin frandfome / elld sin frome frund
frome / Ay wert tes i lon gort / Ay tep at
the ate beten samen / tha wahe sefe mes
tolff marnt ete vm han dyl

Ofte az at eem feintes bardage nest
sytte barn / at alt tes ted forinden
a at dylie mes maffud / Ewa az or eem
fryn raan the ted maffude wortre / the scule
anti seghe mes ted ted sefeth az / elld mes
ted ted sefetede / Ay eem nagh wil sege
vndfryeole or vil mes hesifue sekke
tha bote see ord for heed steffne ted had

sedd ay Wtay hed lad meta lagg farfilde
or ebard tho effte skyldug at sedghe ay
mand tho sekth az sce e vfld til thers the
anti sedghe Ghe az itt eom sekza
Nozth med driepe or gar ted angd mon
eez tha a hin ted tho vil sokte nij mentil
maffud at fromar or sited lata hed bantsette
ay erl hed ted triende ma a hand sokte
tha stal hay sedghe hadud a hand mz tolff
lagstiste med or tha eghe hin sekte mz maffud
Ghe salme az eom troldom elld eom sorghud
Ghe az the temar ma stal helgh holdge
Hoft helgh fiasti slaffe dagg or til
amen dag effte michilmesse Heele fraa
aduent or til attende dagg effte tolffte
dagg sce vpe Alle but helghe dagg f
mitdagg ted halff helige az or amen
dagg til qmeld Hoda som tha brytted
helge i the temar tha bota the mar
elld eghe sekg mz ey tylte ete or hoar
som med brytted mz eatge or ay mz vilge
ted bot ay bistopstte fod ay helige brut
ma ay sokte sat yra med ay fampkrumd
halme ay sagt ma ang med siffere
mans frome med bond vil sielff ay erl
hay sekte hema tha eghe sekte mz maffud
hadud ig or bistop Shal ma ay med
for hod i helige brut ay sin hute
Ghey sagg stal med aff byed steffne

vtæn for hiona strikhet Ay alle and sag
stande til bystop frond i ted byggd or am
betzind lunse ted ted sefitz az or for hans
hanna or sitad a tes a stande til and biscops
tranne Ay hand hay ay tga sat tga sende
fodsefe ted ted fult sekez for hadn Ay word
may sefitz or and ay bistop i hygde bitge
tga ma bistop had handum vaftre Ay
sefit bistops umbetzindnag mad tga a
had sege at ecf mz sine hanne Ay hand yues
hand ay hanne tga tag i fifre sofn Ay
sefit hand seka madge at ay fiend til log
tga seogh judbyrtp til alle and eborte
Ay a at steffne and a sin brofid at hanne
a horende sed hay teda steffudg tga
bota had mz sie ord alld or dykie mz sie
mad had hay tezetgie steffudg tga bote
tere mazt efficte sind a pft at steffne
i ffirute frond hay ay tga tga az ga fille
bate for sofen or seka for hoeg sagad
or tga a pft at sadgie had i forbute
or ay i hand at had for dag or sampligh
Ald tess at had spillez tiemste for fifte and
Ay for had tez tga a had i hand at sagh
or hebo sofn sitad hand samfidg mz hand
tga sata sife bane ska or bota tere mazt
Ay hebo sofn i hand ewort sat mz at stiul
or vil hay aff i forste daz tga bote sagh
or steffudgh or tere mazt for hand Ay
gat tes a dag daz tga bota steffudgh or
sagh or sie mazt for hand Ay gat

ten a tzretten aar / ten bota steffnedes
or sages or nij smerze for bande / Ay
gut ten a fiezten aar ten bode sag or
steffnedes ok for band syztinges mazes
or ufre med Ok sal man or vita ate
for gen lonliges synd / ted man ar sefftes
fod or haffid mayn ted psse vitme til
for ay hay ewort ted sefts fod ten
a had sages loss at wan

For tende it haffne bond jat bistop
tzretinges tzande aff alle tzey sogen
or ensten geen at fod i tzirtte sogen
Ay ewy med ewort vite at hay hand
ay tzirendz it / ten ewghe sete mz en tyst
ete / Ay ewit mayn hadmd at had hand
schmydt vtrede or ay att / ten lata et
or bota a halff mare / elld ewghe set
mz sij eme ete Ateil bistop en bond
vm loge / ten sal tende sefftes ten e mette vad
Tende it wor sat a malsteffna ok
einsd a landztinges a ten otendsdag
ted fire dagge vor fordstd jacobes dages
or a fyrtetende vint ewaldemar tzo
mudes wor sited had ewort en vellus
frondges / or a tzetten vint absolon
ertzibistops / or en jamphinges or tzer
wod / or tzer dagge sited sid fenebte
i ffriesstede ewort lagt i skin or fenith

frowdgh valdemars sön vor forlonet
or til frowdgh eigt / or tere wint or
fren eff sitted wold wer edmet til estedo
aff valdemar frowdgh / or lagt til sia
landz bystoper dome aff valdemar fro
wdgh or aff alexand paave fatted dat
ted wilden wer straffz / or til ted dat
ted tede att wer sata / tha wer gamme
se tryde wint / or tery heendtge vind
or syettedghe wint fem mande nuue
or sytten dagge / or sitted wer hue wor
fod / tha wed gamme teesunde wint ore
heddtge wint or syes tilbghe wint or
syes mamtge or tolffe dagge

Tge er ted loge ted frowdgh ute
frowdgh estoffered sön gruff i wort
tenigdge effter alle dane rate / or dane
toge wited att haffue hoff om midfaste
heberet aar or tey stal frowdgh gud
tredmite i alle land een mon för en
hoff hold stal i ted state ted ed wil
haffue tez

Tez haffud or frowdgh jett righ att ingt
man stal fangt utten ed wort loglig
forearmen för righ / utten ed wort tag
mz tyffnet / ellid ed tag ginner mz walde

elld ged hugh elld drap mad i ted by
ted frodugh ar, / or eort seba vppholde
eritze sin hudh

Thy haffud or frodugh sate at gans
biff ma pa aufe mad giffuedh for
at hay ar loglige fraste effuer hyrtugh
or a landz thingh / or vil ted ay tel dette
stande gedtfid mz logh or ay mz bofter
tha skal frodugh ete liff / or bintge had
dette maay frentten dagh / Ay frodugh ged
ay for aya ted sektende dagh / tha skal
hay dette ar hin ted a fraxert / or bofter
bonde ey mate ted ~~a~~ bretthe togh

Ottudd slemer ver frodugh i seeghe
or seventilege skiagh i dannerk
ghe giorte skure mellom dannerk or seeg
ghe: nassidi taff seeghe aff vastra gotland
storstan vt aff east gotlandh / hase aff vest
medre land / smalde / tiff sodmann landh
tolle or totte aff oplandi / korke ar toste
aff jutland / ebbi aff fyn / gudmeff aff siaelad
day aff skone / hemer aff halland / ge
tolff satte see steme mellom zigme / forste
steen a sterutesk / land i dannerk / here
tha fradesteen / skiezteen i lincnose / skumpte
heandeysteen / skate mellom bleghghe or
mere / Danneholm ar skriffte i tere latge

en eot a dane frondgh / dymay a vppale
frondgh / thietie a nozue frondgh / tha
the haffte steffna a dane holm / tha holt
nozue frondgh dane frondgh betze
or oppale frondgh hans i state / tha
naffudh aff dane holm or i staffne
sydde / aff staffna sydde or i sliniar /
aff sliniar / or i slatesse / aff slatesse
or i slactie bek / aff slactie bek / or
i sandsig / aff sandsig / or i aldrenane
braette / aff aldrenane braette or i dee
erghe rutte / aff deerghe zutte or i
gruibe / aff gruibe or i anezose / affe
anezose or i alnethmose / aff alnet
mose / or i ozmesfiogh / aff ozmesfiogh
or i tranemose / aff tranemose or i
sfiaffte mose / aff sfiaffte mose or i zabisf
ted sful dadmarsi or sleghe at
estiezy ny guts nathe / dadmarsi
norff or vend or gotf frondgh
threffne i oldenborgh / or delnd horst
Bor vitg dighe alle me som nee ar
or frome sfinle At edij for tsfiap vilf
frezligher or tiane sfte som edij befuet
haffne / or ytnd at befine til hoben

uff eorzteynge sitten by stoppi / Hoffe ab-
betye plat or mene filezkrezi / kud
or sebene or kopstatye mey or menig
almusse i sialand / haffue my cey
fulkomelikes berade huse or gote
eorlofe / gute tel loff or ard / or oss
tel ewiges saliges or almuesse ore
mendige almusse i sialand tel sty
matye or bistamelse ente or tel latiz
or vma or tel latye my stez eorzte
opra bessh / At angen offt tey dage
e hebo hay halst a'z elld eorzte
kay / or fideles ead fostye or ambetz
mey sony nel ard or frendes eorzte
stal elld ma gaste elld gaste late
andra mantz eorztnede elld tiand
e hebeyn tye halst tel hold finne an
delige or ebartzlisse / or ansma
e hebo hay halst ebard kay hye
elld hbe late / haste elld bindelos
rforebney / elld fordele elld fordele
late etay efft tez sony lofey ettnisse
kei bintye eni alle e hebo tye
halst ard elld ebard finne or sudlis
ead fostye or ambetz and vnder eorzt
hoffte ente forne artikele alle or
hebez sudlise at holle or holde late

ebrotteligge i alle matge som forseffz
staz | Dyffues nag hi mote at god
ebb gud late | tha ebile ebij itte
tegd affid som bor at itte affid tegd so
ay ebad but ebile holde efft tez som
logen et misez vtay al matge ore
misedd | tegi ebij vele mz gutu hielp
haffue or holde ebd vudhalte ore
almugge ez logh skal or itt peba
langge ebij leffue som ebij for gute
or aff itte plectigge ard | til ydmed
forebaugh at peba holds skal haffue ebij
latez ebort sede gangge for tez bff
som giffuz az i | Lingstede | Marudd
hetedligg fut mz gute bistop i | Roske
| hi jemd brud for i anteberttsugh | Abbet
magnus i | Lingstatge | hi olaff mortesh
gnest i | Roske | hi jemd torborugh | hi
torborg bille | hi magnus ebbesh | hi pates
etsh | Fiddie | Audt jensh ebor landz
domed mz mangge fle gotge | Fidde
or selbew or gotge mey efft ebord
hi daz ayedlig arto fe a quarta ay
festu bto eziti ihsh martiu glesi th

tegh tel pl marte / Or tee pendgr tagha
halffne frendes / or halffne tey pry for
stadey az / fur mad ay bodey tha mestha
handen / Dry mad stel nidner ay halff stra
stel mad nidner ay halff stra pdeighe
ay torch tel fira pendgr mystre had pri
Ger mad stral ild or hyerr bredd / Gerdy
eerz mad stral ild or hyerr bredde
Ri pri stattes i sitte hbarzye / Aff hebelfne
marte) vangchmelte ett ild ett hyerr vort
lesff / or fwrd stude aff / ha stral fuste
selff i ilden ony had vort tagen ebz fierstre
frendes / ony tey ar i studey ild fuysstatt
mad vidge ony hyen hyerr or hus sache
illey vort had ay tagen ebet fierstre hyd
ony hadnd hyerr tegh sagh tel / dylie mit
toff mady ony stad ar sagte / ay hyad tegh
landy by / bestre pl marte ffor mad hay
ay ett bestre bliffne ett hing or bondeng
Hebo ony stad fiestre / stay ett ire / nidner
stugar nog mad / fiestre planefre ett hyal
vezte stay ett tray halbe forbrendet
pt liffe / Hebo po stadd vaht ett
verd

XLVI Faller kvabe ett skytte for hald varet
ellr port hald / then skule hans hued
hydes / or vard stery mantl thes varita
or liggar vij mann vti storfen ellr i tornet
eller vathy or brost / Hvo so hed and vntgif
XLVII Ecko sor aney vntgifd / hed rymar
hrens hard or halde hans oppen
skap / Hecko so ske forbinder i rotskap
XLIX Ecko sor ske forbinder i rotskap
tel sdmen fira ellr sex ellr fiertie
su hudbyrd / heller amen at hickper su
at skottey midstes or metghlagge or
noged mdy tirstes mij they forbudes
at gor ofrugh ellr dirskap / vard hun
sudan mod sor hrens varste vitar
vil / or ay hans barn / or rymar gen
den / or kodna aldr mer for hus
apy / Hecko sor liggar or ild hulla i sit
LI Ecko sor liggar ett ilde / Hvar
i sit skarge hued stery fostrey
ellr hundmast or i sunghe / Or hun
kvabe ett skytte liggar vti storfen

ij daghe tel vatty ar brod / Ar gan
nudere mayn fore sek liggar vti kristen
alld mynster gerden / Gerd pe gyk vthd
Ierlekey med sen mych vhmych gyk
Gnatt gelk vhmych tes ar / ore xxi
tagas eerete forstre hmych / Dyk gan
gan sitay / Naffner gerd tedre ted dyk
ore fruzer sex mey aff garden / ay
tes pua kiffe gan / Gnatt ter fielke bliffe
fielde / ore gnatt ter vrnie bliffen
varter / Kiun tes ay pua kiffe / ten meffe
gerer tedre tere mayn aff garden
Alle mey tes kff sk att gyd lapen
gekke eer vald mz gnds mater
Dannarks or vend fundh eerd sk
gekkey my gnd / eer gyd vitedligte
alle deerlinch or fruma stenlich
at eer iartter stridelique at gylde met
tasse deerlinch kff alle tasse affskiffne
antiffler / affsyst at eer forlodge ore
forladge met tes kff at ted vdtar
ilzstar or oerenstrup / gerriffer eer

Hette gafft g'tl / elld matte hette for
nog sagh tll nog dane lartge att leg
paa eten fuerd fridde wegher fordom
dane frondes estoff gnes sal gode
gaeba vora bruste elld andra gebisse
tge hatzst varar paa ebad vigna affs
att giertar or geoff or iette studeige
at ebi stude alsog nog lech eedmeligar
fralle i gey vor geoff tgd vrete ilzste
elld oeberstrap Alle at bistoppar / slater
sthemed ppomez Aiddar or fiddarter
men fiespmay bindd or bofiarlar i gat
vilsen elld stuckelsse tge ard stude gnad
geot stat aff tgdres rätt or sie eete
tgdra vnd dane / tgdras gotd or tgdras
glory sey tge ebad vay at hette sleigst
aff fordsna tiga or ebi statfästa or
milde gth my tässe wedech bässe vind /
deligar at gold alle tge sleet nader
or fridde sey tgt, at natteligar vnte
aff eten fiedd forwld or fiesterta / tl
gebers vitne byrd vort jurgsld a
gängte fen tge biff my gtligar fete

Staats- und Universitäts Bibliothek Bremen

Et est iste legis damore dormata regis
Et vide ne legis edita furca tegis

Nullus possidet sine justo titulo et bona fide
titulus vero possidendi sit / donationis
venditionis / hereditarii / iuris adquisitionis
vel permutationis / et longi temporis spatium
cum bona fide / de re ecclesiastica constituit media
pomum etc

Hede boggs ar seffnd effter Hedlifs or pel //
byrdiffs mantz boggs eg hemmeffs effter sanct
Johannis domfaxtue // Henrikes boggs
son nicles peede seff i randby gatte
son fordome eller fiffens frantzesen
seffnd gutz hans pal gaffue

Dette haffues eg me johes nielsen
mestre emme Marcby domo de Mederostano

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

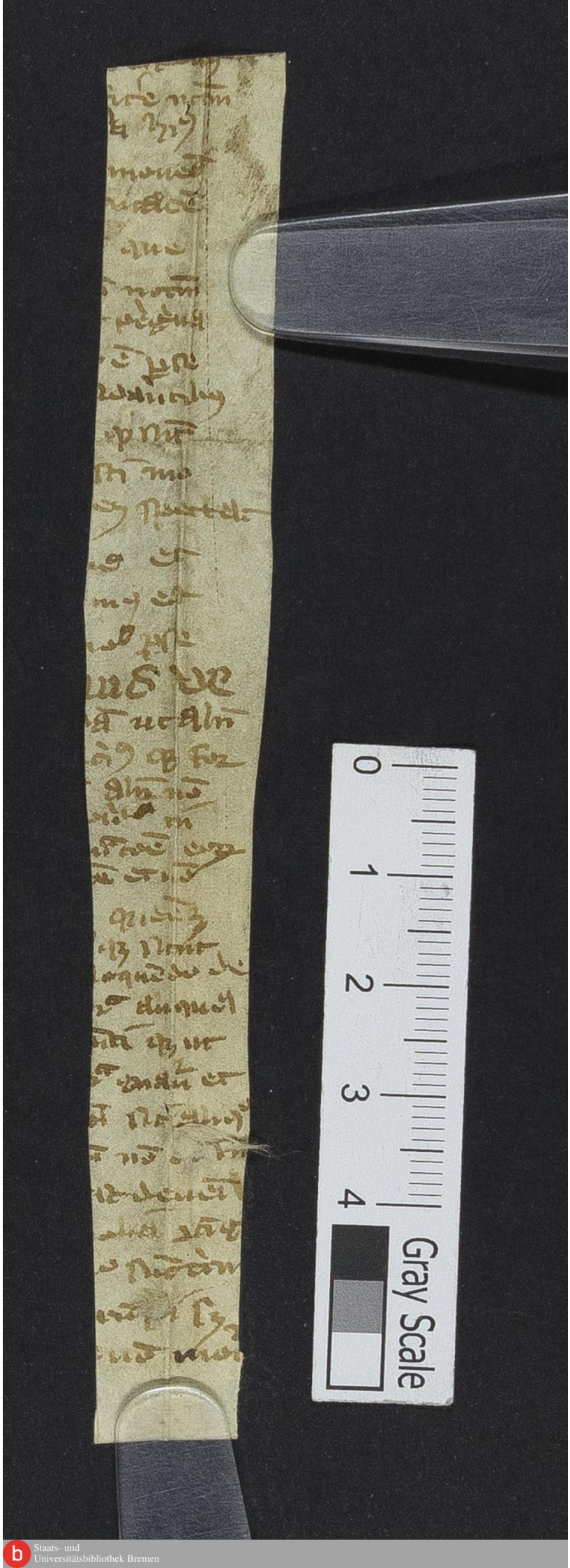

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

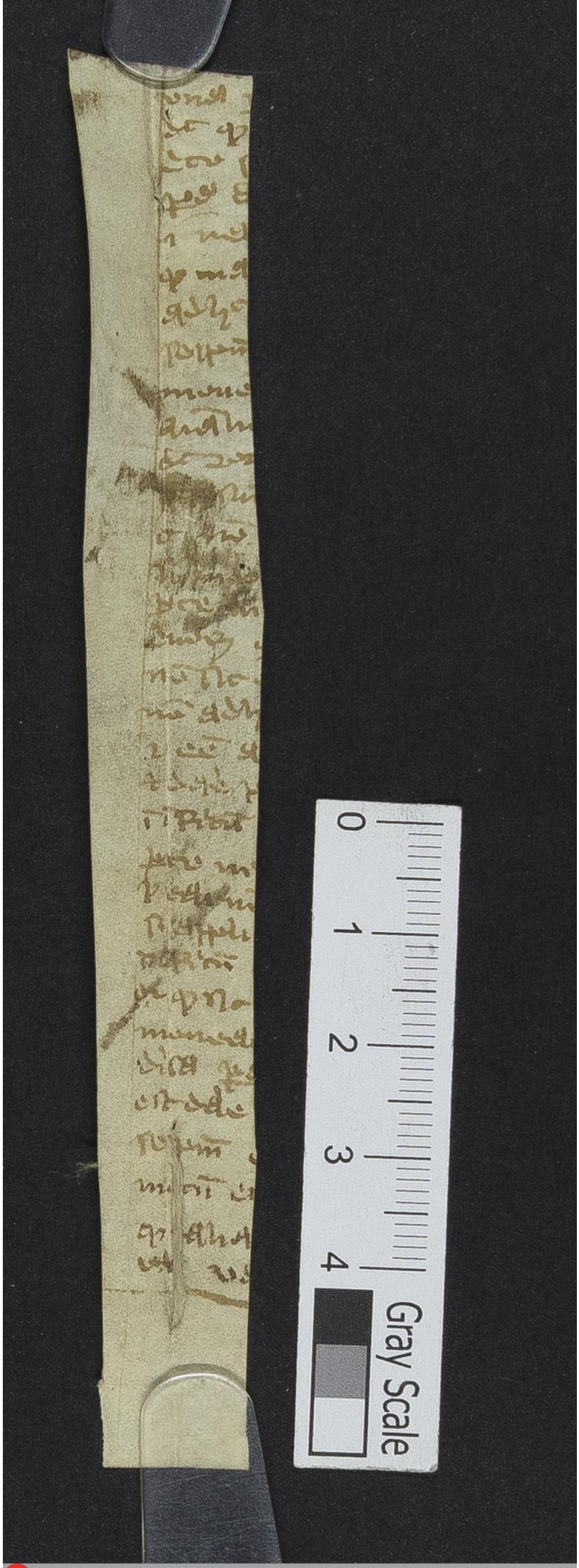

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen